

POLITIHØGSKOLEN

TILLIT I ENDRING MELLOM MINORITETSUNGDOM OG POLITIET

En masteroppgave om minoritetsungdommens tillit og endring i tillit i møte med politiet.

Manjeet Singh

Master i Politivitenskap

Kull 2015

Sammendrag

Politiet sitt forhold til publikum har lenge vært et interessant tema innenfor samfunnsvitenskapen. I disse tider så har det vært et særskilt og konkret fokus på relasjonen mellom Oslopolitiet og minoritetsungdom. På den ene siden har oppmerksomheten dreid seg om hvordan politiet jobber med minoritetsungdom og på den andre siden at det rapporteres negative holdninger fra minoritetsungdom rettet mot politiets virksomhet. Det kan virke som om det er en forståelse hos samfunnsinstitusjoner som media, i politikken og innad hos politiet selv at dette kan henge sammen. Dette uttrykkes med økte ressurser og tiltak for å bedre relasjonen mellom partene. Er det økt innsats som innebærer kontakt med etnisk minoritetsungdom eller er det måten politiet opptrer på som kan styrke relasjonen? Denne oppgaven retter oppmerksomhet mot i hvilken grad minoritetsungdom endrer sitt forhold til politiet når de kommer i kontakt med politiet.

Problemstillingen i oppgaven er: *I hvilken grad har minoritetsungdom tillit til politiet, og hvordan endres tilliten i møte med politiet?*

Det er minoritetsungdommen sine opplevelser som er interessant i denne problemstillingen. For å kunne belyse problemstillingen er det blitt gjennomført en spørreundersøkelse ved videregående skoler i Oslo. På bakgrunn av dette datasettet som er et tverrsnitt tatt i perioden april-mai 2019 har jeg sett på hva respondentene rapporterer generelt på tillit, og tillit til ulike samfunnsaktører, samt til politiet spesielt. Funnene hos minoritetsungdom som gruppe ble undersøkt opp mot majoritetsungdommen for å kunne se på eventuelle parallelle funn.

Funnene indikerer at det er en betydelig grad av respondenter som rapporterer endringer både i svekkelse og styrking av tilliten. Minoritetsungdom rapporterer lavere tillit og at tilliten svekkes i større grad etter kontakt med politiet enn hos majoritetsungdommen. Oppgaven tar også opp prosessrettferdighet som utslagsgiver for denne effekten og problematiserer representativiteten til andelen av utvalget som valgte å svare på undersøkelsen.

Summary

The police's relationship with the public has long been considered an interesting topic in the social sciences. These days, there has been a special and specific focus on the relationship between the police in Oslo and minority youth. Attention to the issue has on one hand been how the police work with minority youth and on the other hand that minority youth report negative attitudes towards police practices. It may seem that there is an understanding among social institutions such as the media, in politics and internally within the police force that this might be interconnected. This is expressed by increased resources and measures to improve the relationship between the parties. Is it increased efforts that involve contact with ethnic minority youth or is it the way the police behave that can strengthen the relationship? This paper draws attention to the extent in which minority youth changes their opinion of the police when they come in contact with the police.

The main question in the thesis is: *To what extent do minority youth trust the police, and how does the trust change in contact with the police?*

It is the experiences of the minority youth that are of interest in this context. In order to examine this, a survey was conducted at high schools in Oslo. On the basis of the data that is a cross-section taken in the period April-May 2019, I have looked at what respondents generally report on trust, and trust in various community actors, as well as the police in particular. The findings of minority youth as a group were examined against the majority youth in order to look at potential parallel findings.

The findings indicate that there is a significant degree of respondents who report changes in both weakening and strengthening of trust. Minority youth report to a greater extent a lower starting point for trust and that trust is weakened more than with the majority youth in contact with the police. The thesis also addresses procedural justice as the decisive factor for this effect and questions the representativeness of the sample that chose to respond to the survey.

Forord

Etter over 10 år med erfaring fra politietaten i forskjellige felt følte jeg at en akademisk tilnærming til yrket ville bli viktig personlig påfyll og gi styrket innsikt til yrket. Jeg hadde allerede tatt noe utdanning i regi av Politihøgskolen og noe utenfor etaten, men ønsket tyngre innsikt og formalkompetanse. Så høsten 2015 startet jeg mitt masterløp innenfor politivitenskap.

Relativt tidlig i masterløpet begynte jeg å gjøre noen refleksjoner over hva jeg ønsket å undersøke nærmere. Som nyutdannet idealist i etaten var det en selvfølge at min adferd, holdninger og kommunikasjon påvirket hvordan publikum tenkte om meg som betjent og videreført politiet som etat. Er dette faktisk tilfelle? Er dette potensiale for endring annerledes for minoritetsungdom enn majoritetsungdom? Dette er kjernen i det jeg ønsket å undersøke. Det er tilfredsstillende å ha fått fordypet meg i tematikken gjennom masterstudiet. Jeg har lært mye om temaene jeg har studert og jeg har lært mye om meg selv.

Dette studiet hadde ikke vært mulig uten støtte av flere viktige mennesker rundt meg. Jeg vil først rette en stor takk til min veileder Gunnar Thomassen som alltid har tatt seg tid til å følge opp med gode råd og konstruktive tilbakemeldinger. Takk for at du sporet meg inn i riktig retning de gangene jeg gikk bredt ut. Jeg vil også takke Ingvil K. Rabe, Annica Alvin og Patrick Risan for å ha gitt tilbakemeldinger på oppgaven min.

Jeg har vært så heldig å jobbe ved Politihøgskolen gjennom studiet. Stor takk går til Hilde Sørum som har gjort det hun kan for at jeg skulle kunne følge forelesninger og tilrettelagt for egenstudier. I tillegg har arbeidsplassen vært en ressurs med fagfolk å støtte seg på.

Den største takken går til mine to barn Felix og Julian, og min samboer Josefin. Med kjærligheten og tålmodigheten jeg fikk av familien min var det mulig for meg å gjennomføre flere år med til tider tøffe studier. Studieløpet og oppgaven har vært krevende ved siden av jobb, forfatterskap og sykdomsperiode. Dere har vært til stede ved hver eneste utfordring og har latt meg få engasjere meg i noe jeg brenner for. Jeg gleder meg til å ha mer tid til dere og alle andre jeg glad i.

Alle eventuelle feil og mangler i oppgaven er mitt ansvar alene.

Oslo 12.03.2020

Manjeet Singh

Innholdsfortegnelse

Sammendrag.....	1
Summary	2
Forord	3
1. Innledning	7
1.1 Problemstilling	7
1.2 Avgrensninger.....	7
1.3 Bakgrunn	9
2.0 Teori og tidligere forskning	11
2.1 Hva er tillit?	12
2.2 Former for tillit til politiet	12
2.2.1 Instrumentell tillit	13
2.2.2 Prosessuell tillit	13
2.2.3 Institusjonell tillit.....	14
2.2.4 Relasjonell tillit	14
2.3 Faktorer som påvirker tillit til politiet	15
2.3.1 Sosial kapital teori	15
2.3.2 Prestasjonsteori.....	16
2.3.3 Prosessrettferdighetsteori	17
2.3.4 Publikums-initiert kontakt vs. politi-initiert kontakt	18
2.4 Effekten av tillit til politiet.	20
3. Metode	22
3.1 Metodevalg	23
3.2 Utvalg	26
3.3 Spørreundersøkelse	29
3.3.1 Bakgrunn og etnisitet	30
3.3.2 Sosiale faktorer.....	31
3.3.3 Tillit og prosessrettferdighet	31
3.3.4 Validitet og reliabilitet	32
3.3.5 utfordringer.....	33
3.4 Operasjonalisering	35
3.4.1 Bakgrunn og etnisitet	36
3.4.2 Sosiale faktorer.....	38
3.4.3 Tillit og prosessrettferdighet	40
3.5 Datainnsamling	44

3.6 Analysemetode.....	44
3.7 Etske vurderinger	45
4. Data og analyse	48
4.1 Datasettet og valg av analyser	48
4.2 Univariate analyser.....	50
4.2.1 Bakgrunn og Etnisitet	51
4.2.2 Sosiale faktorer.....	54
4.2.3 Tillit og prosessrettferdighet	58
4.3 Bivariate analyser.....	63
4.4 Regresjonsanalyse	75
5. Diskusjon og konklusjoner.....	80
5.1 Tillit til politiet.....	81
5.2 Endring i tillit til politiet.....	83
6. Litteraturliste	87
7. Vedlegg	91
7.1 Spørreundersøkelsen	91
7.2 Kart over bydeler i Oslo	98
7.3 Plakat Unge Holmlianere	99

Oversikt over figurer og tabeller

Figur 3.1 Fafos funn presentert ved politihøgskolen basert på CILS-NOR undersøkelsen	26
Figur 4.1 Fordeling av majoritetsungdom og minoritetsungdom.....	52
Figur 4.2 Fordeling i hvilken grad respondentene identifiserer seg som norske.....	53
Figur 4.3 Fordeling i hvilken grad andre identifiserer respondentene som norske.	53
Figur 4.4 Fordeling av respondentenes primære fritidsaktivitet.....	54
Figur 4.5 Fordeling respondenter på vestkant- og østkantskoler.....	55
Figur 4.6 Respondenter som selv har kontaktet politiet det siste året	56
Figur 4.7 Respondenter som har blitt kontaktet av politiet det siste året.....	56
Figur 4.8 Tillit til politiet ordinale målenivå.....	58
Figur 4.9 Tillit til politiet nominale målenivå	59
Figur 4.10 Generell oppfattelse av politiets prosessrettferdighet	60
Figur 4.11 Oppfattelse av politiets prosessrettferdighet etter å bli kontaktet av politiet	61
Figur 4.12 Frekvensen i endring i tillit i møte med politiet	62

Figur 4.13 Tillit til politiet basert på etnisitet	63
Figur 4.14 Respondenter som har blitt kontaktet politiet det siste året fordelt på etnisitet...66	
Figur 4.15 Skolekrets og etnisitet	68
Figur 4.16 Skolekrets og politi-initiert kontakt	70
Figur 4.17 Politi-initiert kontakt og tillit	71
Figur 4.18 Prosessrettferdighet under politi-initiert kontakt fordelt på majoriteter/minoriteter	72
Figur 4.19 Endring i tillit og etnisitet.....	73
Figur 4.20 Gjennomsnitt av generell prosessrettferdighet målt mot tillit til politiet	77
Figur 4.21 Gjennomsnitt av endring i tillit til politiet målt mot prosessrettferdighet.....	80
Tabell 3.1 Fordeling og koding av variabler	35
Tabell 3.2 Intern konsistens på begrepet tillit	41
Tabell 3.3 Intern konsistens på variablene generell prosessrettferdighet og prosessrettferdighet i møte med politiet	42
Tabell 4.1 Karakteristikk ved datasettet.....	49
Tabell 4.2 Etnisitet fordelt som landgrupper	51
Tabell 4.3 Frekvens på hvor respondentene har blitt kontaktet av politiet	57
Tabell 4.4 Kji-kvadrattest av tillit til politiet basert på etnisitet	64
Tabell 4.5 Kji-kvadrattest av rapportert politi-initiert kontakt med publikum basert på etnisitet	66
Tabell 4.6 Aktiviteter respondentene gjør mest på fritiden.....	67
Tabell 4.7 Kji-kvadrattest av fritidsaktivitet basert på etnisitet	68
Tabell 4.8 Kji-kvadrattest av skolekrets basert på etnisitet.....	68
Tabell 4.9 Kji-kvadrattest av rapportert politi-initiert kontakt med skolekrets.....	70
Tabell 4.10 Kji-kvadrattest av rapportert politi-initiert kontakt og tillit til politiet.....	71
Tabell 4.11 Kji-kvadrattest av rapportert prosessrettferdighet fordelt på minoriteter	72
Tabell 4.12 Kji-kvadrattest av endring i tillit og etnisitet	74
Tabell 4.13 Gjennomsnitt og standardavvik for majoritet og minoritet på endring i tillit	74
Tabell 4.14 T-test for gruppene majoritet og minoritet på endring i tillit	74
Tabell 4.15 Regresjonsanalyse med avhengig variabel «Tillit til politiet»	76
Tabell 4.16 Regresjonsanalyse med avhengig variabel «Endring i tillit til politiet».....	78

1. Innledning

Publikum kan forholde seg til politiet på ulike måter. De mest direkte tilfellene er i fysiske møter mellom politiet og publikum. I disse møtene kan det ligge et potensiale for å påvirke publikum sitt syn på politiet. Oppgaven ser på dette i lys av selvrapportert tillit og endringer i tillitsforhold ved kontakt med politiet. Gruppen jeg ønsker å se nærmere på er minoritetsungdom. Jeg vil vite om de føler at de kan stole på at politiet ivaretar deres interesser. Tema for oppgaven er altså minoritetsungdoms tillit i møte med politiet i Oslo. For å belyse dette vil jeg først presentere en problemstilling og gi noe kontekst om politiet og minoritetsungdom i Norge/Oslo. Deretter vil jeg presentere relevant teori. På bakgrunn av dette vil jeg vise hvordan jeg har planlagt og gjennomført datainnsamling for å kartlegge ungdommens disposisjon til å gi tillit, samt deres holdninger til politiet. Ut fra dette vil jeg analysere og presentere funnene mine og diskutere hvordan dette kan si noe om problemstillingen jeg har som utgangspunkt. Oppgaven kommer også til å ta for seg om innsamlet data viser likheter eller forskjeller på majoritetsungdom og minoritetsungdom sitt forhold til politiet.

Første kapittel redegjør for problemstillingen min med påfølgende avgrensinger og underspørsmål. Deretter vil jeg vise til bakgrunnsinformasjon for å kontekstualisere og aktualisere problemstillingen.

1.1 Problemstilling

Studiet tok utgangspunkt i følgende problemstilling:

I hvilken grad har minoritetsungdom tillit til politiet, og hvordan endres tilliten i møte med politiet?

1.2 Avgrensninger

Basert på problemstillingen er det flere områder som må undersøkes. Siden dette skal gjøres i en masteroppgave må jeg sette opp noen rammer å ta hensyn til samtidig som jeg bevarer oppgavens forskningsmessige integritet. For å avgrense velger jeg å presentere hva jeg ønsker å dekke i motsetning av hva jeg velger å ekskludere fra oppgaven. Det må settes rammer rundt omfanget av datainnsamling, begreper og antall forskningsspørsmål.

Målgruppen for denne oppgaven er etniske minoriteter, men majoriteten vil også undersøkes for å få et sammenlikningsgrunnlag mellom de to gruppene. Det er flere grunner til at minoritetsungdommens tillit til politiet er i fokus. Den siste tiden har både politiet og media valgt å adressere utfordringer og virksomhet rettet mot denne gruppen. Samtidig er gruppen interessant da de har andre bakgrunnsfaktorer og sosiale faktorer som kan ha innflytelse på hvordan møtet med politiet kan bli. Fra politiets side kan det være slik at tilnærmingen til ungdommen er annerledes i områder der det er mye sosiale utfordringer enn i byen for øvrig. Både den politiske og politifaglige innsatsen har økt i bydeler med høy andel minoritetsungdom (Finansdepartement, 2017, s. 20). En komparativ studie av de to gruppene vil kunne vise forskjeller, men kanskje også noen paralleller.

For å undersøke minoritetsungdoms tillit til politiet, er det publikumsperspektivet som kommer til å være sentralt. Hvordan møter med politiet blir oppfattet kommer derfor kun til å være basert på data samlet fra respondenter som selv har vært i direkte kontakt med politiet. Studiet undersøker ikke temaet fra politiets perspektiv. Datainnsamlingen har foregått i Oslo våren 2019 og aldersspennet på de som deltok i undersøkelsen var 15 -20 år da dataene ble registrert. Oslo er et godt utgangspunkt da det er den største byen i Norge med et bredt mangfold som også er et premiss i oppgaven. Oslo har hele 33% andel av befolkningen med innvandrerbakgrunn uavhengig av opprinnelsesland (Statistisk sentralbyrå, 2019). Det er også slik at andre studier gjort i Oslo vil kunne gi meg et komparativt grunnlag. Aldersspennet er på en side ment for å skille ungdom fra barn og voksen, og det gir en åpning for hvor jeg kan få adgang til datamaterialet. Jeg valgte å kontakte videregående skoler i Oslo for å få adgang til respondenter som var villige til å svare på en spørreundersøkelse. Det setter en naturlig ramme da jeg uansett måtte sette et tak for hvor mange respondenter jeg skulle søke å oppdrive. Jeg er klar over at ungdom som ikke går på videregående skole da faller utenfor, men det er vanskelig å finne effektive måter å samle data fra den gruppen.

Det må også settes noen avgrensinger med bakgrunn i begrepene som introduseres i problemstillingen. Begrepet tillit konkretiseres til to perspektiver. Det første er publikums opplevelse av institusjoner, inkludert politiet. Det andre blir publikums tillit i relasjon til andre mennesker inkludert politibetjenter. Etter at jeg har etablert hvordan publikum rapporterer på tillit blir det neste å se om det er noen endring i tillit etter møte med politiet. Publikum ha ulike oppfatninger om politiet prosessrettferdighet som handler om *hvordan* politiet utfører virksomheten og ivaretar publikums interesser. Prosessrettferdighet som begrep kommer til å

diskuteres og avgrenses til publikums oppfattelse av politiets virksomhet på generell basis (uavhengig av møte), og prosessrettferdighet opp mot konkrete møter med politiet. Begrepet etnisitet ses på med objektive og subjektive parametere for å klare å finne en god variabel på etnisk minoritetsungdom. Det siste som må konkretiseres er møte med politiet. Her vil jeg skille mellom publikums-initiert og politi-initiert kontakt. Samlet skal disse aspektene gjøre det mulig å redegjøre for problemstillingen. Under datainnsamling og analyse er det mye jeg kan undersøke rundt temaet jeg har valgt. For å spisse og avgrense problemstillingen har jeg formulert følgende underspørsmål:

- I hvilken grad har respondentene i utvalget tillit til politiet?
- Er det noen sammenheng mellom politi-initiert kontakt og etnisitet?
- Er det noen sammenheng mellom politi-initiert kontakt og tillit til politiet?
- Hvordan evaluerer ungdommene disse møtene med politiet?
- Er det noen sammenheng mellom prosessrettferdighet og tillit til politiet?

Hvilke betraktninger som må tas rundt disse spørsmålene og hvordan de operasjonaliseres for oppgaven vil fremgå i metodekapittelet.

1.3 Bakgrunn

I denne delen skal jeg gjøre rede for politiets virksomhet og deres forhold til minoritetsungdom. Med det ønsker jeg å gi et bilde av hvorfor det er viktig at politiet forstår deres egen innflytelse på minoritetsungdoms tillit. Etter sammenslåing av distrikter har Oslo politidistrikt nå 3200 ansatte fordelt på enhet vest, sentrum og øst (Politiet, 2019). Enhet øst og sentrum har åtte mangfoldskontakter fordelt på forebyggende og operativ enhet per 2019 (Hansen, 2019). Mangfoldskontakter har som oppgave å jobbe i relasjon med ulike samfunnsgrupper som faller utenfor kategorien majoritetsbefolkningen. I den siste tiden har politiet i Oslo og minoritetsungdoms relasjon til hverandre blitt fremstilt som betent (Ali, 2019; Goldar, 2019). Artikler i media har tatt for seg at ungdommer føler at de blir kontrollert uten grunn av politiet (Eie & Intisaar, 2019; Steen, 2019). Politisk vinkling har også hullet mot at det er en konflikt mellom ungdom på sør og østkanten av Oslo og politiet (Ruud, 2019). Ordfører i Oslo, Marianne Borgen, referer til hendelser på Bogerud og har uttalt at det er tegn på tillitskrise mellom ungdommen og politiet (Grindem, 2019b). Denne bekymringen for økning av mistillitsforhold kan komme av enkeltepisoder som har blitt fremmet i media som for eksempel Bogerud saken (Eie & Intisaar, 2019; Ruud, 2019; Steen, 2019). Det kan

også komme av reelle endringer i politiets praksis som politisk satsning på politiressurser i områder i Oslo hvor det er høy andel minoritetsungdom. Finansdepartementet skrev i statsbudsjettet;

«Budsjettforslaget legger opp til økt integreringsinnsats i Oslo sør. Politiet skal gis økt kapasitet til å følge opp utsatt ungdom og til å forhindre rekruttering til miljøer som begår kriminalitet.» (Finansdepartement, 2017, s. 20).

Det er en betydelig skjevfordeling av minoritetsbefolkning i Oslo hvor noen bydeler har høy andel innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Asia, Afrika, Sør- og Mellom-Amerika og Tyrkia. Variasjonene er så store som 47% fra en bydel til 7% i en annen (Solhjell, 2019, s. 158). Det har også betydning hvilken innsats politiet retter mot arenaer som skoler. I et kvalitativt studie rapporteres det at unge minoriteter ofte møter politiet i konteksten av skoler og at det oppfattes som daglig/vanlig (Solhjell, 2019, s. 157). Det kan tenkes at den antatte mistilliten forsterkes ytterligere i og med at migrasjonskjeden, inkludert utlendingskontroll, er blitt et uttalt målområde i justis- og beredskapsdepartementet slik det fremgår i stortingsproposisjon for statsbudsjettet, parallelt med straffesakskjeden og samfunnstrygghetskjeden (2019, s. 15). Utfordringer med lovlige utlendingskontroller er at norske minoritetsborgere kan risikere å bli kontrollert også dersom politiet ikke klarer å skille dem fra utenlandske borgere når de tar kontakt (Gundhus & Egge, 2013, s. 218). Dersom dette fører til at politiet oftere tar kontakt med minoritetsungdom, vil det kunne være med på å påvirke tilliten mellom partene da kontaktfrekvens kan ha en sammenheng med tillit (Solhjell, 2019). Det kan også være slik at faktorer som identitet, tilhørighet, generell tillit til samfunnet og relasjon til politiet i opprinnelsesland kan være med på diktere minoritetsungdom sin tillit til politiet (Egge, Berg & Johansen, 2010, s. 40; Sollund, 2007). For minoritetsungdom kan det være vanskelig å bygge tillit til politiet hvis de oppfatter at de behandlet dårlig, vilkårlig eller at de føler de ikke har rom for å leve med den friheten de ønsker.

Årlig blir tilliten til Politiet målt ved levekårsundersøkelser og innbyggerundersøkelser fra forskjellige organisasjoner. Politiets innbyggerundersøkelse (2018) viser at hele 77 prosent av befolkningen hadde ganske eller svært stor tillit til politiet i 2018. Dette var en nedgang fra 83 prosent i 2017. Tilliten til politiet i 2018 var lavere enn den har vært de siste fire årene, og de som har hatt hyppig kontakt med politiet hadde også fått svekket tilliten til politiet (Kantar

TNS, 2018). Oslopolitets egne innbyggerundersøkelser (2018) måler på flere faktorer. De to faktorene som skårer lavest på tillit til politiet er om respondentene er menn, og om de har to utenlandskfødte foreldre. Av de 101 klagesakene rapportert inn til Oslo Politidistrikt i 2018 som gikk på politiets adferd var ti av dem kodet slik at det var nærliggende å anta at det handlet om etnisk diskriminering (Hansen, 2019). De forskjellene man ser i tillitsnivået har utløst en viss bekymring hos politiet. «Det faktum at innvandrerbefolkningen også synes å ha noe svekket tillit til politiet sammenlignet med befolkningen for øvrig har medført en større selvransakelse i politietaten» (Johansen, 2010, s. 43). Politiet i Oslo har selv uttrykt ønske om å adressere utfordringen med mistillit hos minoritetsungdom (Grindem, 2019a).

Politiet har flere arenaer der de potensielt kan påvirke tilliten til publikum. Det kan være i forbindelse med hvordan de løser en sak som har stor medieoppmerksomhet. Det kan være synlighet i gatebildet og effektivitet i sine oppgaver. Det kan også være kampanjer og tilstedeværelse på sosiale medier. I tillegg blir det blant annet organisert treningsopplegg for alle operative mannskap i Oslo politidistrikt for å bygge tillit hos minoritetsungdommen (Grindem, 2019a). Men for mange kan det være det ene møtet de har med en politibetjent som skaper deres inntrykk av politiet. Et spørsmål er da; hvor formbar tilliten eventuell er i et slik møte? Kan den økes eller minskes avhengig av politiets tilnærming? Dette er kjernen i det jeg ønsker å se nærmere på; i hvilken grad etnisk minoritetsungdoms tillitsforhold endres i møte med politiet.

Før jeg kan måle endring i tillitsforhold til politiet må jeg undersøke hva som er skrevet om temaet tidligere. Det ble tydelig for meg at jeg måtte legge ned et kart over terrenget for å se veien videre. Noen nødvendige begreper å undersøke i denne sammenheng er hvordan litteraturen forholder seg til tillit, politikontakt og prosessrettferdighet. Først når det er kartlagt vil det gi mening å se på om et møte med politiet kan påvirke tilliten.

2.0 Teori og tidligere forskning

Det er utviklet flere teorier med forskjellig vinkling som omhandler tillit til politiet. Først vil jeg se generelt på begrepet tillit, og deretter på dimensjoner for tillit til politiet; henholdsvis hvordan publikums oppfattelse av politiets prosesser eller evne til å levere resultater påvirker tillit. Litteratur orientert rundt oppfattelse av tillit til politiet som etat, og opp mot politibetjenter som individer i enkeltmøter, vil beskrives. Videre ser jeg på hvordan møter

med politiet kan oppfattes forskjellig om en selv tar kontakt med politiet i motsetning om politiet initierer kontakt. Tilslutt skal jeg si noe om hva effektene av høy eller lav tillit er og hvordan det har innflytelse på politiets posisjon i et demokrati. Flere av begrepene som brukes i litteraturen opptrer som synonyme og en del teorier og fenomener overlapper hverandre. Det vil si at i kapittelet kommer jeg til å presentere begreper og sortere dem til noen få slik at det blir enklere å relatere seg til. Årsaken til at jeg vil presentere teori og forskning slik jeg gjør er at det direkte eller indirekte angår problemstillingen.

2.1 Hva er tillit?

Det finnes flere måter å definere tillit. Harald Grimen (2009, s. 19) argumenterer for at tillit eksisterer mellom aktører, men på bakgrunn av enda en ytre faktor. Det vil si at en tillitsgiver skal kunne stole på at tillitsmottaker «gjør noe» for å skape eller vedlikeholde tillit. Det er altså en transaksjonsaspekt hvor tillitsgiver har interesser som tillitsmottaker rår over (Grimen, 2008, s. 198). Samtidig er det også et aspekt av ansvar og forventinger. «Tillit innebærer at noen får makt over noe som er viktig for en annen» (Grimen, 2009, s. 61). Denne måten å tenke på tillit på er noe profesjonsrettet, og vil derfor speile godt det som kan skje mellom politi og publikum. Grimen (2008, s. 197) tenker at å definere tillit kan være en strevsom affære og det er mer fruktbart å avklare hva tillit gjør. Han skriver at tillit gjør noe med forventninger og relasjonen tillitsgiveren har til tillitsmottakeren. I dette tilfellet er det publikum som er tillitsgiver og politiet som mottar tilliten. «Når man sier man har ‘tillit til politiet’ så betyr det at vi *forventer* at politiet gjør og oppfører seg på en særskilt måte og at de hjelper oss når det trengs» (Larsson, 2010, s. 8). Tilliten blir dermed avhengig av en viss forståelse mellom partene at disse forventningene eksisterer og at håndtering av disse forholdene kan gi utslag for relasjonen deres (Jackson, Bradford, Stanko & Hohl, 2013, s. 65). Så forventningene som bygger tillit er knyttet til politiets omdømme og legitimitet. Strype (2010) diskuterer institusjonens omdømme basert på dens synlighet og folks positive vurderinger som samlet gir institusjonen en «verdi». Denne verdien kan igjen tolkes som institusjonens legitimitet og handlingsrom. Verdien er også en indikasjon i sosial kapital teori som jeg kommer tilbake til. Høy tillit kan da ha en innvirkning på handlingsrom som politiet ellers ikke ville ha hatt.

2.2 Former for tillit til politiet

Det er gjort flere studier og skrevet bøker om tillit mellom politi og publikum i Norge (Egge et al., 2010; Runhovde, 2010; Solhjell, Saarikkomäki, Haller, Wästerfors & Kolind, 2018;

Thomassen, 2017). Det finnes flere ulike perspektiver på tillit til politiet. Det kan for eksempel være basert på hvilken grad publikum anerkjenner politiets evne til å løse sitt samfunnsoppdrag og være korrupsjonsfrie. Dette er temaer som diskuterer tillit som en del av politiets omdømme og effektivitet (Runhovde, 2010). Samtidig er det også gjort en del arbeid som går på det mer relasjonelle forholdet mellom politi og publikum (Egge & Ganapathy, 2012). Videre finnes det studier om sammenhengen mellom tillit og publikums aksept for å følge politiets vurderinger og avgjørelser, som et resultat av oppfattelse av prosessrettferdighet (Hough, Jackson & Bradford, 2013, s. 24). Min tilnærming til tillit baserer seg på to teoretiske distinksjoner som jeg ønsker å avklare. Den ene er tillitens form, hvor det skilles mellom instrumentell tillit og prosessuell tillit. Det andre er hvor tilliten blir gitt, hvor det skilles mellom institusjonell og relasjonell tillit. Disse inndelingene er gjort i litteraturen og blir presentert i de påfølgende avsnitt.

2.2.1 Instrumentell tillit

Instrumentell tillit baseres på politiets evne til å utføre oppgaver. Tillit kan være knyttet til forventninger om oppklaring av straffesaker, rask og adekvat respons i nødsituasjoner, løse konflikter, ta seg av bråkete naboer og, mer diffuse egenskaper som å skape trygghet i nærområdet (Thomassen, 2017, s. 31). Instrumentelle modeller baserer seg på at publikums villighet til akseptere og samarbeide med politiet er resultat av hvor høyt de evaluerer politiets evne til å utføre sine oppgaver (Sunshine & Tyler, 2003). En annen måte å forstå det på er at hvis man i tenkt tilfelle sier at publikum *kun* baserer sine vurderinger av politiet rundt instrumentell tillit ville det være en risiko for at de ser gjennom fingrene på at regler blir bøyd og tar lettere på korrupsjon så lenge det leverer resultater.

2.2.2 Prosessuell tillit

Prosessuell tillit handler mer om hvordan politiet opptrer overfor publikum og hvor transparente de virker i sin virksomhet. Dette er sterkt knyttet opp mot det som på engelsk kalles «procedural justice theory», eller «prosessrettferdighet» på norsk. Denne teorien diskuterer publikums oppfattelse av politiet basert på hvordan politiet tar avgjørelser, og deres evne til å uttrykke rettferdighet og utøve skjønn (Jonathan-Zamir, Mastrofski & Moyal, 2015). Her er det kommunikasjonen og adferden politiet har opp mot publikum i sitt arbeid som er sentralt. Det vil si at i motsetning til den instrumentelle tilnærmingen hvor tillit i hovedsak baseres på hva politiet oppnår, så vil prosessuell tillit i større grad knyttes opp mot *hvordan* de utøver virksomheten. For å konkretisere kan vi igjen tenke oss et fiktivt scenario hvor publikum *kun* baserte seg på prosessuell tillit til politiet. De hadde kunne forventet at politiet

skulle fremstå som rettferdige, men ville kanskje ikke ha søkt kunnskap om politiet faktisk kunne utføre sine tillagte oppgaver.

Sannheten ligger nok i at publikums tillit hverken er basert kun på effektivitet eller prosess, men disse aspektene gir ulike perspektiver på tillit og kan gi ulike effekter når en studerer tillit til politiet. For å undersøke perspektivene blant befolkningen kan det stilles spørsmål rettet mot henholdsvis instrumentelle og prosessuelle indikatorer på tillit. Vi ser en slik deling i Politidirektoratets innbyggerundersøkelse, hvor de blant annet rapporterer på befolkningens inntrykk av politiets evne til å pågripe og politiets evne til å behandle folk med respekt (Ipsos, 2017).

2.2.3 Institusjonell tillit

Politiet er synlig på flere arenaer som for eksempel nyhetene, sosiale medier, filmer, skjønnlitteratur, og ute i trafikken. Befolkningen kan derfor ha ganske konkrete tanker om hva de mener om politiet uten å noensinne ha møtt en politibetjent. Publikums tillit til politiet kan altså fort handle om noe mer en enkeltindividene som jobber i etaten. Når det gjelder institusjonell tillit blir dette diskutert med forskjellige begreper i litteraturen basert på kontekst. Det kan for eksempel omtales som «politisk tillit» eller «systemtillit» (Larsson, 2010). En kan tenke seg at begrepet institusjonell tillit skiller organisasjonen og individene som hører inn under organisasjonen. Det er et skille man gjør i samfunnsvitenskapen da publikum kan oppleve forskjellige tillitsforhold til for eksempel en politibetjent enn etaten for øvrig. Det kan fortsatt sies at det er en sammenheng mellom tilliten til organisasjonen og individene da de representerer hverandre. Dette er kanskje spesielt synlig i politiet da individene i organisasjonene gjerne bruker uniform (Johansen, 2010). Graden av tillit til institusjonen er interessant da den vil kunne ha innvirkning på institusjonens omdømme og videre dens legitimitet. «...[D]en allmenne graden av tillit til en institusjon bidrar til at institusjonen får et henholdsvis bedre eller dårligere omdømme» (Strype, 2010, s. 22).

2.2.4 Relasjonell tillit

Det går også an å definere tillit til politiet basert på relasjonelle egenskaper som skjer i personlige møter mellom publikum og politiet (Egge & Ganapathy, 2012, s. 55). Den relasjonelle tilliten er enkelt sagt det samme som sosial tillit mellom individer. Altså i hvilken grad de oppfatter hverandre som ærlige og kan stole på hverandre (Thomassen, 2010). For politiet kan det innebære at de forstår samfunnets behov, at de behandler publikum rettferdig og med verdighet, samt at de gir dem informasjon og muligheten til å uttrykke de utfordringene de opplever i nærmiljøet (Jackson et al., 2013). Dersom publikum har vært i

kontakt med politiet så har de som regel hatt en personlig interaksjon med en politibetjent. Dersom de møter i politivakta, blir stanset i trafikk kontroll eller om de ringer operasjonssentralen så forholder de seg til et individ som jobber for politiet og vil sitte igjen med et inntrykk av dette møtet. For mange kan det være en av de få gangene i livet de har direkte kontakt med politiet, kanskje den eneste. Det er i denne interaksjonen den relasjonelle tilliten kommer til syne. Uavhengig av publikums oppfattelse av politiet som institusjon så kan enkelte betjentes adferd oppfattes som tillitsvekkende eller svekkende. På det grunnlaget så kan for eksempel noen individer ha høyere tillit til noen politibetjenter i distriktet enn andre.

Selv om en kan se på disse dimensjonene separat så har de også intrikat sammenheng. «Tjenestepersoner i politiet representerer mer enn enkeltpersoners egenskaper» (Johansen, 2010, s. 53). Det vil si at relasjonell tillit og institusjonell tillit har innflytelse på hverandre. På samme måte kan en si at instrumentell og prosessuell tillit kan eksistere samtidig. Denne oppgaven fokuserer i høy grad på den prosessuelle og relasjonelle tilliten mellom politiet og minoritetsungdom, og dette kommer til å være det primære diskusjonsgrunnlaget videre. Siden disse tillitsformene ikke eksisterer alene så må dette også ses i lys av andre former for tillit til politiet da det kan være en faktor som ungdommene har som utgangspunkt inn i møte med politiet. Et av premissene i denne studien er nettopp om den relasjonelle tilliten blir påvirket ved enkeltmøter, og videre kan ha innvirkning på den institusjonelle tilliten publikum har til politiet.

2.3 Faktorer som påvirker tillit til politiet

I litteraturen finnes det flere teorier og modeller som forklarer tillit til politiet. De mest kjente er sosial kapital teori (Bourdieu, 1986; Putnam, 1993, 2000), performance theory (prestasjonsteori)(Brown & Coulter, 1983) og prosessrettferdighetsmodellen (Sunshine & Tyler, 2003; Tyler, 2003). Disse er formulert generelt og har ikke tatt hensyn til etnisitet for å forklare teoriene (Van Craen, 2013). Det finnes også teori som forklarer effekten på tillit når politiet tar kontakt med publikum i motsetning til at publikum selv er parten som velger å ta kontakt (Skogan, 2006).

2.3.1 Sosial kapital teori

Essensen i sosial kapital teori er at sosiale nettverk har egen verdi i kraft av relasjonen mellom medlemmene av dette nettverket (Bourdieu, 1986, s. 21; Putnam, 2000, s. 4). Hvis vi tenker

for eksempel på produktivitet; vil på samme måte som en gjenstand har verdi (fysisk verdi) i kraft av sin funksjon og utdanning har verdi (menneskelig verdi) i overført kunnskap, så vil sosiale nettverk også ha en egen verdi (Putnam, 2000, s. 4). Det er noe forskjeller på Putnam og Bourdieu sin tilnærmingen til Sosial kapital teori (Siisiainen, 2003). I følge Putnam (2000) kan sosial kapital teori segmenteres i tre indikasjoner som tillit, normer for gjensidighet, og nettverk. Mens Bourdieu (1986) har en tilnærming at nettverkets størrelse og effektivitet er basert på verdier som økonomisk verdi, kulturell verdi og symbolsk verdi. Den generelle tilliten mellom publikum (relasjonell tillit) og samfunnets institusjoner (institusjonell tillit) kan forstås som en verdi i sosial kapital teori. På samme måte er sosiale nettverk og normer for gjensidighet verdier i den sosiale kapitalen. «...[B]asis-ideen bak de fleste teorier om sosial kapital er at velfungerende nettverk og samfunn legger grunnlaget for fremveksten av normer for gjensidighet og tillit.» (Kääriäinen, 2007, s. 412). Tanken bak teorien er at om samfunnet nyter høy sosial kapital, så er det gjensidig tillit mellom publikum og institusjoner som politiet. Altså er publikum innforstått med hvordan normer i samfunnet fungerer og er mer tilbøyelig til for eksempel å rapportere hendelser til politiet (Van Craen, 2013, s. 1046). For å måle sosial kapital er det mulig å gjøre levekårsundersøkelser. Spørsmål som er normorienterte og i hvilken grad respondenten identifiserer seg som en del av samfunnet rundt seg kan gi indikasjoner på sosial kapital.

2.3.2 Prestasjonsteori

Prestasjonsteori er basert på at publikums tilfredshet med politiet er resultatorientert (Brown & Coulter, 1983; Espinal, Hartlyn & Kelly, 2006). Som det fremkommer tidligere i kapittelet er det nær knytning til instrumentell tillit. Publikum har som regel en klar forventning om hva de mener politiet skal kunne håndtere. Det er gjerne tilfeller som Bittner (2005, s. 161) beskriver som «noe som ikke burde skje og noen burde gjøre noe med det nå!». Dette kan innebære kriminalbekjempelse og sørge for at det er trygt å leve i samfunnet. Ofte vil også kvaliteten og hvordan politiet sørger for måloppnåelse være en del av publikums forventninger. Som at politiet har riktige intensjoner og er kompetente i sine tillagte oppgaver (Jackson et al., 2013, s. 65). Tanken bak prestasjonsteori er at publikums tillit kan svekkes dersom de oppfatter at et sosialt fenomen som de holder en autoritet ansvarlig for ikke blir møtt, eller at de ikke presterer etter forventninger. Det gjelder spesielt for politiet da publikum anser dem som den mest sentrale aktøren for å skape et trygt miljø fritt for kriminalitet og uro (Van Craen, 2013). Det skal sies at selv om Jackson og Bradford (2009) mener at tillit til politiet påvirkes av deres evne til å håndtere uro, så er ikke det nødvendigvis fordi publikum føler seg utrygge. De heller mer mot at publikums oppfatning baseres på politiets evne til følge opp

moralske konsekvenser av personer som bryter regler. Resultater handler altså ikke bare om noe håndgripelig, men i hvilken grad politiet kan bli ansett som en slags «moralsk vokter» av samfunnet (Jackson & Bradford, 2009, s. 493). For å gjøre målinger hos publikum rundt dette vil det være nærliggende å undersøke i hvilken grad respondenter mener politiet gjør en adekvat eller god jobb i forbindelse med konkrete parametere som kriminalitetsbekjempelse eller håndtere uro.

2.3.3 Prosessrettferdighetsteori

Den tredje forklaringsmodellen på hva som påvirker tillit til politiet er prosessrettferdighetsteori. Prosessrettferdighet er som tidligere antydnet knyttet til publikums oppfattelse av hvordan politiet går frem i sin virksomhet. Mazerolle og hennes kollegaer (2014, s. 3) tar opp fire konkrete deler som påvirker publikums oppfattelse av prosessrettferdighet: deltagelse, nøytralitet, verdighet og respekt, samt tillitsvekkende motiver. Deltagelse vil si i hvilken grad publikum føler de tar del i løsninger og avgjørelser sammen med politiet. Nøytralitet handler om hvorvidt de oppfatter at politiet operer uten bias og forforståelse. Verdighet og respekt vil være om politiet oppfattes som de i behandling av publikum klarer å opprettholde deres integritet. Tillitsvekkende motiver vil være at politiets virksomhet oppfattes som å være i publikums og samfunnets interesse. Kombinert vil disse dimensjonene kunne bygge tillit (Paulsen, 2017, s. 270). Altså er det en sammenheng mellom politiets adferd og publikums tillit til politiet (Bradford, 2017, s. 51). Det vil si at i motsetning til prestasjonsteori hvor tillit i hovedsak knyttes til resultater, så argumenterer prosessrettferdighetsteori i større grad at tillit knyttes opp mot hvordan politiet jobber seg frem til de eventuelle resultatene. Prosessrettferdighetsteori diskuterer også i hvilken grad det har innvirkning på politiets legitimitet og publikums villighet til å etterkomme politiets føringer og pålegg. For å undersøke dette hos publikum vil det være naturlig å stille dem spørsmål konkret opp mot de fire delene som tidligere nevnt. Samlet ville det kunne gi indikatorer på prosessrettferdighet i politiets virksomhet.

Siden teoriene har så tydelige og separate dimensjoner ville det være mulig i studier om tillit å undersøke hva respondenter baserer tilliten på, og bruke dette til å si noe om hvilken teori som forklarer best et svekket eller styrket tillit i ulike utvalg. Det kan også være at det er ulike sammensetninger av teorier som forklarer fenomenet med tillit til politiet. Det vil si at teoriene ikke nødvendigvis utelukker hverandre, men at fenomenene er komplekse og må forklares med et bredt teorigrunnlag. Det var derfor naturlig å se på all litteratur jeg har presentert her for å undersøke hva som er best tilnærming for å adressere min problemstilling.

Forskningsdesignet vil gjerne si noe om hvilke konkrete teorier man ønsker å undersøke i studiet. Siden selve problemstillingen er sentrert rundt tillit i forbindelse med et direkte møte med politiet, vil teorier og forklaringsmodeller rundt relasjonell tillit og prosessrettferdighet være sentrale i denne oppgaven. Derfor var jeg avhengig av å produsere spørsmålstillinger og indikatorer i datainnsamling for å dekke dette spesielt, i tillegg til den generelle kartleggingen av tillit som penset mer over på institusjonell tillit.

2.3.4 Publikums-initiert kontakt vs. politi-initiert kontakt

Relasjonell tillit og prosessrettferdighet handler mye om hvordan interaksjon mellom politiet og publikum er, men sier ikke noe særlig om hvordan selve initieringen av kontakt kan ha innflytelse på tillit. Det er gjort flere studier på politikontakt og tillit i Norden (b.la. Solhjell et al., 2018; Thomassen, 2017; Thomassen & Kääriäinen, 2016). Politikontakt kan sorteres i underkategorier i hvordan det oppleves av publikum. Dette kan være servicevirksomhet (friendly policing) som gjerne blir beskrevet som positive eller nøytrale hendelser. Det kan også være situasjonell virksomhet hvor publikum er vitne til eller er selv involvert i en hendelse, og politikontroller hvor politiet stopper og sjekker publikum uten at de kontrollerte helt vet grunnlaget for kontrollen (Solhjell et al., 2018). Det går an å generalisere det enda mer og skille på publikum-initiert kontakt og politi-initiert kontakt som vi skal se nærmere på. Studier rundt politi-initiert kontakt viser at publikum i høy grad er ganske eller svært tilfreds med behandlingen de fikk av politiet. Videre at det er en positiv korrelasjon mellom kontakttilfredshet og tillit (Thomassen, 2017, s. 31). Det viser seg derimot at mer invaderende kontakt med politiet er assosiert med lavere anerkjennelse av politiets legitimitet (Tyler, Fagan & Geller, 2014). Jackson med flere (2013, s. 130) viser også til at dersom en allerede har lav tillit til politiet så oppleves ny kontakt som forverrende på tilliten. Samtidig viser studie av etnisk minoritetsungdom mellom 18 og 26 år i Norden (Solhjell et al., 2018, s. 13) tendenser til at de som blir kontaktet av politiet opplever at de blir urettferdig plukket ut, og ikke føler seg anerkjent eller respektert. Disse tendensene er også verdier som assosieres med prosessrettferdighet som undersøkes videre i oppgaven. Dette kan også være tilfelle i internasjonal sammenheng. Skogan (2006) viser til at i USA så er publikum mer fornøyd når de selv kontakter politiet, gjerne hvor de søker råd og veiledning, mens tilfeller der politiet kontakter publikum som en del av kontrollvirksomhet eller hvor de mistenkes for kriminalitet, assosieres med mindre fornøyd publikum.

Siden oppgaven min omhandler en spesifikk gruppe av befolkningen er det nyttig å se på teorier om proporsjonalitet rundt politikontakt. Det finnes sosiale grupper som ofte

kategoriseres utenom lovlydige borgere. Disse har en tendens til å bli kontrollerte oftere enn befolkningen for øvrig da de faller under «politiets eiendom» (Reiner, 2010, s. 123). En utvidet tolkning kan være at alle som den dominerende majoriteten anser problematisk eller avvik faller under kategorien. Eksempler på dette kan være kjente kriminelle, mennesker i rusmiljøer, uteliggere, utlendinger, trafikanter, prostituerte og radikale politiske organisasjoner i natur av politiets rettet virksomhet mot disse gruppene (Finstad, 2014, s. 231). Som vi ser her omfattes også lovlydige borgere som «politiets eiendom». Etniske minoriteter kan tolkes som en slik gruppe, kanskje ikke i kraft av at politiets skal ha en konkret virksomhet opp mot dem, men basert på at de blir kontrollert oftere enn den etniske majoriteten (Pettersson, 2014, s. 103; Sollund, 2007). Det kan argumenteres at etniske minoriteter opplever å bli mistenkeliggjort og stoppes av politiet fordi de tenker at politiet ikke anser dem som «det norske vi» (Finstad, 2018, s. 83).

Når minoritetsungdom som gruppe føler at de blir kontrollert på svak mistanke, eller at det blir brukt unødvendig maktbruk fra politiets side, kan det tyde på overkontroll (Finstad, 2014, s. 231). Overkontroll av en del av populasjonen behøver ikke være basert på politiets holdninger, men kan være basert på andre ting som geografiske faktorer. Et eksempel på dette kan være hvor det i statsbudsjettet 2018 ble bevilget 30 millioner øremerket for politiets innsats i Oslo sør (Finansdepartement, 2017). En rapport fra 2017 viser at andelen med minoritetsungdom er vesentlig høyere i Oslo sør enn populasjonen i hele Oslo. Rapporten viser at ved delbydelene Bjørnerud og Bjørndalen er andelen innvandrere henholdsvis 66 og 62 prosent. I delbydelene Bjørndal, Holmlia Syd og Bjørnerud er henholdsvis 50, 51 og 56 prosent av barna under 16 år norskfødte av to innvandrerforeldre (Oslo Kommune, 2017). Dersom politiets innsats er både større og økende i dette område vil følgelig en større andel minoritetsungdom kunne oppleve å bli kontrollert av politiet.

Dersom publikum oppfatter at politiet ofte tar kontakt, og kanskje på svak mistanke, vil det kunne oppfattes som «politikontroll»-situasjoner. «Politikontroller er definert som hendelser der hvor unge mennesker blir stoppet av politiet, men hvor politiets intensjoner virker uklart for den unge personen og inngrepet virker overdrevet i deres øyne.» (Solhjell et al., 2018, s. 1). Dermed har det nær knytning til publikums oppfattelse av prosessrettferdighet.

Litteraturen diskuterer også «stop and search» eller stopp og sjekk som en metode. Dette er interessant som fenomen da det har betydning for hvordan kontakten med politiet oppfattes av publikum (Bradford, 2017). I Norge er det slik at hvis politiet skal kontrollere personer så må de ha hjemmel i lover som Politiloven, Straffeprosessloven, Utlendingsloven eller liknende.

Dermed er det å bruke «stopp og sjekk» som en metode hvor politiet kontrollerer mennesker uten hjemmel ikke lov i Norge. Et annet perspektiv på politikontroll er at det er en naturlig og nødvendig del av politivirksomheten for å dekke oppgaver i forbindelse med offentlig ro og orden, kriminalitet, forebygging, trafikk, utlendingsforvaltning og så videre. Nå er det også slik at dersom politiet har hjemmel og gode grunner til å kontrollere en person, så er de ikke pliktige til å opplyse hvorfor de tar kontakt eller gjennomfører en kontroll. På den måten kan en fullt hjemlet og godt begrunnet kontroll oppfattes som «stopp og sjekk» av den kontrollerte, fordi at de selv blir usikre på politiets grunnlag for kontakt. Derfor er det interessant å undersøke i hvilket omfang minoritetsungdom som blir kontaktet på politiets initiativ får forklart hvorfor de blir kontaktet, og om de føler de blir behandlet med respekt og rettferdighet (prosessrettferdighet). I hvilken grad ungdommen opplever en kontakt som en stopp og sjekk kan være grunnlag for styrking eller svekking av tillit ved eventuelle påfølgende møter med politiet.

2.4 Effekten av tillit til politiet.

Hvordan tillit påvirkes er ikke bare rett frem. Skogan (2006) viser også til et asymmetrisk forhold mellom kontaktopplevelse og tillit. Det vil si at selv om publikum får en positiv opplevelse av politiet i enkeltmøter, så styrker det ikke nødvendigvis publikums holdninger eller tillit til politiet på generell basis. Samtidig kan negative enkeltopplevelser av politiet føre til en nedgang i tillit. Dette er interessant da det kan indikere at tillit er krevende å bygge opp, men lett kan svekkes. Temaet om tillit til politiet er komplekst og det finnes studier som kommer frem til ulike bakgrunner for publikums tillit. I en studie fra Finland basert på et politibarometer i 2005 viser at enkeltindividers erfaring av dårlig politivirksomhet ikke påvirket tilliten til politiet i noen retning (Kääriäinen, 2008). Kääriäinen (2008) trekker frem at premissene som ligger til grunn i henholdsvis USA og Storbritannia ikke nødvendigvis er de premissene for tillit til politiet i Finland. Videre at tillit kan være et mer generelt fenomen eksternt fra politiet og ikke nødvendigvis påvirkes av hvordan politiet jobber. Siden denne studien er gjort i et nordisk land kan man tenkte seg at noe av dette vil ha en overføringsverdi til Norge. Thomassen (2010, s. 87) skriver at de viktigste grunnene til at Norge skåres høyt på tillit til politiet er at det også skåres høyt på statistikker om styresett, sikkerhet, levekår økonomi osv.

Tilliten politiet nyter er avgjørende for troverdigheten og for at publikum anerkjenner politiets myndighet og mandat (Jackson et al., 2013). Med andre ord påvirker tilliten politiets legitimitet. Politiets kartlegging og interesse av å øke tilliten hos minoritetsungdom er tett knyttet opp mot legitimitet (Jackson et al., 2013, s. 151). Legitimiteten er viktig i seg selv for politiet i kraft av prinsipielle verdier som å være troverdig overfor publikum. Det kan også ha rene instrumentelle fordeler for politiet som at det er større sannsynlighet at publikum følger politiets føringer og anvisninger dersom de også har legitimitet (Tyler, 2004, 2006). Det er altså en sammenheng mellom legitimitet og den relasjonen som oppstår i situasjoner hvor publikum og politi interagerer.

Ved interaksjon med politiet setter publikum verdier som å bli hørt, nøytralitet, respekt og verdighet, høyt i møte med politiet. Dette er alle elementer i prosessrettferdighetsteorien, som igjen kan si noe om hvordan publikum oppfatter politiet som legitimt. Teorien er basert på at i den grad politiets bruk av autoritet oppfattes som rettferdig og upartisk er en sterk predikator om publikum følger politiets føringer og samarbeider (Sunshine & Tyler, 2003). Etter å ha kontrollert for andre faktorer viser et observasjonsstudie at respektabel behandling fra politiets side førte til at det var dobbel så sannsynlig at publikum ville etterkomme politiets føringer (Skogan, 2006). Samtidig førte behandling med lite respekt til at det var nesten dobbelt så sannsynlig at publikum motarbeider politiets føringer.

Vi ser her mye av grunnlaget for hvorfor det er viktig at publikum har tillit til politiet. Legitimitet gir politiet handlingsrom. Politivirksomhet er avhengig av at publikum rapporterer problemer, følger politiets anvisninger og selv er en aktiv del av normativ regulering av samfunnet rundt seg. Dette er alle instrumentelle fordeler av at politiet nyter høy tillit i samfunnet. Men er det slik at tillit kun skal gi praktiske fordeler til politiet? Det må ligge til grunn noen andre verdimesig fordeler av å ha et politi samfunnet kan stole på. Det er en forutsetning for et fungerende demokrati at det er grunnleggende tillit til politiet (Runhovde, 2010, s. 190). Altså må det ligge implisitt verdier som at politiet er transparent, ikke korrupte, samt at virksomheten følger prinsipper som legalitet, likhet, saklighet, forholdsmessighet (Auglend, Mæland & Røsandhaug, 2004; Myhrer, 2014). Så det at publikum har tillit til politiet kan si noe om i hvilken grad disse verdiene er ivaretatt. Mennesker har en evne til å lese adferd og hendelser etter tegn til brudd på integritet eller tillit (Gaffigan & McDonald, 1997). «Politivirksomhet i et demokrati krever høy grad av integritet for å være akseptabelt for publikum» (Gaffigan & McDonald, 1997, s. iii). At samfunnet har tillit til politiet skal

ikke bare være fordi det bygger effektiviteten til politiet, men fordi det er verdimesig riktig overfor de politiet er satt til å forfølge og beskytte.

Det finnes begrenset med data på området jeg undersøker, og selv om det finnes en økende mengde forskning rundt politiets opptreden og publikums forhold til tillit og legitimitet, fanger det ikke nødvendigvis opp spesifikke erfaringer, demografi og sosiale oppfatninger (Thomassen, 2010, s. 87). Tidligere studier som viser til at politikontakt har direkte og signifikant innvirkning på tillit, har ikke nødvendigvis tatt hensyn til den generelle og underliggende tilliten som publikum hadde før kontakten (Thomassen & Kääriäinen, 2016, s. 439). Siden dette er noe jeg ønsket å undersøke valgte jeg derfor å foreta egen datainnsamling. På så måte ville jeg også kunne ta de hensyn jeg selv ønsket i utvikling av spørreskjemaet, som for eksempel å ta hensyn til underliggende årsaker for tillitsforhold før jeg stiller direkte spørsmål om tillit mellom publikum og politi.

I dette kapittelet har jeg presentert og gjort rede for aktuelle begreper i litteraturen. Jeg har også presentert teorier som sier noe om både området rundt og kjernen i problemstillingen. Jeg har sett på hva tillit innebærer og hva som forklarer hvorfor publikum har mer eller mindre tillit til politiet. Med bakgrunn i disse teoriene vil jeg kunne laget et design for å kartlegge utgangspunktet for tillit og endring i tillit i et utvalg.

3. Metode

I dette kapittelet vil jeg presentere valg av metode og hvordan jeg gikk frem med planlegging, gjennomførelse av datainnsamlingen samt analyse av datasettet. Først vil jeg gjøre rede for og drøfte relevant metodevalg, utvalg og operasjonalisering. Deretter vil jeg vise til hvilke datainnsamling og analysemetoder jeg har anvendt for å komme frem til resultatene. Samlet vil jeg gjøre rede for valg av metodikk for å besvare problemstilling og underspørsmål (forskningsspørsmål) og legge til rette for etterprøvbarhet og kvalitetssikring. Til slutt i dette kapittelet diskuteres også noen av de etiske utfordringene ved studien. Forskningsspørsmålene som oppgaven skal drøfte er som følger:

- ***I hvilken grad har minoritetsungdom tillit til politiet, og hvordan endres tilliten i møte med politiet?***
  - I hvilken grad har respondentene i utvalget tillit til politiet?

- Er det noen sammenheng mellom politi-initiert kontakt og etnisitet?
- Er det noen sammenheng mellom politi-initiert kontakt og tillit til politiet?
- Hvordan evaluerer ungdommene disse møtene med politiet?
- Er det noen sammenheng mellom prosessrettferdighet og tillit til politiet?

Alle disse spørsmålene må ses i lys av etnisitet for å undersøke om det gir utslag på statistikken og for å svare på problemstillingen. Spørsmålet om fritid innebærer både geografisk område og aktiviteter. Underspørsmålene rundt tillit dreier seg implisitt også om endring i tillit. For å kunne være presis med begreper vil det også være nødvendig å dekke respondentenes tolkninger rundt begrepene. Det kan gjøres ved å stille flere spørsmål rundt begrepet. For eksempel hvis jeg ønsker å undersøke respondentenes tillit til politiet er det også lurt å undersøke respondentens tillit til andre institusjoner og andre mennesker. For å svare videre på underspørsmål er det interessant å vite hvor respondentene oppholder seg på fritiden utenom skole/jobb da dette kan si noe om det er en sammenheng med hvor de er og hvor ofte de treffer politiet. Om det er i trafikken, på offentlig sted eller er det i forbindelse med at politiet kommer på skolebesøk. Så må jeg undersøke hvordan respondentene kommer i kontakt med politiet og hvordan de evaluerer opplevelsen av disse møtene. Det må skilles mellom politi-initiert kontakt i motsetning til publikums-initiert kontakt. Dette skille mellom kontaktformer gjøres for å kunne se om det utgjør forskjeller på rapportert tillit, men også om det er forskjellige grupper av publikum som blir kontaktet oftere av politiet. Dette er viktig når jeg skal undersøke videre om kontaktopplevelsen og tillit har en sammenheng. Når det gjelder opplevelse av møtene må det undersøkes for faktorer som underbygger prosessrettferdighet for å se om det er en variabel som har effekt på tillit og endring i tillit.

3.1 Metodevalg

Opgaven er en samfunnsvitenskapelig studie med politiet i fokus. Den samfunnsvitenskapelige tilnærmingen er studiet om sammenhenger mellom samfunn og mennesker hvor mennesket ses i kontekst av omgivelsene (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2003, s. 27). Ved innsamling av empiri skal man prøve å gi et bilde av hvordan samfunnet fungerer og dermed også søke forklaringer og omfang av fenomener. Dette bilde av samfunnet ses i lys av de funnene man tolker fra dataene som er innsamlet. For at dette skal være en ryddig forskningsprosess er det viktig å følge prinsipper om systematikk, grundighet og åpenhet (Johannessen et al., 2003, s. 25).

Tematikken er tillit mellom politi og publikum og hva som påvirker dette. Enda mer konkret er det forholdet mellom tillit, prosessrettferdighet og etnisitet jeg ønsker å konsentrere meg om. Valget av metode må kunne fange opp indikatorer som kan si noe om fenomenet jeg ønsker å undersøke. Dermed blir mitt valg av metode basert på det jeg ønsker å undersøke samt tidligere studier gjort rundt temaet. Det vil si at det allerede finnes studier (se teorikapittelet) som sier noe om temaet tillit til politiet. Jeg har hentet noe inspirasjon fra disse studienes metodebruk, men har i hovedsak fokusert på hvordan jeg selv skal klare å få god data for å kunne svare på forskningsspørsmålene mine. Valget jeg stod overfor var mellom kvalitativ og kvantitativ metode eller en kombinasjon av disse.

Fordelene med kvalitativ metode er at vi kan få innblikk og forståelse av fenomenet vi undersøker. Dette kan gjøres ved å intervju forskningsobjekter med fokus på å komme med åpne spørsmål som gir omfattende forklaringer eller observasjonsstudier hvor forskeren studerer fenomener direkte (Tjora, 2016, s. 13). Det kan gi en dypere innsikt i hvorfor et fenomen oppstår og hvilke kvaliteter som kjennetegner dem.

Kvantitativ forskning derimot kan i større grad gi meg oversikt over et fenomen. Dette kommer av at man gjerne får flere datapunkter enn kvalitativ metode. Med større mengde data fordelt på flere respondenter vil kvantitativ tilnærming i større grad egne seg for generalisering av funn (Fekjær, 2015, s. 27; Johannessen et al., 2003, s. 261) og gir styrket statistisk validitet (Johannessen et al., 2003, s. 389). Metoden vil også kunne gi indikasjoner på hvilke kriterier som er tilstede for at fenomener oppstår. Slike data samles ofte med spørreundersøkelse (survey) hvor spørsmålene vanligvis er lukkede og mer presise slik at det vil være mindre rom for tolkning enn ved kvalitativ metode. Siden spørreundersøkelser har standardiserte spørsmål ofte med faste svaralternativ, vil det i større grad være mulig å få konkretisert funn, men det kan komme på bekostning av nyansering (Johannessen et al., 2003, s. 263). Det vil si at svaralternativer vil gi data som er lettere å tolke likt slik at funnene blir mer kategoriske enn om det hadde vært mulig å gi med nyanserte svar som gir rom for tolkning. Ved å studere omfang ville det også være mulig å kumulere store nok tall til å kunne gå vekk fra anekdotiske fortellinger til et mer reliabelt innblikk om fenomener som eksisterer i et samfunn.

For meg stod det mellom å gå enda dypere inn i fenomenet ved hjelp av kvalitative metoder eller å si noe om forklaringer og oversikt ved hjelp av kvantitative metoder (Tjora, 2016, s. 22). Det er allerede gjort en del ny kvalitativ forskning internasjonalt og nasjonalt rundt temaet befolkningens tillit til politiet slik som det fremgår i kapittelet teori og tidligere

forskning. Det er også gjort ganske mye kvantitativ forskning på området. I USA er det gjort flere kvantitative undersøkelser som viser at det betydelige variasjoner blant etniske grupper om hvordan de opplever politiet (For en oversikt se Sunshine & Tyler, 2003, s. 522; Van Craen, 2013, s. 1044). Derimot er det gjort mindre kvantitativ forskning i Norge på minoritetsungdoms møte med politiet spesielt med fokuset som jeg ønsket å ta opp. Fafo samlet data som viste at minoritetsungdom i Oslo og Akershus rapporterte lavere tillit til politiet enn majoritetsungdommen¹. Ellers er det gjort innbyggerundersøkelser og spørreundersøkelser rundt temaet (Egge, Strype & Thomassen, 2012; Gallup TNS, 2009a, 2009b; Ipsos, 2017; Kantar TNS, 2018; Thomassen, 2017). Disse gikk ikke i noen dypdykk i hvordan tillitsforholdet til minoritetsungdom kunne endre seg ved eventuelle møter med politiet. Så hvordan møte med politiet påvirker minoritetsungdommens holdninger til politiet kan vi lære mer om. Med utgangspunkt i kvantitativ metode ønsker jeg se på hvordan oppfattelsen av politiets holdninger, adferd og kommunikasjon i oppdrag faktisk har en innflytelse på tilliten til publikum fra møte til møte. Optimalt ville «mixed methods», hvor både kvalitativ og kvantitativ metode blir brukt, gi mer sammensatt innsikt, men det hadde igjen blitt svært ressurskrevende. For å kartlegge eksistensen av fenomenet endring i tillit og besvare mine forskningsspørsmål ble det vurdert som mest hensiktsmessig med en kvantitativ tilnærming.

Forskningsdesignen er basert på problemstillingen min, underspørsmålene og pragmatiske hensyn som min adgang å anskaffe data (Tjora, 2016, s. 30). Jeg brukte ikke-eksperimentell, kvantitativ undersøkelse basert på et tverrsnittdesign (Bukve, 2016, s. 118-123). Et tverrsnitt betyr at man ser på et øyeblikksbilde av fenomenet man undersøker (Johannessen et al., 2003).

Jeg ønsker å se på om det er en statistisk sammenheng mellom møte med politiet og endret tillitsnivå, og om eventuelle funn viser paralleller hos etnisk majoritet og etnisk minoritet. For å samle data på dette ble det naturlig å gå for spørreundersøkelse. Jeg gikk for å utvikle en egen spørreundersøkelse, men med noen spørsmål hentet fra andre undersøkelser. Fordelen med det er at jeg kan; anskaffe empiri som direkte kan si noe om problemstillingen og tilpasse undersøkelsen opp mot utvalget.

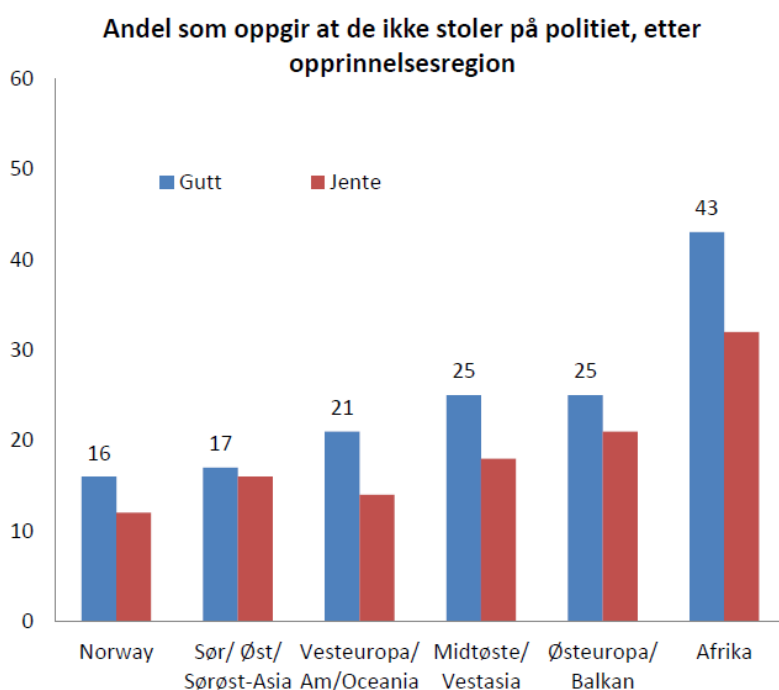
¹ Forskingen er upublisert, men er omtalt på Fafo's nettsider: <https://www.faf.no/index.php/om-fafo/nyheter/item/tilliten-til-politiet-hos-elever-i-videregaende-skole> , lastet ned 15. april 2019.

3.2 Utvalg

Med bakgrunn i Fafo sin ungdomsundersøkelse identifiserte de en gruppe som rapporterer vesentlig lavere tillit til politiet en befolkningen for øvrig (Se figur 3.1). Deres grunnlag var datasettet de hadde produsert med bruk av spørreundersøkelse ved skoler (Friberg & Bjørnset, 2019, s. 45). Dette var et viktig grunnlag for min vurdering av hvem jeg ønsket som respondenter. Da jeg så tallene på mistillit forstod jeg hvor viktig det var å gå mer i dybden på hvordan minoritetsungdom tenker om politiet.

Mistillit til politiet

CILS Vg1 Oslo & Akershus

Figur 3.1 Fafo's funn presentert ved politihøgskolen 25.10.2017 basert på CILS-NOR undersøkelsen.²

Gruppen minoritetsungdom er av særlig interesse da både forskning, media, politikere og politiet selv har direkte fokus på gruppen. I innledningen og teorikapittelet vises det til at minoritetsungdom skiller seg ut fra befolkningen både på noen forskningsmessige parametere

² Det upubliserte diagrammet fra Fafo viser forhold mellom kjønn, men ble presentert kun med tall på gutter.

og hvordan de blir presentert i media når det gjelder deres relasjon til politiet. Jeg mener at dette støtter at gruppen er viktig å fokusere på. Minoritetsungdommens svar på tillit må sees i kontekst av de andre ungdommenes svar for å ha et komparativt grunnlag. Derfor inkluderes både minoritet- og majoritetsungdom i mitt utvalg. Fafos undersøkte ungdom i hele Oslo og Akershus og noen i Drammen, mens jeg landet på Oslo av praktiske årsaker. Utvalget mitt ble elever ved videregående skoler da det passer både med demografien jeg søker og det gir meg mulighet å kontakte dem via utdanningsinstitusjonene. Det er også det Fafos gjorde ved CILS-NOR undersøkelsen for å treffe respondenter fra førsteklasse ved videregående skoler (Friberg & Bjørnset, 2019, s. 5). Årsaken til at jeg gikk for elever ved videregående skoler er fordi det gir godt dekningsgrunnlag for spørsmålene som betyr at de er midt i målgruppen jeg ønsker å studere og at det ikke vil dukke opp svar fra personer jeg ikke vil studere, samt at det er en naturlig arena å få tak i respondenter. Jeg ønsket å få et representativt utvalg for populasjonen, og unngå dekningsfeil (Eikemo & Clausen, 2012, s. 19) og tenkte at de tre årene elevene er ved skolene vil treffe aldersgruppen jeg søker. Fafos hadde vesentlig flere respondenter (7627) i sin undersøkelse enn i denne (244). Man kan argumentere at dersom det lille utvalget i denne undersøkelsen kommer frem til de samme resultatene som i den store undersøkelsen til Fafos, kan det finnes noen overføringsverdi. Jeg fikk adgang til Fafos spørreskjema fra ungdomsundersøkelsen og kunne stille spørsmål identisk med deres. Dette gir fordelen av at jeg kan sammenlikne mine resultater opp mot deres (Johannessen et al., 2003, s. 263). For eksempel er dette med i begge spørreundersøkelsene: «I det norske samfunnet er det en del institusjoner som styrer og bestemmer. I hvilken grad stoler du på disse?» Politiet er et av alternativene. Denne indikasjonen på tillit er da mer eller mindre direkte sammenlignbart med Fafos sine funn som fremgår i figur 3.1. Responsen på dette spørsmålet kan også analyseres videre og ses i lys av for eksempel landregion og kjønn.

Jeg hadde ferdigstilt spørreundersøkelsen før jeg kontaktet skoler i Oslo. Dette gjorde jeg for å kunne vise konkret til hva elevene skulle svare på slik at rektoratet ved skolene og utdanningsetaten hadde et vurderingsgrunnlag. Utdanningsetaten er overordnet skolene på kommunalt nivå. Det var en forutsetning å få dem til å se verdien på forskningen og være på lag. De sendte en oppfordring til Osloskolene om å delta på undersøkelsen samtidig som jeg sendte ut forespørselen til rektoratet.

Med bakgrunn i responsen jeg fikk fra skolene og etaten var det tydelig de var preget av «survey fatigue». De får rett og slett for mange forespørsler av forskere og institusjoner til at det var forsvarlig å formidle spørreundersøkelsene videre til elevene. Det viser seg at flere

undersøkelser kan senke potensielle respondenters vilje til å svare på nye undersøkelser (Porter, Whitcomb & Weitzer, 2004). Det var i utgangspunktet fire skoler som uttrykte direkte ønske om å delta. Samlet hadde de fire skolene som deltok ca. 3800 elever som da ble brutto utvalg. Jeg fikk 244 respondenter på undersøkelsen. Dette gir et netto utvalg på 6,4%. Siden det er et lavt antall respondenter burde egentlig svarprosenten være høyere for å unngå frafallsfeil (Eikemo & Clausen, 2012, s. 21; Fekjær, 2015, s. 31). Dersom frafallet og gjenværende respondenter er helt tilfeldige så kan respondentene fortsatt være representative for utvalget.

Ettersom det er et relativt lavt netto utvalg vil det gi noen begrensninger på analysen da det svekker den statistiske validiteten (Johannessen et al., 2003, s. 389). Det er en risiko for at gruppene (kjønn, etnisitet, osv..) i utvalget ikke representerer populasjonen jevnt over. Det er nyttig å se på karakteristikk ved utvalget for å se om gruppen er relativt jevnt fordelt. Selve tabellen på dette vil jeg vise til i analysekapittelet, men jeg viser noen tall her da det sier noe om utvalget. Jeg kommer også til å presentere funnene som prosent fremfor frekvens ved de fleste tilfellene i data og analysekapittelet. Bakgrunnen for dette er det lave antall respondenter og for å presentere forholdstall mellom grupper bedre. Der veldig få respondenter representerer en gruppe vil det fremgå og problematiseres i analysedelen. Faktorer som bygger opp under om jeg hadde et representativt utvalg er demografien, siden skolene som deltok har en spredning fra Oslo øst til Oslo vest og underviste både yrkesretning og studiekompetanseretning. Kjønnfordelingen er 50,8% gutter, 46,3% jenter og 1,2 % som ikke identifiserte seg som gutt eller jente. Fire respondenter valgte å ikke svare. Etter analyse så jeg at etnisitet blant respondentene var fordelt på 65,6% etnisk majoritet mot 27,9% etnisk minoritet (16 stykker svarte ikke). Ettersom etnisitet er en del av problemstillingen tolker jeg dette som en god fordeling. Siden jeg ikke hadde adgang til data på alle elever i Oslo var det vanskelig å vite om utvalget virkelig var en «miniatyrverden» av virkeligheten, men jeg har vist at deler av Oslo har så mange som 60% med innvandrerbakgrunn. Så jeg er fornøyd med fordelingen av respondenter. Det viktigste er at de som valgte å svare fremstod som et tilfeldig utvalg for å kunne si noe om muligheten for å generalisere det til populasjonen. I dette tilfelle er populasjonen ungdom i Oslo.

En av hovedutfordringen med kvantitative undersøkelser er akkurat det å ha en stor nok andel av populasjonen som responderer slik at eventuelle funn kan generaliseres (Fekjær, 2015, s. 27). Fire skoler kan virke som et noe smalt grunnlag å generalisere for all skoleungdom i Oslo. Og med nettoutvalg på 6,4 % spør det om det vil være et godt nok grunnlag for å

generalisere på de fire skolene som valgte å delta på undersøkelsen. Det jeg gjorde var å sette sammen gruppene til større grupper for å unngå at hver respondent slår kraftig ut på statistikken. Et eksempel er tilfelle er hvor analysene gikk ned på etnisitet basert på landregioner ble netto utvalg så tynt på en region at dataene måtte settes sammen med andre landregioner der det var forsvarlig, eller ses helt bort fra.

I diskusjonskapittelet er jeg derfor forsiktig med å trekke absolutte slutninger basert på antall respondenter i spørreundersøkelsen. Samtidig hindrer det ikke at jeg kan være eksplorativ i drøftingene. Jeg må være våken for spuriøsitet eller indirekte effekter på eventuelle funn (Fekjær, 2015, s. 55). Samtidig kan det være mulig å se tendenser som kan si noe om hva som foregår mellom politi og minoritetsungdom. Siden noen av spørsmålene er identiske med tidligere undersøkelser som har fått betydelig større antall respondenter vil det være mulig å se om funnene kan gjengis. Jeg gjorde dette konkret med etniske landregioners tillit til politiet for å se om jeg kunne gjengi funnene til Fafo. Det viste seg å være en utfordring og vil bli drøftet videre. Derfor vil jeg også presentere mine funn i neste kapittel (fig 4.13) i noe annet format enn Fafo (fig 3.1). Jeg har ikke hatt adgang til datasettet til Fafo, men da de har gjort sine undersøkelser ved de samme skolene og flere skoler i samme by vil det kunne være grunnlag for at datasettene har likheter i representativitet. Karakteristikk fra mitt datasett blir presentert i data og analysekapittelet.

3.3 Spørreundersøkelse

En god spørreundersøkelse skal ikke bare skaffe svar på spørsmål, men må kunne fungere som et godt datainnsamlingsopplegg (Eikemo & Clausen, 2012, s. 17) som i dette tilfelle skal gi et bilde av publikums tillit til politiet. Spørreundersøkelsen ble strukturert som et prekodet spørreskjema (Johannessen et al., 2003, s. 263). Standardiserte spørsmål og svaralternativer kan enklere sammenlignes med tidligere studier, og generaliseres til en populasjon. Siden formatet ikke gir mulighet for åpne svar krever det dog i større grad at man er presis i formuleringen av spørsmål og svaralternativer. Her vil det fremgå hvordan jeg designet spørreundersøkelsen.

I designet av spørreundersøkelsen ville jeg ta hensyn til datainnsamling og analyse vel så godt som formulering av spørsmål. Så jeg begynte med å se på hvordan jeg skulle klare å få til gode variabler som målepunkt med problemstillingen min som utgangspunkt. For å sortere indikatorer konstruerte jeg en tredeling i utviklingen av spørreundersøkelsen. Inndelingen er:

1. Bakgrunn og etnisitet
2. Sosiale faktorer
3. Tillit og prosessrettferdighet

Denne tredelingen er også nyttig i operasjonalisering og analyse av datasettet. Denne tredelingen ble ikke presentert for respondentene.

3.3.1 Bakgrunn og etnisitet

I tillegg til faktorer som alder og kjønn ønsket jeg i undersøkelsen å avklare bakgrunnen til respondentene for å lage en god variabel på etnisitet. Nå er det slik at ved noen tilfeller vil landbakgrunnsdata kunne si noe om hvor synlig man er som minoritet, men det behøver ikke være slik. Dermed måtte jeg ha spørsmål hvor respondenten kunne gi noe mer subjektive svar på hvordan de oppfattes. Siden undersøkelsen målte på minoritetsbakgrunn var det relevant om politiet selv merket om noen var av etnisk minoritetsbakgrunn. Etnisitet kan baseres på fenotyper som hudfarge og fysiske trekk, og videre kan det baseres på kulturelle indikatorer som språk, klesplagg og religion. Politiets virksomhet skal i utgangspunktet ikke alene legge dette til grunn for kontroll av publikum da dette i bryter med prosessregler som saklighetsprinsippet (Auglend et al., 2004; Myhrer, 2014). Det kan virke åpenbart å spørre i undersøkelsen om respondentene er synlige minoriteter, gjerne basert på hudfarge eller aksent. Jeg ønsket dog ikke spørre respondentene direkte om deres hudfarge da det på en side kunne være krenkende og at det var en risiko at spørsmålet kunne bli oppfattet så ladet at det kunne påvirke responsen på påfølgende spørsmål. I stedet lagde jeg spørsmål som kan dekke en slik indikasjon. Det er «I hvilken grad er du enig i påstanden: Andre folk ser på meg som norsk». Jeg ville også ha mer objektive indikatorer på etnisitet. Dette var direkte spørsmål om innvandrerbakgrunn basert på egen og foreldrenes fødeland. Indikatorene på variabelen etnisk minoritet er dermed et resultat basert på flere spørsmål om landbakgrunn til respondenten og foreldrene. Dette er spørsmål som gir mer objektive konkrete svar. Med en bredde av spørsmål kunne jeg basere etnisitet på landbakgrunnsdata og/eller selvrapportert oppfattelse av tilhørighet. På denne måten kunne jeg kontrollere for objektive og subjektive tolkninger av det å være synlig minoritet. Dette gir også mulighet for å se om det er noen paralleller mellom det som rapporteres på de objektive og subjektive faktorene. I denne oppgaven så vil etnisk majoritet og minoritet være definert under de objektive faktorene da dette vil brukes i analyser.

3.3.2 Sosiale faktorer

I delen om sosiale faktorer ønsket jeg å spørre om indikatorer på hvor respondentene er til daglig og i hvilken grad de kommer i kontakt med politiet. Dermed er spørsmålstillingene rettet mot opphold på fritiden, aktiviteter, om de har anledning til å være hjemme med venner og liknende. De ble også stilt spørsmål om de nylig hadde vært i kontakt med politiet og i hvilken sammenheng dette hadde skjedd. I forrige avsnitt diskuterte jeg at minoritetsungdommens synlighet kan være basert på utseende, språkbruk og antrekk. Synlighet kan også være at individene som blir kontaktet oppholder seg i samme arenaer som politiet bedriver sin kontrollvirksomhet. Politiet er i høyere grad i offentlige arenaer enn i private sfærer. «De personer som er synlige i det offentlige rom og dermed umiddelbart tilgjengelige for politiets kontroll, langt fra avspeiler den generelle befolkningssammensetning» (Holmberg, 2014, s. 161). Det vil si at det er vesentlig mindre sannsynlig å bli kontaktet av politiet dersom du er hjemme enn ute. Politiet har også aktiviteter i forbindelse med skoler og kan følge opp skoler så ofte som ukentlig (Solhjell, 2019, s. 159). Siden elevene oppga hvilken skole de gikk på var det mulig å lage en indikator på geografisk tilhørighet. Med disse spørsmålene er det mulig å undersøke om det er statistisk sammenheng mellom respondentenes sosiale arenaer og geografiske områder, og hvor det kan tenkes at politiet ofte opererer.

3.3.3 Tillit og prosessrettferdighet

Det var også en del spørsmål for å samle data på tillit. Respondentene ble spurt om alt fra generell tillit til andre, tillit til politiet ved konkrete hendelser og mer subtile spørsmål om prosessrettferdighet ved politiets handlinger. Dermed ville det være mulig å undersøke om tillit til politiet kan være i kraft av at respondenten generelt er tillitsfulle eller om tilliten var basert på hvordan de oppfatter politiets adferd, holdninger og kommunikasjon. Det blir viktig i analyseprosessen å skille disse indikasjonene fra hverandre og skape variabler hvor det produseres funn som kan si noe om underspørsmålene for å besvare min problemstilling.

Jeg vurderte det som problematisk å spørre respondentene direkte om deres møte med politiet endret graden av tillit de hadde til politiet. Respondentene måtte først få noe kontekst, og jeg ønsket også å måle hvordan de tenkte rundt tillit og prosessrettferdighet på generell basis før de mer konkrete spørsmålene om enkelthendelser og endring i tillit. Jeg ønsket at respondenten i minst mulig grad skulle la fortløpende spørsmål i spørreundersøkelsen påvirke svarene de ga underveis. Derfor som et grep i designet kartla jeg utgangspunktet for generelle holdninger før jeg stilte spørsmål rundt konkrete opplevelser og endring i tillit. Dette kunne

jeg gjøre ved å først måle deres utgangspunkt for tillit ovenfor andre mennesker generelt, og ovenfor flere institusjoner inkludert politiet, uavhengig om de hadde møtt politiet. Dersom respondentene i utgangspunktet hadde lav tillit til samfunnsaktører ville det kanskje ikke være rart at det senere i undersøkelse viser liknende forhold til politiet. Jeg valgte videre å spørre dem om deres oppfattelse av politiets prosessrettferdighet uavhengig om de hadde møtt politiet. Deretter ble de spurt om konkrete møter med politiet og spørsmål om disse møtene eventuelt påvirket respondentenes holdninger til politiet. Jeg designet spørreskjema slik at de etter hvert skulle erindre et tilfelle hvor de hadde møtt politiet og med flere underspørsmål rundt tillit og prosessrettferdighet fikk jeg mulighet til å samle flere indikatorer.

3.3.4 Validitet og reliabilitet

Validitet er i hvilken grad vi måler det vi ønsker å måle (Sellerberg & Fangen, 2011, s. 82). Den indre validiteten kan redegjøres ved først å se på begrepsvaliditet og deretter se på statistisk validitet. Begrepsvaliditeten handler om relasjonen mellom det fenomenet som skal undersøkes og de dataene som er innsamlet (Johannessen et al., 2003, s. 66). Begrepene som generaliseres i oppgaven er blant annet etnisitet, tillit, prosessrettferdighet og politiet. Spørsmålene i undersøkelsen må operasjonaliseres for å finne gode indikatorer, og med disse indikatorene blir det mulig å finne gode variabler for å dekke begrepene jeg ønsker å undersøke. For eksempel tillit i møte med politiet er i større grad mål på den relasjonelle tilliten sammenlignet med den institusjonelle tilliten. På den måten blir da begrepet politiet gjerne assosiert med betjentene de møter fremfor politietaten. En utfordring var å lage så presise spørsmål som mulig, slik at validiteten forble høy samtidig som jeg skulle unngå å lede respondentene inn i svarene sine. I designet søkte jeg å løse dette ved å stille flere spørsmål rundt et begrep med mål om å skape flere gode indikatorer som igjen kunne omgjøres til variabler for analyse.

Statistisk validitet er om de som har valgt å svare på undersøkelsen kan generaliseres til hele utvalget. I dette tilfelle knyttes det til at netto utvalg er lavt, men siden respondentene som valgte å svare er tilfeldige og vi ser på karakteristikene i datasettet er fordelt bredt, så kan det se ut som respondentene fortsatt kan tenkes å være representative for utvalget (Eikemo & Clausen, 2012, s. 21; Fekjær, 2015, s. 31).

Den ytre validiteten handler om i hvilken grad en undersøkelse kan overføres i tid og rom, dermed fortelle noe om forhold andre tider/steder (Johannessen et al., 2003, s. 389). Først må undersøkelsens indre validitet være på plass før i det hele tatt er aktuelt å diskutere om det har en overføringsverdi. For det andre må det også kunne måles tilfeller andre steder. For

eksempel hadde det vært interessant å se om funn i denne undersøkelsen er overførbart til ungdom i Bergen. Det vil i dette tilfelle være vanskelig da det som undersøkes i denne oppgaven ikke er gjort i særlig grad andre steder (se kapittelet teori og tidligere forskning). Det kan være slik at minoritetsungdom og politiet i Bergen har helt andre utgangspunkt og dermed også ulikt tillitsforhold sammenliknet med Oslo.

Reliabilitet som omhandler påliteligheten til målingene og om de kan gjentas med de samme resultater, er alltid en utfordring som må ivaretas ved slike studier (Johannessen et al., 2003, s. 36). Dersom flere forskere kan gjøre samme undersøkelser og finner frem til like funn så styrker det reliabiliteten til undersøkelsen. Jeg hadde fått adgang til flere spørreundersøkelser som Politidirektoratet innbyggerundersøkelse, Europeansocialsurvey, MOPAC public attitude survey og Fafos ungdomsundersøkelse. Det var derfor mulig å gjengi identiske spørsmål for eventuell sammenlikning. Dette gjorde jeg med Fafos ungdomsundersøkelse fra hele Oslo og Akershus som treffer samme aldersgruppe som min undersøkelse (Friberg & Bjørnset, 2019, s. 45). Ved å se på Fafos sine tall, ville jeg selv til en viss grad kunne undersøke interreliabiliteten på spørreundersøkelsen (Johannessen et al., 2003, s. 36). Reliabiliteten i dette tilfelle vil da være at samme måling blir gjort med samme metode som et annet forskningsprosjekt.

Dersom funnene tolkes som reliable og valide vil det kunne si noe om funnene kan generaliseres.

3.3.5 Utfordringer

Jeg ønsket ikke at spørreundersøkelsen skulle lede respondentene inn i samme forforståelse som meg om at møte med politiet påvirket tilliten. For å unngå dette måtte jeg spørre respondentene tidlig i undersøkelsen om deres tillit til politiet uavhengig av andre faktorer. Respondentene hadde da heller ikke anledning til å gå bakover i undersøkelsen og endre på svarene sine. Jeg unngikk også svarkategorier hvor respondentene kunne være passive eller stille seg helt nøytral til spørsmålene.

Noen av spørsmålene som ble presentert i en Likert-skala hadde ikke et nøytralt alternativ. Likert-skala er når verdier i et spørsmål blir organisert på ordinal målenivå som for eksempel: «I hvilken grad er du enig i påstanden: Andre folk ser på meg som norsk: Helt enig, Delvis enig, Litt uenig, Helt uenig». Her ser vi at det ikke finnes et alternativ som kunne vært «hverken enig eller uenig». Man kan argumentere at respondentene blir tvunget inn homogene grupper, men svarene de kunne velge på en Likert-skala hadde alltid alternativer som var tett

mot nøytralt og var likefordelt på en bipolar fordeling. Så responsen kunne like gjerne være heterogent rundt et av alternativene som var presentert. Ved å utelate det nøytrale alternativet kan det gi et annet bilde av virkeligheten en dersom det er inkludert (Nowlis, Kahn & Dhar, 2002). Å begrense friheten til respondentene i surveyen kan på den ene siden spore dem inn i et løp de spontant ikke hadde valgt, for å unngå dette var det viktig å gi dem nok gode svaralternativer slik at de hadde frihet til fortsatt kunne svare på det de mener. På den andre siden ved å ikke gi dem anledning til å stille seg helt passive og nøytrale på noen nøkkelspørsmål blir de konfrontert med å måtte reflektere over spørsmålet og gi noe indikasjon på hva de faktisk mener om temaet. Disse spørsmålene var konstruert nettopp for å kartlegge hvordan respondentene reflekterer rundt et tema fremfor hva respondenten spontant tenker. Dette var en del av beregningen ved utviklingen av surveyen da virkeligheten jeg ønsket å undersøke skulle baseres på respondentenes refleksjoner. Dermed landet jeg på at det både var etisk forsvarlig og ga valide data med utgangspunkt i hensikten med spørsmålene.

En utfordring med å bruke tverrsnittdesign for å se på for eksempel endring i tillit er at endringen er knyttet til en enkeltopplevelse hos respondentene. Det hadde vært bedre å ha flere undersøkelser over tid for se om endringen i tillit er reel og betydelig (Strype, Sakrisvold & Thomassen, 2019). Andre utfordringer med designen er at enda respondentene måles «her og nå» så blir de bedt om å se tilbake på en hendelse med politiet som innebærer at de kan huske feil (recall bias) og at kausaleffekter har et tidsmessig aspekt (Thrane, 2018, s. 146). Altså årsak kommer alltid før virkning og dermed er det en fare for omvendt årsaksretning (reverse causation) (Bukve, 2016, s. 118; Fekjær, 2015, s. 58; Thrane, 2018, s. 146). I dette tilfelle kunne det for eksempel være i stedet for at opplevd prosessrettferdighet i møte med politiet påvirker tilliten etter møtet (logisk tidsrekke), at respondentene har så lav tillit til politiet på rapporteringstidspunktet at de husker politiet som mer konfronterende som igjen *skaper* en opplevelse av dårlig prosessrettferdighet når de rapportere det på spørreskjema.

Spørreundersøkelser gir en stor mengde data. Jeg har derfor måtte være selektiv i hvilke analyser jeg gjør og i hvilken grad jeg sammenlikner eventuelle funn. Det vil si at flere spørsmål i undersøkelsen faller utenfor interesseområde for denne oppgaven og ble ikke brukt som indikatorer. De dataene som jeg primært ønsker å undersøke videre vil jeg presenterte og operasjonalisere i neste del.

3.4 Operasjonalisering

Problemstillingen dikterer hva de avhengige variablene blir. I dette tilfelle vil det være variablene «tillit til politiet» og «endring i tillit». Derav blir disse variablene sentrale i regresjonsanalysene. De andre forskningsspørsmålene avgjør hvilke uavhengige variabler som trengs. Siden det er flere begreper og forskjellige variabler som skal måle begrepene, vil jeg igjen presentere en struktur. Den strukturen jeg kom frem til i spørreundersøkelsen med tredeling ble også en bra måte å operasjonalisere gode variabler. Delingen er «Tillit og prosessrettferdighet» og «Bakgrunn og etnisitet», «Sosiale faktorer». Variablene er satt opp i en tabell (3.1) for å vise hvordan de er operasjonalisert. Deretter blir variablene presentert og drøftet i denne tredelingen. De kodede verdiene står i tabellen, men de blir tidvis gjengitt i drøftelsene i parentes(x). Før dette er det greit å avklare hvordan variabler blir konstruert. En variabel kan være basert på en enkel indikator eller flere. Ved å stille flere spørsmål rundt et begrep som tillit var det mulig å konstruere gode indikatorer som kunne bli en ny indeksvariabel med god intern konsistens (Fekjær, 2015, s. 30). Disse spørsmålene blir presentert i drøftingen. For de fleste variabler med en stor variasjonsbredde eller mange verdier velger jeg operasjonalisere nye variabler med dikotom inndeling for bruk i bivariate analyser. Styrken med dette er at i et så lite utvalg som dette datasettet har så vil jeg kunne ha flere respondenter på få verdier og minke sannsynligheten for statistiske tilfeldigheter. I regresjonsanalysene er det mulig å bruke variablene på det originale målenivået.

Variabler til analyse

Inndeling	Variabler	N	Type	Målenivå	Verdier
Tillit og prosessrettferdighet	Tillit til politiet	244	Avhengig	Nominal (dikotom)	1. Tillit til politiet 2. Mistillit til politiet
	Endring i tillit	244	Avhengig	Ordinal	1. Økt tillit 2. Uendret tillit 3. Svekket tillit
	Tillit til politiet (Regresjonsanalyse)	244	Avhengig	Ordinal	1. Stoler overhode ikke på 2. Stoler ikke helt på 3. Stoler ganske mye på 4. Stoler fullt og helt på
	Endring i tillit (Regresjonsanalyse)	244	Avhengig	Ordinal	1. Svekket tilliten mye 2. Svekket tilliten noe 3. Påvirket ikke tilliten 4. Økte tilliten noe 5. Økte tilliten mye
	Generell tillit	244	Uavhengig	Nominal (dikotom)	1. De fleste mennesker kan man stole på 2. Man må være veldig forsiktig

	Generell prosessrettferdighet	244	Uavhengig	Nominal (dikotom)	1. Dårlig prosessrettferdighet 2. God prosessrettferdighet
	Prosessrettferdighet	64	Uavhengig	Nominal (dikotom)	1. Dårlig prosessrettferdighet 2. God prosessrettferdighet
	Generell prosessrettferdighet (Regresjonsanalyse)	244	Uavhengig	Ordinal	1 Ikke ofte i det hele tatt 2 Ikke veldig ofte 3 Ofte 4 Veldig ofte
	Prosessrettferdighet (Regresjonsanalyse)	64	Uavhengig	Ordinal	1. Ikke i det hele tatt 2. I liten grad 3. I noen grad 4. I stor grad
Bakgrunn og etnisitet	Kjønn	240	Uavhengig	Nominal	1. Gutt 2. Jente 3. Identifiserer meg ikke som gutt eller jente
	Etnisitet basert på landgrupper	228	Uavhengig	Nominal	1. Norden 2. Vest Europa 3. Øst Europa 4. Asia 5. Midtøsten 6. Nord-Afrika 7. Afrika sør for Sahara 8. Nord-Amerika og Oseania 9. Sør og Mellom-Amerika 10. Mix
	Etnisitet	228	Uavhengig	Nominal (dikotom)	1. Etnisk majoritet 2. Etnisk minoritet
Sosiale faktorer	Fritidsaktivitet	231	Uavhengig	Ordinal	1. Hjemme hos seg selv 2. Hjemme hos andre venner 3. Fritidsklubb 4. Idretts-, annen organisert aktivitet 5. Henge ute/sentrum/kjøpesenter 6. Friluft/skog/fjell/sjø
	Oppholdssted (geografisk skolekrets)	231	Uavhengig	Nominal (dikotom)	1. Oslo vest 2. Oslo øst
	Politi-initiert kontakt	244	Uavhengig	Nominal (dikotom)	1. Har blitt kontaktet av politiet 2. Har ikke blitt kontaktet av politiet

Tabell 3.1 Fordeling og koding av variabler

3.4.1 Bakgrunn og etnisitet

Jeg valgte å dele opp hvordan respondenten svarte på sin egen bakgrunn med spørsmål om alder, kjønn og etnisitet. Alder og kjønn er i utgangspunktet uproblematiskke variabler å sette

verdier på, så fokuset ble å jobbe med å operasjonalisere variablene om etnisitet. Siden jeg hadde stilt spørsmål i undersøkelsen som målte på objektive og subjektive faktorer kunne jeg bruke dette for å undersøke ulike syn på etnisitet. Dette løste jeg ved å kategorisere verdiene sammen og lage nye variabler som først falt ned på landregioner for den mer objektive indikatoren. For subjektive indikatorer egner det seg mer å se på egen og andres oppfattelse av etnisitet. Spørsmål rettet mot mer objektive mål på etnisitet gikk direkte på innvandrerbakgrunn, for eksempel; «hvor er du født?» og «hvor er moren din født?». Styrken med det var at det skaffet meg kategorisk rådata om innvandrerbakgrunn, altså egen og foreldrenes fødeland. Hvis respondenten selv eller foreldrene var født i utlandet ble det kodet i henhold til det landet. Siden en inkludering av alle nasjoner ville gi for stor spredning, måtte det sorteres på landregioner. Landregionene jeg bruker ble mine objektive indikatorer på etnisitet og er følgende: Norden, Vest-Europa, Nord-Amerika, Oceania, Øst-Europa, Asia, Midtøsten, Nord-Afrika, Afrika sør for Sahara, Sør og Mellom-Amerika og Mix. Mix innebærer at foreldrene er født i ulike land. Variabelen landregion egnet seg godt til å sammenlikne med annen data som brukte landregioner som variabler for eksempel Fafo sitt studie ved videregående skoler (Friberg & Bjørnset, 2019). Denne måten å operasjonalisere skapte også noen utfordringer med tanke på blandet etnisitet, få respondenter i noen landregioner, og at denne dataen kan heller ikke si noe direkte om politiet oppfatter respondenten som etnisk minoritet.

Både for å kunne generalisere i større grupper i utvalget og for å unngå at få respondenter i en landregion slår sterkt ut i statistikken, valgte jeg å dele verdiene i to kategorier for å dekke etnisitet i de fleste analysene. Jeg kunne bruke variabelen landregioner og sortere en dikotomi på etnisk majoritet og etnisk minoritet. Styrken med dette var at jeg fikk en variabel som er nyttig i analysearbeidet og at etnisk minoritetsungdom som gruppe er direkte omtalt i problemstillingen. Majoriteten er respondentene klassifisert under Norden, Vest-Europa, Nord-Amerika og Oceania. Med etnisk minoritet menes her alle respondenter som oppgir at en eller begge foreldrene er fra Asia, Midtøsten, Nord-Afrika, Afrika sør for Sahara, Sør og Mellom-Amerika. Etnisk minoritet er kodet 1 og majoritet er kodet 2. En svakhet var at noen respondenter svarte at foreldrene var født i forskjellige land og var å anse som mix. Med de respondentene gjorde jeg individuelle vurderinger over hvilke land de rapporterte at mor og far var fra før de ble tildelt en verdi på enten majoritet eller minoritet. Det vil si at dersom en respondent svarte at enten mor eller far var født i et land som falt under minoritetskategorien så ble respondenten kodet som etnisk minoritet. For eksempel respondenter med foreldre født

i Danmark og Frankrike var å anse som etnisk majoritet, mens respondenter med foreldre født i Danmark og India var å anse som minoritet.

De mer subjektive indikatorene på etnisitet er henholdsvis i hvilken grad en selv eller andre anser respondenten som norsk. Styrken med det er at det kan si noe om politiet oppfatter dem som minoriteter og det er interessant med tanke på respondentenes følelse av identitet og tilhørighet. Spørsmål som undersøkte mer subjektive tolkninger av etnisitet er «I hvilken grad oppfatter du deg selv som norsk?» og «I hvilken grad anser andre deg som norsk?». Ved å dele det opp slik kan jeg undersøke om det er likheter eller forskjeller på objektiv og subjektiv oppfattelse av etnisitet. Denne subjektive kategorien blir brukt for å se fellestrekk opp mot variabelen etnisitet, men blir ikke anvendt som egen variabel i de bivariate analysene. Variabelen etnisitet som brukes i de bivariate- og regresjonsanalysene er basert på den mer objektive indikatoren innvandrerbakgrunn.

3.4.2 Sosiale faktorer

I denne kategorien dreier seg for det meste om hvordan livet deres er på fritiden med venner, hvor de oppholder seg og om de deltar i aktiviteter. De ble spurt «Velg hvor du omgås mest og minst med vennene dine utenom skole/jobb?» med flere påfølgende svarsalternativer: om de er hjemme hos seg selv eller venner på fritiden eller om de i utgangspunktet velger andre steder å være slik som kjøpesenter eller fritidsklubber m.m. Respondentene skulle rangere hvor de oppholdte seg gradert på fire nivåer fra mest til minst. Data på medlemskap og deltagelse i fritidsaktiviteter ble målt både i denne undersøkelsen og Fafo sin ungdomsundersøkelse (Friberg & Bjørnset, 2019, s. 72). Styrken med dette er at de kan si oss noe om de er opptatte på sosiale arenaer og hvor ofte de påtreffer politiet. Svakheten er at det sier kun noe om hvor de er i sitt lokalområde og et av premissene er at det er forskjellig politiinnsats i ulike lokalområder. Dermed trengte jeg å operasjonalisere en variabel på hvor i Oslo det var snakk om. Denne variabelen baserte jeg på skolen de oppga i undersøkelsen og jeg satte verdiene som Oslo Vest (1) og Oslo Øst (2). Det er 15 bydeler i Oslo og tradisjonelt sett deles østkant og vestkant langs Uelands gate ("Østkant og vestkant i Oslo, " 2019). Så skillet i dette studiet går mellom Nordre Aker, St. Hanshaugen og sentrum som vestkant, og Sagene, Grunerløkka og Gamle Oslo som østkant.³ Variablene ble operasjonalisert for å undersøke om det er noen sammenheng mellom hvor ungdommen oppholder seg og om de møter på politiet. Møter med politiet blir dermed også en sosial faktor jeg måtte ha variabler på. Derfor undersøkte jeg indikatorer basert på om respondentene ble kontaktet av politiet og

---

³ Kart over bydelene ligger som vedlegg til oppgaven.

om de selv hadde kontaktet politiet. Som jeg forklarte i teorikapittelet er det nyttig å skille mellom publikums-initiert kontakt og politi-initiert kontakt. Spørsmålene brukt i undersøkelsen er «Har du i løpet av det siste året selv tatt kontakt med politiet av følgende grunner?» og «Har du i løpet av det siste året blitt kontaktet av politiet og i så fall hvor?». Her var det mulig for respondentene å krysse av for flere omstendigheter de hadde truffet på politiet.

Har du i løpet av det siste året selv tatt kontakt med politiet av følgende grunner?

- Nei, jeg har ikke kontaktet politiet
- Ønsket å anmelde noe
- Søkte pass eller politiattest
- Ville ha informasjon om noe jeg lurte på
- Ringte politiet for å få hjelp
- Ønsket å prate med dem da jeg så dem ute på jobb
- Ønsket informasjon om politiyrket/utdanningen
- Jeg ønsker ikke å svare

Har du i løpet av det siste året blitt kontaktet av politiet og i så fall hvor?

- Nei, politiet har ikke kontaktet meg.
- Ja, på skolen/jobb
- Ja, hjemme hos meg selv
- Ja, på offentlig sted
- Ja, i forbindelse med trafikk kontroll
- Ja, jeg var passasjer i et kjøretøy som ble kontrollert
- Ja, i sentrum eller kjøpesenter
- Ja, i skogen/på fjellet/ på sjøen. (friluft)
- Ja, hjemme hos noen andre
- Ja, på fritidsklubb
- Ja, ved der jeg driver idrett/klubb/religiøs aktivitet
- Ja, annet sted
- Jeg ønsker ikke å svare

Styrken med dette er at det ligger en mulighet til å operasjonalisere dataene jeg fikk ut fra spørsmålene til en dikotomisk deling. Måten jeg operasjonaliserte det på var å kategorisere alle møter med politiet uavhengig i hvilken sammenheng som en verdi – altså om de henholdsvis hadde selv kontaktet eller blitt kontaktet av politiet det siste året med verdiene «Har blitt kontaktet av politiet» (1) og «Har ikke blitt kontaktet av politiet» (2). Det er dette jeg bruker for å få variablene politi-initiert kontakt og publikums-initiert kontakt. Svakheten med denne måten å gjøre det på er at jeg ikke har mulighet til å vite om respondentene har hatt kontakt med politiet tidligere enn et år før de svarte. Det er heller ikke mulig å vite hvor

mange ganger de har hatt kontakt med politiet. De kunne krysse av flere alternativ, men de kunne ikke vise til hvor mange ganger de var i kontakt med politiet for hver omstendighet.

3.4.3 Tillit og prosessrettferdighet

Dette er kategorien hvor jeg kan undersøke forskjellige sider ved respondentenes oppfattelse av tillit til andre generelt og til politiet spesielt. På samme måte ønsker jeg å undersøke respondentenes oppfattelse av prosessrettferdighet til politiet generelt og etter et konkret møte med politiet. Det er også i denne delen jeg jobber med kjernes spørsmålet om det er noen endring i tillit. Vi kan begynne med å se på indikatorer på respondentenes generelle tillit og tillit til politiet. Spørsmålet; «Synes du de fleste er til å stole på (1), eller kan man ikke være forsiktig nok i møte med andre? (2)» ble operasjonalisert til variabelen generell tillit. Denne variabelen hadde allerede en dikotomisk fordeling av verdier hvor de kunne svar om de stolte på andre eller ikke på generelt grunnlag. Både styrken og svakheten med denne variabelen er at den er veldig generell. Det er interessant i å vite noe om hvordan respondentene generelt føler tillit rundt seg, men på andre siden så er det veldig lite konkret. Denne uavhengige variabelen blir ikke brukt i bivariate analyser da jeg må begrense materiale noe, men jeg kontrollerer for den i regresjonsanalysen. Et annet spørsmål de ble stilt er; «I det norske samfunnet er det en del institusjoner som styrer og bestemmer. I hvilken grad stoler du på disse?». De skulle svare på deres tanker om følgende institusjoner: Politiet, Politikerne/politiske partier, Domstoler og rettsvesenet, samt Media/journalister. Grunnen til at jeg valgte disse er at det er de samme aktørene Fafo gjorde i spørreskjema jeg fikk adgang til. Svaralternativene var ordinal målenivå fordelt på en Likert-skala med følgende alternativer med verdier i parentes: «Stoler på fullt og helt (1), stoler ganske mye på (2), stoler ikke helt på (3), stoler overhode ikke på (4). Siden tillit er noe mer abstrakt begrep enn for eksempel etnisitet basert på innvandrerbakgrunn ønsket jeg å undersøke om jeg hadde operasjonalisert gode indikatorer for å komme frem til variabelen tillit. En måte å undersøke dette på var å teste om det var intern konsistens mellom indikatorene rundt tillit (Eikemo & Clausen, 2012, s. 269). Dersom det er en god intern konsistens på begrepet tillit så vil variabelen tillit være bedre egnet for å kunne si noe om respondentene på et generelt grunnlag er mer eller mindre tillitsfulle til myndighetene. Ved å analysere dette er det mulig å undersøke om målingen av begrepet tillit er reliabelt og konsistent. Ved å kjøre en test i et statistikk program og se på Cronbachs alpha er det mulig å undersøke dette. Dersom denne alpha-verdien er 0.7 eller høyere kan jeg si noe om hvor god den interne konsistens er.

Reliabilitets Statistikk for begrepet tillit

Cronbach's Alpha	N
,760	4

Tabell 3.2 Intern konsistens på begrepet tillit

Som det vises her overstiger tillitsvariablene minimumsverdien av det som kreves for intern konsistens. Siden tillit til media skåret en del lavere enn de andre aktørene ville Alpha verdien vært på hele 0,775 dersom jeg fjernet dette. Tillit til politiet målt på en firedelt Likert-skala, og denne dataen vil bli presentert på både et ordinal og dikotomisk nominal målenivå, da det er forskjellige behov i videre analyser. For å operasjonalisere en dikotomisk variabel på tillit til politiet har jeg slått sammen de to første verdiene «Stoler på fullt og helt, stoler ganske mye på» til verdien «tillit til politiet» (1) de to andre verdiene «stoler ikke helt på, stoler overhode ikke på» til verdien «mistillit til politiet» (2).

På samme måte undersøkte jeg prosessrettferdighet. Dette organiserte jeg under to variabler. «Generell prosessrettferdighet» som dreide seg om hvordan respondentene oppfattet politiets opptreden uavhengig om de hadde hatt egen kontakt med politiet. Og variabelen «Prosessrettferdighet» som jeg knyttet opp mot det konkrete møtet. For variabelen Generell prosessrettferdighet var det tre spørsmål som grunnlag:

1. Basert på hva du har hørt eller din egen erfaring, hvor ofte vil du si at politiet behandler folk i Norge med respekt?
2. Omtrent hvor ofte vil du si at politiet tar rettferdige, upartiske avgjørelser i de sakene de behandler?
3. Hvor ofte vil du si at politiet forklarer avgjørelsene og handlingene sine når de blir bedt om det?

Generell prosessrettferdighet hadde fire verdier: ikke i det hele tatt, ikke veldig ofte, ofte, veldig ofte. Jeg måtte gjøre enkelte analyser i datasettet for å operasjonalisere og teste variabelen. Variasjonsbredden var fra 1-4 og ga gjennomsnitt på 3,14 og standardavvik 0,67. Standardavviket forteller oss det gjennomsnittlige avviket fra gjennomsnittet til variabelen,

altså spredningen av verdiene (Field, 2018, s. 338). Lavere standardavvik tilsier høyere konsentrasjon rundt gjennomsnittet.

For variabelen prosessrettferdighet av de som ble kontaktet av politiet var det seks spørsmål.

Føler du:

1. at du ble forklart hvorfor du ble stoppet/kontaktet?
2. at du ble forklart hva som skulle skje videre?
3. at du ble behandlet med respekt?
4. at politiet hadde rett til å stoppe deg?
5. at du ble behandlet på en rettferdighet måte?
6. at du kom til ordet / ble hørt?

Verdiene som er grunnlag for dataen er: ikke i det hele tatt, i liten grad, i noen grad, i stor grad med variasjonsbredde fra 1-4 med gjennomsnitt på 3,10 og standardavvik på 0,96. Som vi ser av standardavvikene er det større spredning i svarene på respondentene som rapporterer prosessrettferdighet i kontakt med politiet enn de som svarer på generelt grunnlag.

Da disse variablene er operasjonalisert av flere sett verdier gjorde jeg en indre konsistensanalyse ved å undersøke Cronbachs Alpha.

**Reliabilitets Statistikk
for begrepet Generell
prosessrettferdighet**

Cronbach's Alpha	N
,812	3

**Reliabilitets Statistikk for
begrepet
Prosessrettferdighet**

Cronbach's Alpha	N
,939	6

Tabell 3.3 Intern konsistens på variablene generell prosessrettferdighet og prosessrettferdighet i møte med politiet.

Igjen fant jeg at testene hadde en god Cronbachs alpha. Styrken med å gjøre dette er at ved å teste flere indikatorer fra flere spørsmål på en variabel kan si noe om at begrepsvaliditeten er god. Det ga meg også mulighet til å konstruere to nye gode variabler. jeg ønsket igjen variabler på ordinal målenivå og nominal målenivå slik som jeg gjorde med tillit til politiet. Dette gjør jeg både for vurderingen for generell prosessrettferdighet og prosessrettferdighet for de som hadde møtt politiet. I disse kategoriene fikk de negative svarene på Likert-skalaen en ny verdi «dårlig prosessrettferdighet» (1), mens henholdsvis gode opplevelser fikk verdien «god prosessrettferdighet» (2). Variablene på nominal målenivå blir brukt i krysstabeller og variablene på ordinal målenivå blir brukt i regresjonsanalysene.

For endring i tillit i møte med politiet stilte jeg følgende spørsmål; «Tenk deg en situasjon du har opplevd med politiet som gjorde mest inntrykk. Påvirket dette møtet tilliten din til politiet?». Alternativene de kunne velge var: Økte tilliten mye (1), økte tilliten noe (2), påvirket ikke tilliten (3), minket tilliten noe (4), minket tilliten mye (5). Dette spørsmålet var altså fordelt på en Likert-skala med en femdeling. Det gikk fra økt tillit til minket tillit med en mulighet i midten av skalaen for respondenten å svare at de var upåvirket. Her valgte jeg å operasjonalisere ved å slå sammen indikatorene hvor tilliten økte til verdien «økt tillit» (1) og tilsvarende indikatorene på at tilliten minket i møtet med politiet til «svekket tillit» (3), mens responser hvor tilliten ikke ble påvirket stod som «uendret tillit» (2). Denne operasjonaliseringen ble brukt i bivariante analyser, mens jeg beholdt alle fem verdiene for regresjonsanalyse. Variabelen endring i tillit er basert på et spørsmål om politikontakt som hele utvalget svarte på (244) og er ikke basert på de 67 respondentene som rapporterte å ha bli kontaktet det siste året.

Det er gjort to regresjonsanalyser hvor de avhengige variablene er henholdsvis tillit til politiet og endring i tillit. Begge disse variablene er på operasjonalisert på ordinal målenivå for regresjonsanalysene. De uavhengige variablene er etnisitet (nominal målenivå), prosessrettferdighet (ordinal målenivå), politi-initiert kontakt (nominal målenivå), kjønn (nominal målenivå), skolekrets (nominal målenivå), Synes du de fleste er til å stole på (nominal målenivå). Regresjonsanalysene kan fortelle oss om statistiske sammenhenger mellom tilliten og hver av de uavhengige variablene, samt at det kontrolleres for de andre uavhengige variablene. De vil kunne si noe om i hvilken grad det er direkte samvariasjon og det testes for statistisk signifikans.

3.5 Datainnsamling

Selve spørreundersøkelsen ble produsert i Questback som er en web-basert programvare for innsamling og analyse av data. Innsamlingen ble gjennomført med elektronisk spørreskjema som ble formidlet gjennom en lenke. Spørsmålene ble organisert som flervalgsspørsmål hvor noen spørsmål kun skulle ha en avkryssing og andre spørsmål kunne respondenten svare med flere avkryssinger. Jeg hadde utarbeidet et informasjonsskriv om prosjektet og samtykke som skoleledelsene kunne sende med lenken til elevene gjennom deres skolemail.

Siden jeg først fikk adgang til å samle data av ungdommen, og jeg ønsket å ta hensyn til en viss bredde av faktorer som kunne vise funn i periferien av problemstillingen, gikk jeg bredt ut i spørsmålstillingen. Det vil si at jeg også ønsket respons på ting som ligger akkurat i utkanten av problemstillingen min. Det har medført til at datasettet også kan brukes til annen analyse utover det jeg ønsker å undersøke eller at det kan dukke opp bifunn som kan være relevant for oppgaven.

Da dette var en gruppe mindreårige som ble kontaktet gjennom sin utdanningsinstitusjon og jeg hadde fått tilbakemeldinger om «survey fatigue» valgte jeg ikke å purre på respondentene dersom de ikke svarte i første omgang. For å kompensere for at elevene potensielt ikke ønsket å svare på flere undersøkelser sørget jeg for at undersøkelsen ble sendt ut så tidlig som mulig i vårsemesteret 2019. Spørreskjema var basert på alminnelige krav til samtykke (Ruyter, 2003, s. 112). Det var frivillig å delta og de kunne trekke seg når de ville mens de fylte ut skjemaet.

Fordelen med at alle elevene fikk spørreskjemaet på de utvalgte skolene var at jeg som forsker ikke hadde noen innflytelse på hvem som svarte. Dette styrker forutsetningen om at respondentene er tilfeldig utvalgt. Etter hvert som dataene kom inn begynte jeg en preliminær analyse for å undersøke hvordan jeg skulle gå frem når datasettet var komplett. Det var først når tallet stabiliserte seg på 244 respondenter at jeg bestemte å avslutte datainnsamlingen.

3.6 Analysemetode

Da jeg fikk inn datasettet fra respondentene valgte jeg å behandle det i programvaren Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) utviklet av IBM. SPSS «...er et omfattende statistisk datahåndterings- og dataanalyseverktøy og er et av de eldste og mest brukte programvarene innenfor statistisk analyse.» (Eikemo & Clausen, 2012, s. 51). I programvaren

er det mulig å utføre univariate analyser som frekvens og deskriptive analyser samt bivariat og multivariat analyser som krysstabeller og regresjonsanalyser.

Jeg startet med frekvensanalyser og deskriptive analyser hvor jeg utredet data som hvor mange som faller inn under etniske minoriteter, hvor ofte de ble kontaktet av politiet, hvem og hvor mange som rapporterte høy tillit til politiet. Da dette var på plass gjorde jeg mine bi-/multivariate analyser som kan f.eks. si noe om sammenhengen mellom etnisitet, kontakt og tillit til politiet. Basert på disse fremgangsmåtene er det mulig å hente funn om problemstillingen og underspørsmålene.

Siden surveyen også undersøker tematikk utover den sentrale problemstillingen er det mulig å få ut supplerende data og bifunn fra datasettet. Respondentene ble for eksempel spurt om de noen gang hadde blitt behandlet dårlig (uavhengig av politiet) og videre om de oppfattet det som resultat av diskriminering. Det kan si noe om opplevd identitet og tilhørighet. Et annet aspekt er hva som eventuelt kan tolkes i videre analyser av dataene. For eksempel dersom respondentene ikke ble forklart hvorfor politiet tok kontakt og/eller at de ikke ble behandlet med respekt så kan det argumenteres at det kan oppfattes av respondenten som en politikontroll uten grunnlag (Solhjell et al., 2018, s. 1) eller en «stopp og sjekk»-situasjon (Bradford, 2017, s. 34).

3.7 Ethiske vurderinger

Det er noen forskningsetiske utfordringer ved å forske i samme felt som en arbeider. Derfor vil jeg her beskrive forståelse og ståsted til feltet. Jeg kommer til å presentere hvem jeg er som profesjonell og hvilke organisasjoner jeg forholder meg til i forbindelse med studiet. Utover dette er det også forskningsetiske betraktninger som er på utsiden av det faktum at jeg jobber som politi. Jeg vil også beskrive utfordringer og hensyn jeg har tatt til datainnsamling. Til slutt vil jeg beskrive noe om forforståelse jeg har med inn i studiet basert på min profesjon og litteratur som også er beskrevet i teorikapittelet.

Jeg jobber til daglig ved Politihøgskolen som faglærer i operative felt. Emnene jeg jobber med har i høy grad elementer med samspill mellom publikum og politi. Dette i en bredde av situasjoner som hjelp og servicesituasjoner, orden og kontrollsituasjoner, helt opp til kritiske situasjoner (Phelps, Larsen & Singh, 2017). Jeg har også jobbet ved forebyggende avdeling i Oslo i en enhet som het Gatepatruljen. Gatepatruljen jobbet primært med barn og ungdom som møter utfordringer i hverdagen. Rent anekdotisk har jeg sett verdien av at politiet har et

tillitsforhold med barn og unge i Oslo. Formelt har jeg også tatt noe utdanning innenfor kulturforståelse og mangfold ved Politihøgskolens etter og videreutdanning. Denne bakgrunnen gir perspektiver som både motiverer, men kan også farge et studie med forforståelse og rollekonflikt.

Dette skal i utgangspunktet være en noe større utfordring enn å jobbe helt uavhengig av det feltet en ønsker å studere. Flere av disse utfordringene siteres i Politihøgskolens forskningsetiske retningslinjer (Bjørger & Myhrer, 2015). De aktuelle utfordringene er å det å kunne skille roller som forsker og politi samt hvordan informasjon innhentes og anvendes. Mitt ståsted er delvis som kunnskapssøker og forsker, samtidig som jeg har intensjoner som fagutvikler og utdanner. Studiet vil i den grad det lar seg gjøre være objektiv og følge reglene for god forskningsmetode og etikk. Samtidig ser jeg instrumentelle verdier av potensielle funn og mulighet for å operasjonalisere funnene til for eksempel fagutvikling.

Å jobbe i politiet er naturligvis en av hovedårsakene til valg av tema for oppgaven. Jeg var derfor bevisst under hele planleggings og gjennomføringsprosessen at jeg måtte ta hensyn til eventuelle inhabilitetsutfordringer og bias ved å sette til side politirollen så langt det lot seg gjøre. Det vil si at jeg ikke brukte data som jeg hadde innhentet i tjenesten, ikke stilte spørsmål i undersøkelsen som kunne inkriminere respondentene og heller ikke opplyste overfor respondentene metoder eller liknende som politiet anvender. Dette er praktiske løsninger som ikke kommer i konflikt med studiet jeg ønsket å foreta. Uavhengig av forarbeidet ville det kunne fremkomme opplysninger som kunne være i konflikt med rollen som politi. Jeg er bevisst dette, men var også heldig at slike opplysninger aldri fremkom. Dersom studiet kommer frem til funn som endrer hvordan politiet gjennomfører sin virksomhet vil det falle inn under politiets mulighet til å legge enhver studie til grunn for endring i sin virksomhet.

Utenom politihøgskolen og deres retningslinjer måtte jeg forholde meg til flere organisasjoner for å ivareta at studiet blir gjennomført på en etisk forsvarlig måte. Dette er de individuelle skolene som deltok, utdanningsetaten i Oslo og Norsk senter for forskningsdata (NSD). Prosjektet ble presentert gjennom deres respektive kanaler og godkjent av organisasjonene.

Det var noen refleksjoner jeg måtte gjøre utover potensiell rollekonflikt. I selve undersøkelsen ble det også tatt hensyn til at noen av spørsmålene kunne være noe sensitive. Dette er gjerne spørsmål rund respondentenes egen og foreldrenes landbakgrunn, men også spørsmål rundt deres egen kontakt med politiet. I spørreskjemaet var det ved de spørsmålene mulighet for

respondentene velge alternativer som «ønsker ikke å svare». En annen åpenbar refleksjon som måtte tas dreier seg om selve utvalget. Utvalget er ungdom som gikk på videregående skoler i Oslo, og gruppen i fokus er minoritetsungdom. På en side kan for mye fokus på en enkelt gruppe føre til konstruksjon av stereotyper, som igjen kan føre til stigmatisering. På den andre siden kan nettopp det å få ut reelle data være med på en mer nyansert forståelse av en gruppe som kan bryte med etablerte fordommer og stereotyper. Dermed måtte jeg ta noen hensyn. For eksempel dersom en skole rapportere lav tillit til politiet kan de skape fordommer rundt denne skolen. Så et grep jeg har gjort i presentasjon av funn er å anonymisere skolene ved å gi dem en dikotom inndeling til skolekrets vest og øst. Jeg gjorde også noen grep i selve utarbeidelse av undersøkelsen. Jeg ønsket å unngå direkte personopplysninger hvor data kunne knyttes til individene i utvalget. Det samme gjaldt distribusjon av undersøkelsen. For å nå flest ungdom i aldersgruppen ville jeg kontakte dem gjennom skolen de gikk på av hensyn til effektivitet. Verken jeg eller eventuelle skoler som skulle delta ønsket bruke epostlister. Ifølge datatilsynet er epost å anse som personopplysninger. For å omgå dette ble jeg enig med utdanningsetaten å fremme studiet for skolene ved bruk av lenke som de kunne velge å legge ut i læringsplattform eller sende i sine interne epostlister.

En annen bekymring var at flere av skolene opplevde stor pågang av forskere som vil ha elevene som respondenter i ulike undersøkelser. Elever ved videregående skoler skal kunne gå på en utdanningsinstitusjon uten å føle en overmetthet av å bli brukt som studieobjekter. Spesielt siden de fleste er mindreårige også er dette å anse som en ekstra sårbar gruppe. Det var to måter å ta hensyn til dette. Det var noen skoler som takket nei til å delta for å verne elevene, og jeg valgte å ikke sende ut purring om deltagelse til elevene i skolene som deltok. Rektoratet og elevene ved skolene fikk også informasjonsskriv om studiet, retningslinjer, samtykke og hva opplysningen skulle brukes til.

Utover dette ble studiet meldt inn til NSD. Prosjektet i sin helhet inkludert innholdet i spørreundersøkelsen og lagring av opplysninger ble godkjent.

Basert på bakgrunnen i feltet og litteraturen hadde jeg noen forventninger til hva som kunne dukke opp som funn. Min forforståelse er at både selve møtet, men også måten publikum blir møtt på har innflytelse på tillitsforholdet til politiet. Dette uavhengig om møtet oppleves mer eller mindre positivt. Det vil si at et positivt møte kan styrke tilliten og et negativt møte kan svekke tilliten. Jeg er også forberedt på at funnene kan vise at forholdet er asymmetrisk, slik at et positivt møte ikke påvirker tillitsforholdet, men negativt møte er veldig svekkende for tillitsforholdet (Skogan, 2006). Det jeg forventet i liten grad er at politiets møte med publikum

ikke har noen effekt på publikums tillit. Det vil si at oppfattelse av politiets fremferd ikke har noe utslag på tillit.

4. Data og analyse

I dette kapittelet presenteres data og analysen av disse på bakgrunn av forskningsspørsmålene som er presentert tidligere i oppgaven. Jeg vil gjøre dette ved å først presentere karakteristikken til datasettet og hvordan det gir muligheter og legger begrensninger for analyse. Der vil det også fremgå hvordan utvalget og inndeling i etnisk minoritet og majoritet er fordelt ut fra dataene som er innsamlet. Så vil jeg ta for meg valg av analyser basert på sentrale variabler. Dette er variablene som er knyttet til inndelingen som ble presentert i metodekapittelet som går på bakgrunn og etnisitet, sosiale faktorer, samt tillit og prosessrettferdighet. Deretter vil jeg presentere dataene i deskriptive statistikker. I hovedsak vil det være basert på frekvenser og krysstabeller for å beskrive hvordan to variabler forholder seg til hverandre. De delene i kapittelet har titlene univariate- og bivariate analyser. Når jeg undersøker to variabler opp mot hverandre er det nyttig å gjøre en signifikanstest. Signifikanstester måler om modellen kan vise med minst 95% sikkerhet at forklart varians ikke er statistiske tilfeldigheter (Eikemo & Clausen, 2012, s. 90). For å kunne si om variablene i krysstabellene har en signifikant sammenheng eller ikke vil jeg benytte en kji-kvadrattest i de tilfellene de opererer på nominal og ordinal målenivå (Thrane, 2018, s. 132). Der jeg ser det er en betydelig forskjell mellom gruppene majoritet og minoritet vil jeg kjøre t-test for å undersøke om forskjellene er statistisk signifikante (Thrane, 2018, s. 126). Til slutt vil jeg gjøre regresjonsanalyser som dreier seg direkte om problemstillingen om tillit og endring i tillit. I kapittelet blir analysene for det meste vist i form av tabeller eller diagrammer.

4.1 Datasettet og valg av analyser

Som tidligere beskrevet var det flere faktorer som burde diskuteres rundt hovedproblemstillingen. Ettersom spørreundersøkelsen jeg sendte ut var relativt omfattende satt jeg igjen med mye data som kunne analyseres. Jobben videre var å sortere og tematisere dataene opp mot forskningsspørsmålene. Først så jeg på noen generelle karakteristikk i datasettet. For å gjøre dette anvendte jeg de operasjonaliserte begrepene rundt etnisk majoritet

og etnisk minoritet, beskrevet i metodekapittelet. Datasettet består av 244 individer. I tabell 4.1 som viser noen karakteristikk ved datasettet har jeg ekskludert svar hvor respondentene ikke ønsket å svare på spørsmålet. Dermed vil det merkes at prosentene ikke går helt opp. Tabellen er ment å gi et bilde av utvalget som gjennomførte undersøkelsen.

Karakteristikk ved datasettet

	Etnisk majoritet		Etnisk minoritet	
	N	%	N	%
KJØNN				
<i>Gutt</i>	80	50	36	52,2
<i>Jente</i>	76	47,5	30	44,1
<i>Identifiserer meg ikke som gutt eller jente</i>	2	1,3	1	1,5
ALDER				
<i>17 år</i>	39	24,4	17	25
<i>18 år</i>	77	48,1	27	39,7
<i>19 år</i>	32	20,0	16	23,5
<i>20 år</i>	8	5,0	5	7,4
Skolekrets				
<i>Oslo Vest</i>	74	47,7	11	17,2
<i>Oslo Øst</i>	81	52,3	53	82,2

Tabell 4.1 Karakteristikk ved datasettet.

Datasettet er samlet inn i perioden mars til mai 2019 ved fire Osloskoler, to skoler i vest og to i øst. I forbindelse med analyse av datasettet er det tidvis nødvendig å filtrere bort «missing values», altså svar hvor respondentene ikke ønsket å svare på spørsmål eller av andre grunner svarene ikke leses i datasettet som relevante verdier. Ekskludering av disse kan effektivisere analysene, men det må alltid vurderes om det går på bekostning av det som fremlegges. Dette gjøres for å unngå at datapunktene som mangles gir uriktige skjevheter i statistikken. For eksempel var det fire personer i utvalget, som ikke ville svare på spørsmål om kjønn. Jeg

måtte da vurdere i hvilke analyser det er greit å ekskludere svarene som «missing values» i stedet for å presentere dem som en gruppe hvor de får helt egne utslag på statistikken basert på kun fire personer.

Jeg har valgt å operasjonalisere variablene i datasettet på lik linje som jeg delte undersøkelsen i henholdsvis bakgrunn og etnisitet, sosiale faktorer, tillit og prosessrettferdighet. Jeg bruker tredelingen jeg innarbeidet i metodekapittelet for å strukturere de univariate analysene.

Etter tallene fra datainnsamlingen var klare så jeg at det var noen styrker og svakheter ved å operasjonalisere slik jeg hadde gjort. Det er spesielt variabelen om etnisitet som har vært noe komplisert. Jeg har primært valgt å bruke variabelen etnisitet som en representasjon av den mer objektive faktoren innvandrerbakgrunn. Utgangspunktet var å anvende tilsvarende landgruppefordeling Fafo gjorde i sitt diagram (figur 3.1) som variabel for å ha mulighet til en direkte sammenlikning med funnene deres. På grunn av lavt antall respondenter blir det uforsvarlig å bruke landgrupper for å sammenlikne. Jeg løser mitt ønske om et komparativ funn med å legge frem mistillit til politiet i mitt datasett på dikotomisk fordeling av etnisitet for sammenlikning med Fafo sin statistikk. Slik unngår jeg fare for feilmarginer. Så jeg valgte å gjøre de fleste analysene på etnisitet fordelt på henholdsvis etnisk majoritet og etnisk minoritet. Jeg ble nødt til å gjøre dette da grupper som Vesteupeere utgjør så få kandidater at det ville være sårbart for en feilrepresentasjon - altså noen få representanter fra en landgruppe gir store utslag på statistikken for den gruppen. Det er mulig å kontrollere for slike skjevheter ved å vekte dem i datasettet i SPSS slik at de får mindre verdi. Siden jeg har så få respondenter valgte jeg heller å beholde datapunktene fulle vekt og imputere dem i en større gruppe. Ved å gjøre en dikotomisk fordeling blir gruppene større og hver respons slår dermed ikke så kraftig ut på statistikken. Landgruppeinndelingen blir presentert i univariate analyser for å vise fordelingen av opprinnelsen til respondentene.

4.2 Univariate analyser

Hensikten med univariate analyser er å finne informasjonen tatt ut fra en variabel i seg selv (Johannessen et al., 2003, s. 279). Dette vil være nyttig for å se frekvenser, gjennomsnitt og prosentandeler rapportert av ungdommen. Det er først når dette er på plass at det er hensiktsmessig å gjøre bivariate analyser som er sammenhengen mellom to variabler (Johannessen et al., 2003, s. 295).

4.2.1 Bakgrunn og Etnisitet

Det første jeg så på var hvilken etnisitet respondentene var basert på innvandrerbakgrunn. De fordelte seg på disse landgruppene:

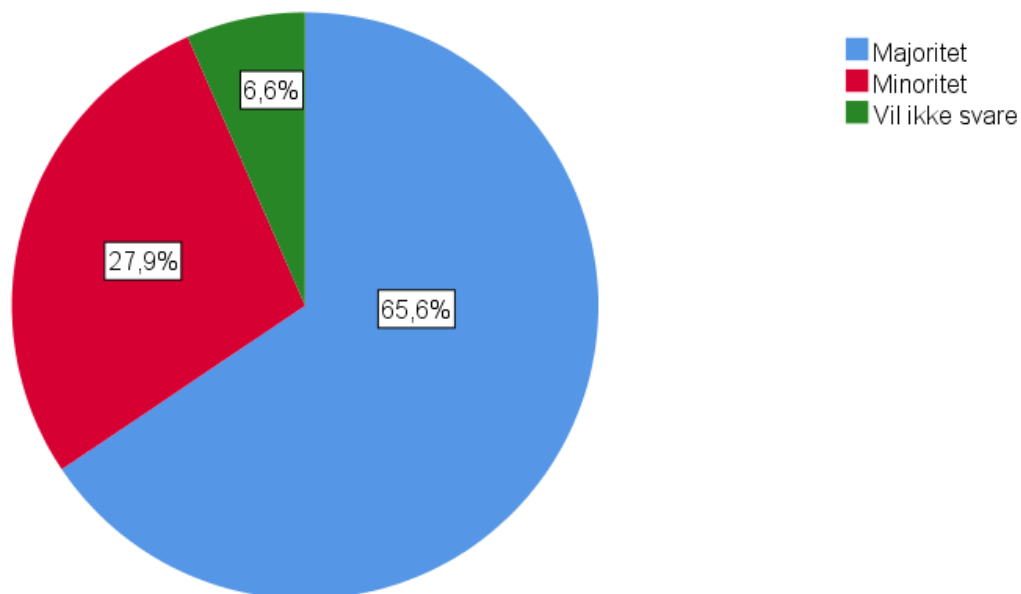
<i>Landgrupper</i>	<i>N</i>	<i>Prosent</i>
<i>Norden</i>	158	64,8%
<i>Vest Europa</i>	2	0,8%
<i>Øst Europa</i>	5	2,0%
<i>Asia</i>	19	7,8%
<i>Midtøsten</i>	12	4,9%
<i>Nord-Afrika</i>	4	1,6%
<i>Afrika sør for Sahara</i>	6	2,5%
<i>Sør og mellom Amerika</i>	3	1,2%
<i>Mix</i>	19	7,8%
<i>Vet ikke/ønsker ikke å svare</i>	16	6,6%
<i>Total</i>	244	100,0%

Tabell 4.2 Etnisitet fordelt som landgrupper

Svakheten med dette datasettet er at de andre landgruppene enn Norden har kun mellom 2 og 19 respondenter i gruppene. Det vil også si at det er uforsvarlig å sammenlikne landgruppene mot hverandre. Fordi det var relativt få respondenter kunne noen få respondenter gi veldig stort utslag på resultatene for hver landgruppe. Det viste seg at de to respondentene fra Vest Europa kan rapportere henholdsvis tillit og mistillit hver for seg. Resultatet ble da selvfølgelig at det blir rapportert hele 50% mistillit. Så en svakhet med å fremstille dataene slik er at de gruppene som har så få representanter slår veldig skjevt ut på statistikken.

Ved å slå sammen landgruppene til etnisk majoritet og minoritet slik som beskrevet i operasjonaliseringsdelen ble det følgende resultater: Etnisk majoritet = 160 (65,6%), Etnisk minoritet = 68 (27,9%), Vet ikke/ønsker ikke å svare = 16 (6,6%), som vist i Figur 4.1.

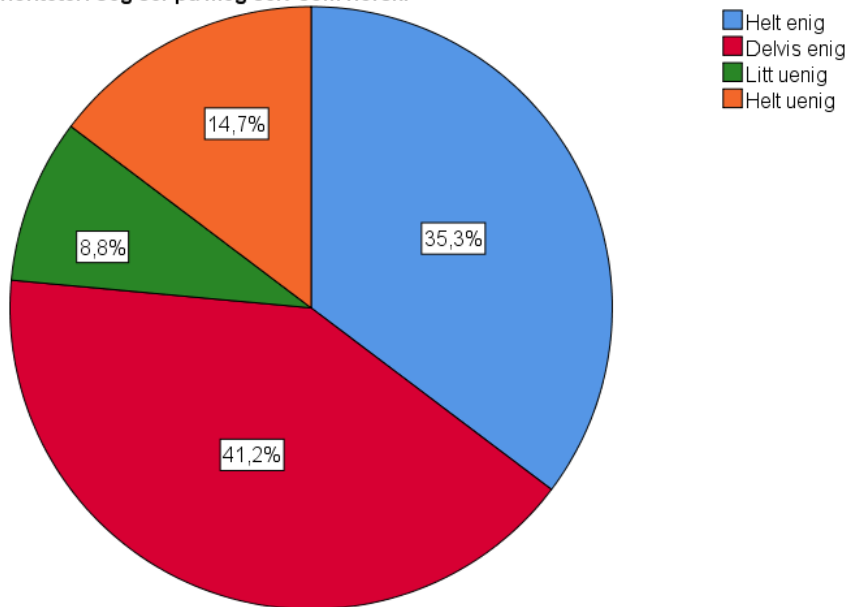
Etnisitet

Figur 4.1 Diagram med fordeling av majoritetsungdom og minoritetsungdom N = 244.

Til sammenlikning gjorde jeg også undersøkelser om henholdsvis dem selv eller andre anså dem som norske. Dette er interessant å vite med tanke på i hvilken grad respondentene eller andre identifiserte dem som norske som en subjektiv indikator kan sammenliknes med den mer objektive indikatoren. Resultatene viste at 76,5% av etniske minoriteter anså seg som norske, mot 23,5% som ikke anså seg som norske. Variasjonsbredden gikk fra 1-4 hvor 1 var helt enig i påstanden og 4 er helt uenig. Snittet til etniske minoriteter lå på 2,03 som ligger delvis enig om at de ser på seg selv som norske. Standardavvik var på 1,022 fra snittet.

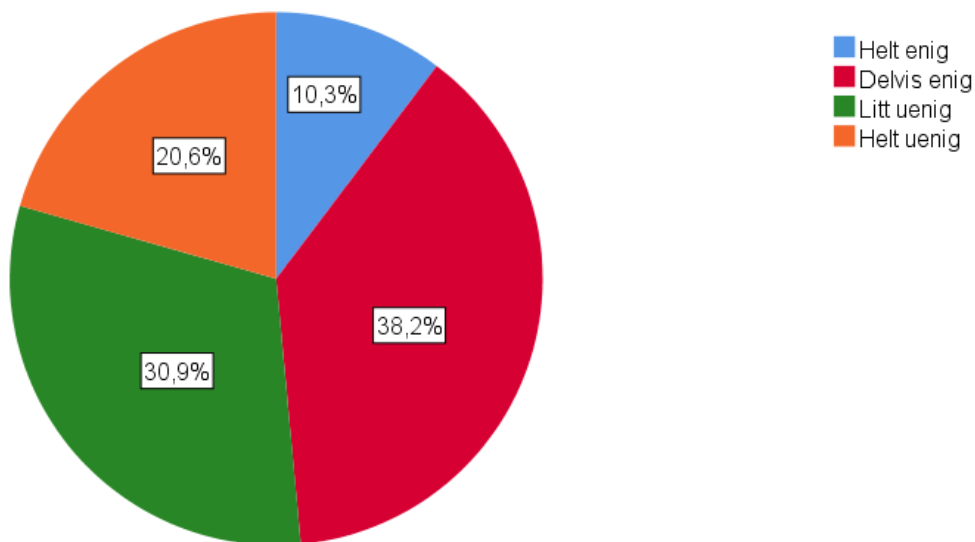
Etniske minoriteter: Jeg ser på meg selv som norsk.

Figur 4.2 Diagram med fordeling i hvilken grad respondentene identifiserer seg som norske. N = 68.

Samtidig ser jeg at da respondentene ble spurt om hvilken grad de oppfatter at andre ser på dem som norske var det noe annen respons. Av minoritetsungdommen tenkte 49% at andre anså dem som norske mot 51% som oppga at andre ikke anså på dem som norske.

Etniske minoriteter: Andre folk ser på meg som norsk.

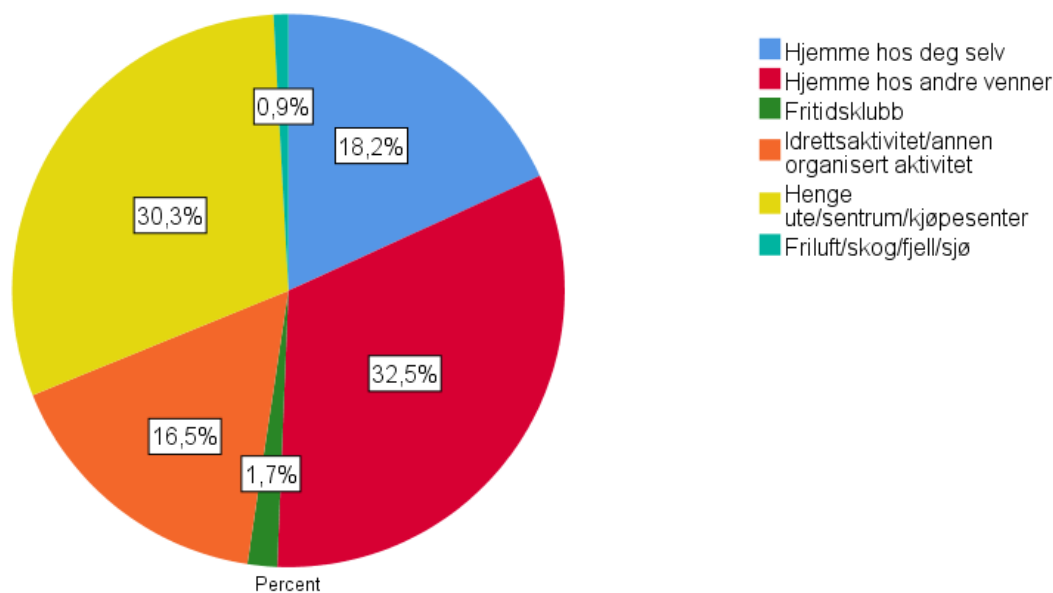
Figur 4.3 Diagram med fordeling i hvilken grad andre identifiserer respondentene som norske. N = 68.

For det første ser jeg at den mer objektive indikatoren innvandrerbakgrunn som mål på etnisitet, samsvarer i større grad med at andre ikke ser på respondentene som norske. Det er større forskjell på tallene på innvandrerbakgrunn og i hvilken grad respondentene ser seg selv som norske. Det vil si at tallene langt på vei viser at til tross for at respondenten selv anser seg som norske er det et betydelig antall som opplever at det ikke samsvarer med hvordan andre anser dem. Dette ble også en test for å se om jeg hadde truffet godt på hvordan politiet oppfattet dem. Siden jeg deler opp minoritetsbakgrunn primært basert på innvandrerbakgrunn, ville jeg gjerne se om politiet også oppfatter dem som minoriteter uten at de er klar over deres innvandrerbakgrunn. Da hele 51% av minoritetene oppfatter at andre ikke anser dem som norske, så kan det være en indikator på at det også kan være eventuelt førsteinntrykket til politi som møter dem. Det sier kanskje ikke noe om fenotyper og kulturelle indikatorer som utseende og språk, men det kan være en indirekte indikasjon på hvordan respondenten tror de blir oppfattet av politiet. Variabelen etnisitet er basert på den mer objektive indikatoren innvandrerbakgrunn i resten av analysene.

4.2.2 Sosiale faktorer

Som tidligere beskrevet så kan kontaktfrekvensen mellom politiet og publikum være knyttet til hvor mye de oppholder seg i felles arenaer. Så jeg undersøkte variabelen på hvor respondentene oppholder seg mest på fritiden.

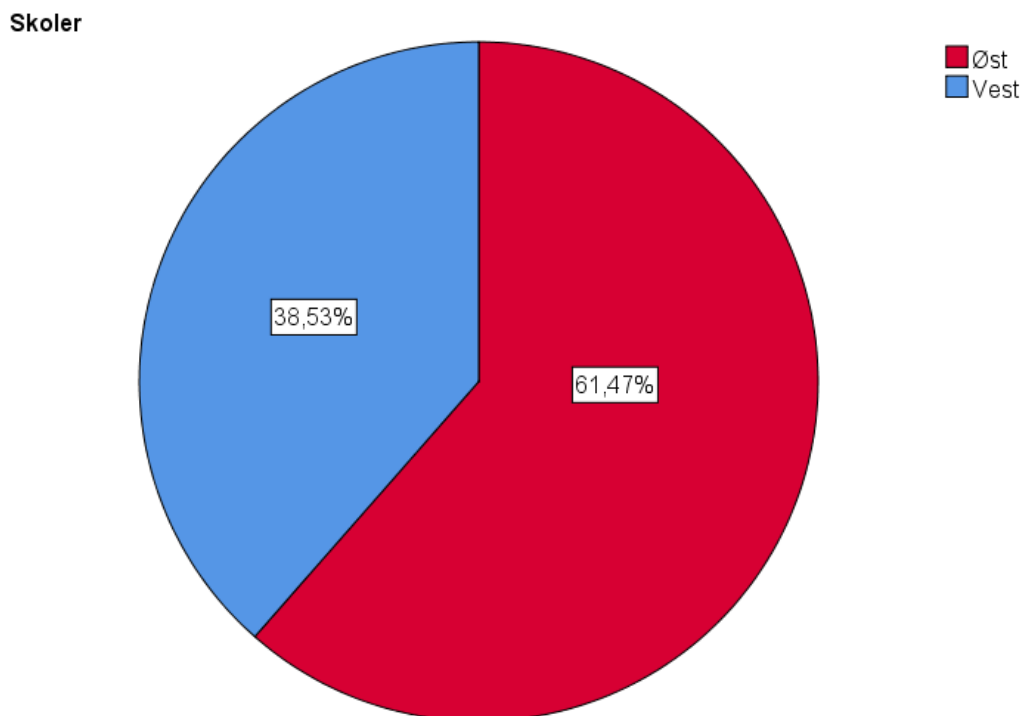
Velg hvor du omgås mest med vennene dine utenom skole/jobb?

Figur 4.4 Diagram av fordeling av respondentenes primære fritidsaktivitet. N = 231.

Tallene viser en relativt jevn fordeling med veldig lav oppslutning rundt fritidsklubber og friluftsliv. Funnene kan ikke si noe om det er mangel på adgang til slike arenaer eller om det er lav interesse hos ungdommen å bedrive den type fritidsaktivitet.

Etter å ha undersøkt hvor respondentene bruker fritiden sin vil det også være relevant å se hvor i Oslo ungdommen hører til. Dette gjør jeg med å se på data knyttet til skolen de går på. Som jeg har diskutert tidligere så er det forskjellig politisatsning i ulike deler av Oslo. Resultatet ble som følger og kan senere ses i sammenheng med hvem som blir kontaktet av politiet.

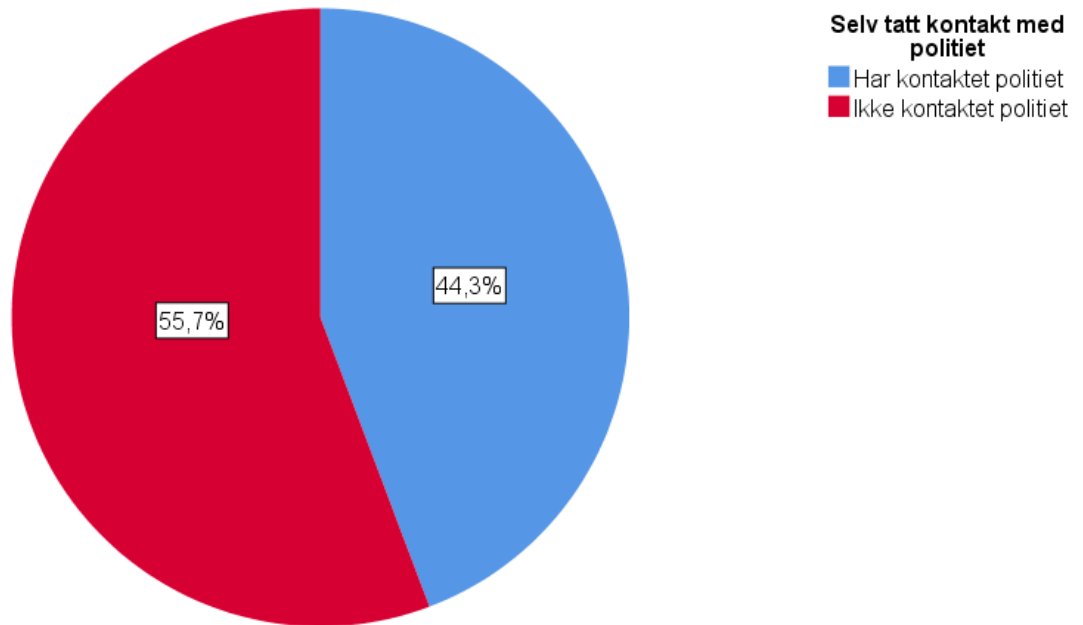
Figur 4.5 Diagram av fordeling respondenter på vestkant- og østkantskoler. $N = 231$.

Figur 4.5 viser hvordan respondentene fordeler seg på skolekretsene. At det er noe større oppslutning på østkantskoler kan være et resultat av forskjellige størrelse på skolene som valgte å delta eller forskjellig responsfrekvens.

For å se om det er en samvariasjon med andre variabler måtte jeg også gå en mer direkte rute og spørre i hvilken grad respondentene har hatt kontakt med politiet det siste året. Jeg viser både funnene på publikums-initiert kontakt og politi-initiert kontakt.

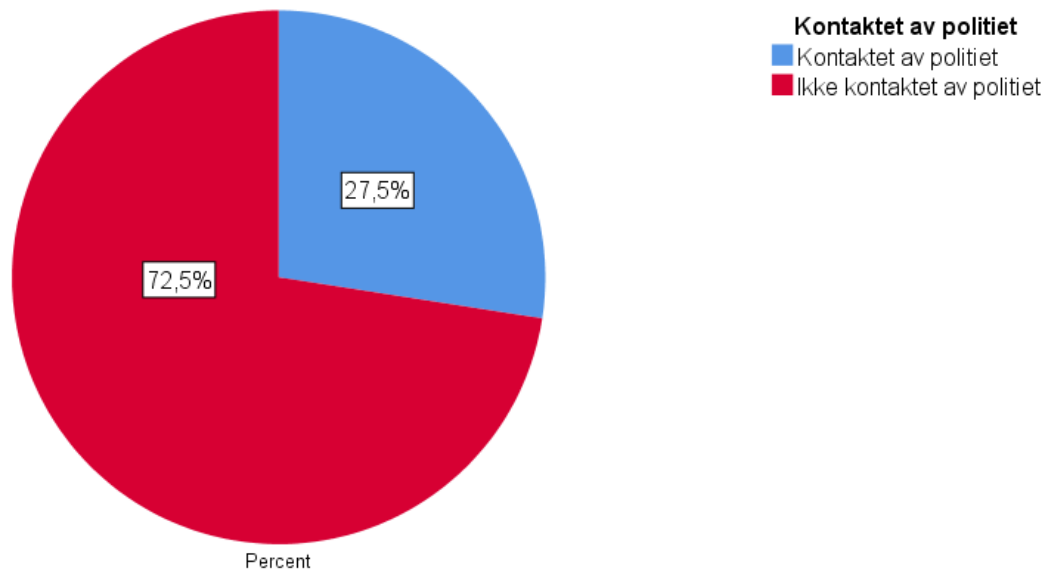

Har du i løpet av det siste året selv tatt kontakt med politiet?

Figur 4.6 Diagram av respondenter som selv har kontaktet politiet det siste året. $N = 244$.

Har du i løpet av det siste året blitt kontaktet av politiet?

Figur 4.7 Diagram av respondenter som har blitt kontaktet av politiet det siste året. $N = 244$.

Vi ser her at respondentene rapporterer i større grad at de har kontaktet politiet selv enn at politiet har kontaktet dem. Det er under en tredel av ungdommen som har blitt kontaktet av politiet. Datasettet er samlet slik at respondentene kan svare flere kategorier samtidig. Det diagrammet i figur 4.7 ikke viser er om politiet har kontakten den enkelte respondenten flere ganger i løpet av det siste året. Det vil si at dersom en ungdommen er blitt kontaktet fem ganger, vil det kun fremkomme at vedkommende er kontaktet av politiet de siste året. På den andre siden kunne ungdommen krysse av på flere valg dersom de hadde blitt kontaktet på forskjellige under flere omstendigheter. Tabell 4.3 viser under hvilke omstendigheter ungdommen har blitt kontaktet av politiet.

<i>Hvor respondenten har blitt kontaktet av politiet</i>	<i>N</i>	<i>Prosent</i>
<i>Politiet har ikke kontaktet meg.</i>	177	72,5%
<i>På skolen/jobb</i>	21	8,6%
<i>Hjemme hos meg selv</i>	9	3,7%
<i>På offentlig sted</i>	23	9,4%
<i>I forbindelse med trafikkontroll</i>	12	4,9%
<i>Jeg var passasjer i et kjøretøy som ble kontrollert</i>	9	3,7%
<i>I sentrum eller kjøpesenter</i>	11	4,5%
<i>I skogen/på fjellet/ på sjøen. (friluft)</i>	5	2,0%
<i>Hjemme hos noen andre</i>	4	1,6%
<i>På fritidsklubb</i>	4	1,6%
<i>Ved der jeg driver idrett/klubb/religiøs aktivitet</i>	3	1,2%
<i>Annet sted</i>	13	5,3%
<i>Jeg ønsker ikke å svare</i>	8	3,3%

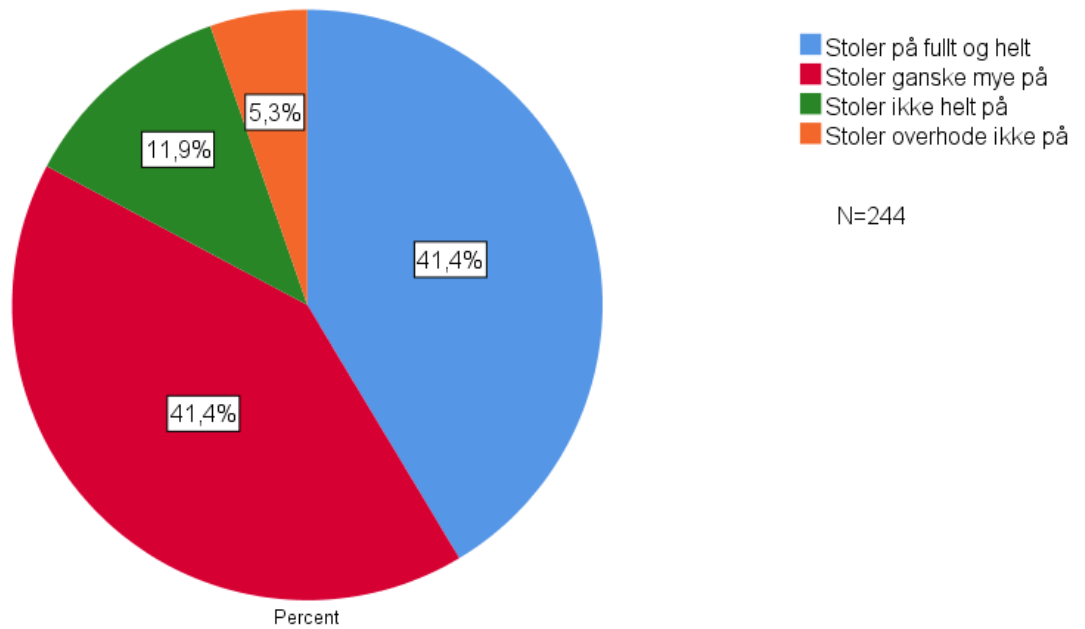
Tabell 4.3 Frekvens på hvor respondentene har blitt kontaktet av politiet.

De to største kategoriene av de 67 respondenter som hadde blitt kontaktet av politiet var henholdsvis på offentlig sted 23 personer og på skole/jobb 21 personer (se tabell 4.3). Dette samsvarer med litteratur som er henvist i oppgaven om at skole og offentlig sted er steder ungdommen naturlig møter politiet. (Holmberg, 2014; Solhjell, 2019). Kjønnfordelingen er forøvrig 33,9% gutter mot 19,5% jenter som rapporterer at de har blitt kontaktet av politiet det siste året. Etter å ha sett på de sosiale faktorene er det også interessant å få kartlagt respondentenes utgangspunkt for tillit til politiet.

4.2.3 Tillit og prosessrettferdighet

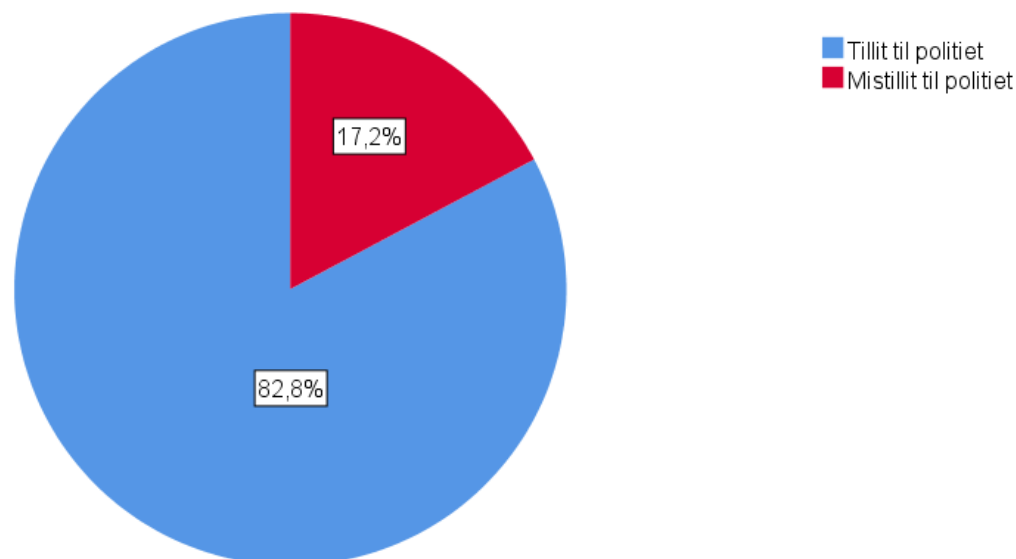
De første frekvensanalysene her er på rapportert tillit til politiet både fordelt på ordinalt målenivå og nominalt målenivå.

Politi og tillit

Figur 4.8 Diagram av tillit til politiet ordinalt målenivå. $N = 244$.

Politi og tillit

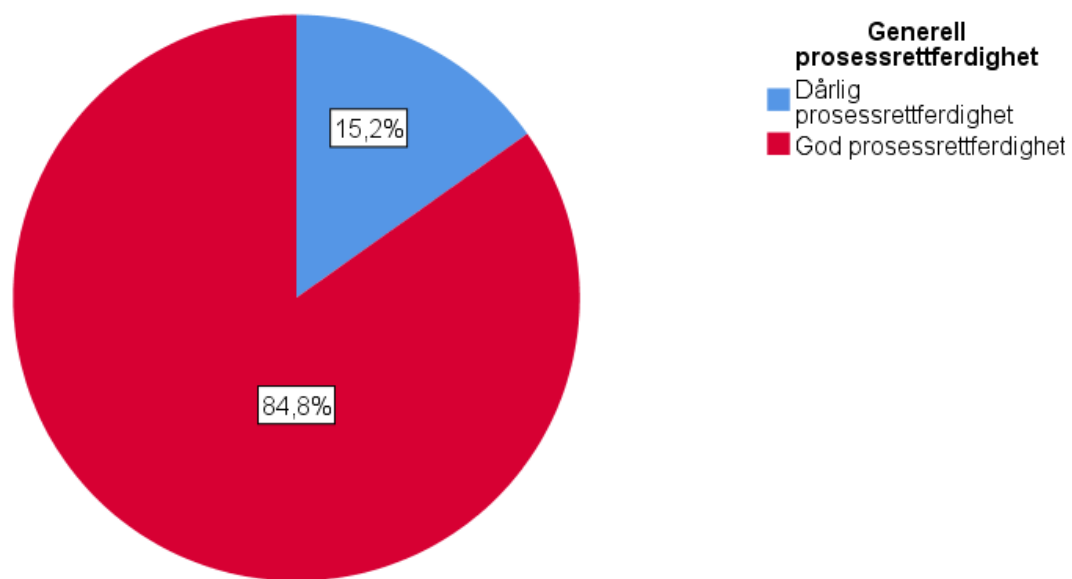
Figur 4.9 Diagram av tillit til politiet nominal målenivå. $N = 244$.

Vi ser her en stor oppslutning av tillit til politiet på hele 82,8%. Dette samsvarer med tidligere studier om at politiet nyter høy tillit (Ipsos, 2017; Kantar TNS, 2018; Thomassen, 2017). Kjønnsaspektet gjør et utslag på statistikken også da hele 92% av jentene rapporterte tillit til politiet.

Jeg gjorde den samme type analyse for begrepet prosessrettferdighet. Her var spørsmålene sentrert rundt politiets opptreden. Spørsmålene om generell prosessrettferdighet dreide seg om politiet var respektfulle, rettferdige, upartiske og forklarer sine avgjørelser. De som hadde blitt kontaktet av politiet ble også spurt om hvordan politiet faktisk gikk frem ved det konkrete møtet. Det var spørsmål om de følte de ble: forklart hvorfor de ble kontaktet, forklart hva som skulle skje videre, behandlet med respekt, behandlet på en rettferdig måte, ble hørt og om de mente at politiet hadde rett til å stoppe dem.

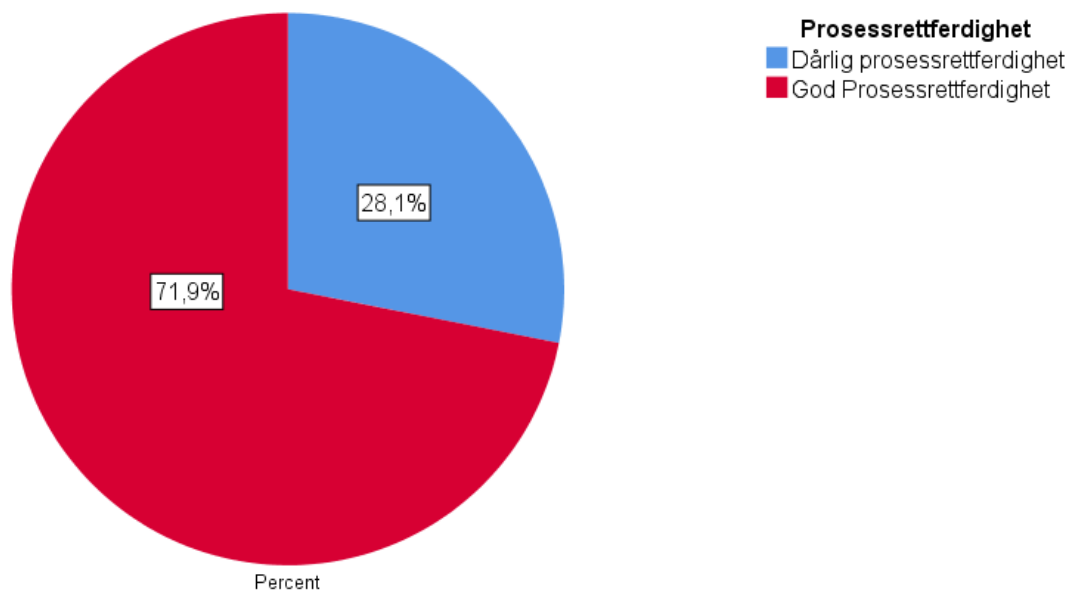
Den variabelen hvor alle 244 respondentene rapporterte uavhengig om de hadde blitt kontaktet av politiet heter «Generell prosessrettferdighet» i datasettet. Av de 67 individene som rapporterte at de hadde blitt kontaktet av politiet svarte 64 av dem på prosessrettferdighet i situasjonen/ene de hadde med politiet. Den variabelen heter «Prosessrettferdighet» i datasettet. Diagrammene viser dikotom inndeling av Generell prosessrettferdighet og Prosessrettferdighet.

Generell prosessrettferdighet

Figur 4.10 Diagram av generell oppfattelse av politiets prosessrettferdighet. N=244.

Prosessrettferdighet

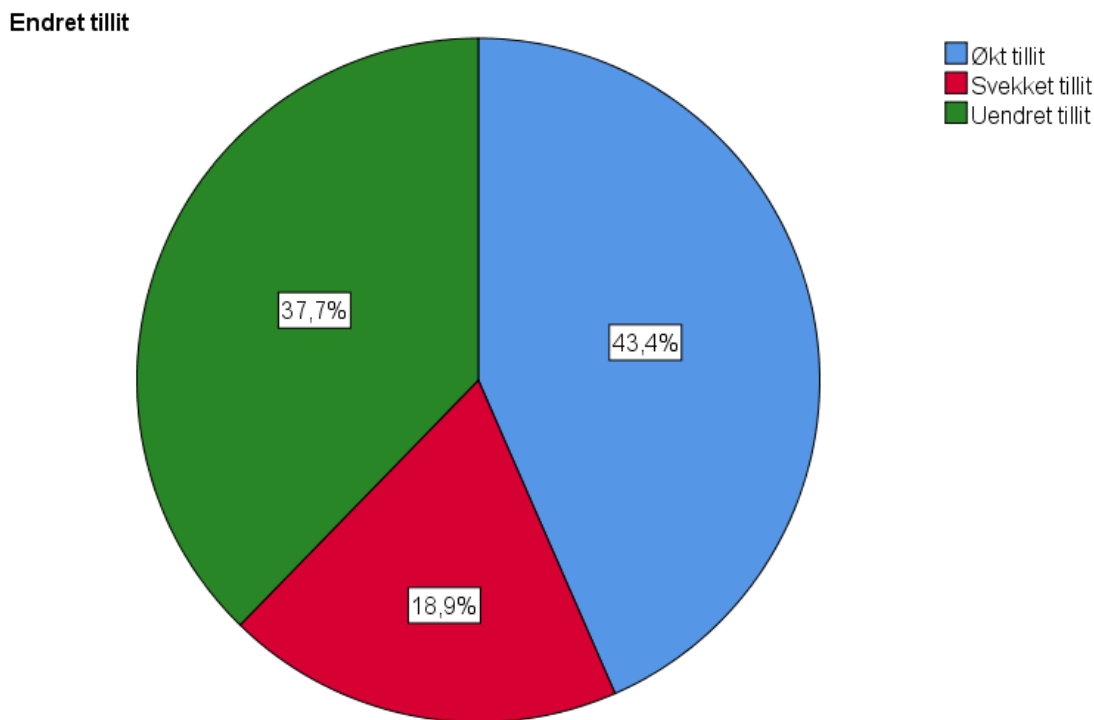

Figur 4.11 Diagram av oppfattelse av politiets prosessrettferdighet etter å bli kontaktet av politiet. N=64.

Den generelle prosessrettferdigheten er på 84,8% mot prosessrettferdighet i møte med politiet på 71,9%. Allerede her ser vi noen tendenser at sammenliknet med det generelle utvalget rapporterer de som har blitt kontaktet av politiet noe lavere følelse av prosessrettferdighet. Det er også paralleller med disse funnene og det som er omtalt rundt kontaktilfredshet og prosessrettferdighet i teorikapittelet. Denne politi-initierte kontakten kan bety forskjellig ting beroende på insentiv, hjemler og hvordan kontakten blir oppfattet. Jeg skal være noe forsiktig med å knytte oppfattelse av lav prosessrettferdighet med «stopp og sjekk», men det er et overlapp i en del premisser presentert i teorikapittelet, da situasjonene har flere fellestrekk – som for eksempel mangel på forklaring og rettferdighet. På bakgrunn av dataene kan vi ikke avgjøre om de 64 rapporterte kontaktpunktene var hjemlet og gode beslutninger fra politiets side. Dermed blir det nettopp oppfattelsen av situasjonen fra publikums side som kan fortelle noe om det kan tolkes som en «stopp og sjekk». Det vil si dersom publikum rapporterer at kontakten med dem ikke blir forklart fra politiets side eller var respektfull kan det være nærliggende å tenke at det kan oppfattes som en «stopp og sjekk» i et publikumperspektiv.

Spørsmålene rundt problemstillingen dreier også om at respondentene skal ta utgangspunkt i et møte de har hatt med politiet hvor de satt igjen med et inntrykk. Basert på dette inntrykket skulle de rapportere om det førte til noen endring i tillitsforholdet de hadde til politiet. Dette

møtet er uavhengig av tidspunkt eller om det var publikum selv som tok kontakt eller om det var politiet som initierte dette. Så variabelen er basert på det mest inntrykksfulle møte med politiet noen gang. Alle 244 respondenter svarte på spørsmålet. Figur 4.12 viser frekvensen av selvrapportert endring i tillit av de som har møtt politiet.

Figur 4.12 Diagram av frekvensen i endring i tillit i møte med politiet. $N = 244$.

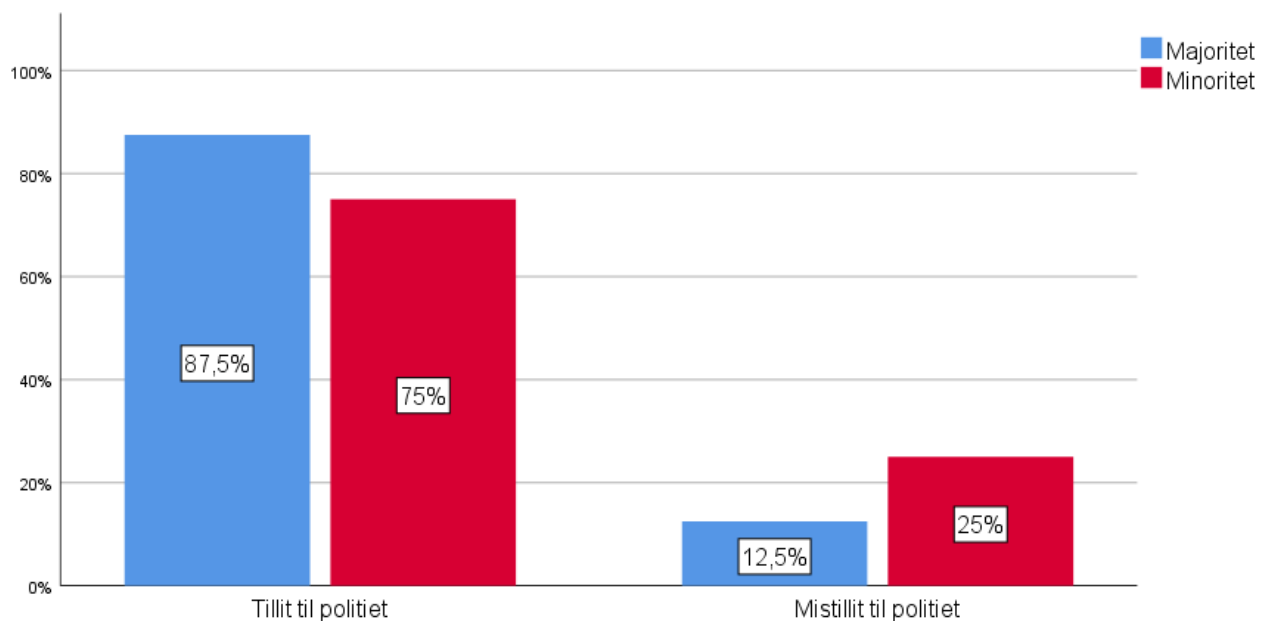
Ved å se på de samlede verdiene på alle deltakere finner vi at hele 62,3% rapporterte endring i sitt tillitsforhold til politiet etter et konkret møte mot 37,7% uendret tillit. Dette i seg selv sier noe om et potensiale eller handlingsrom for endring i tilliten i forbindelse med politioppdrag. Det er også en betydelig andel som ikke rapporterer endring i tillit. Om årsaken til det er at deres tillitsforhold til politiet er «robust» eller om møtet politiet samsvarer med forventningene deres fremgår ikke fra disse tallene. Disse tallene er meldt fra respondenter uten at vi vet om politiet gikk inn for å for eksempel bedre et tillitsforhold. Så vi kan ikke ut fra datasettet si noe om en aktiv politiinnsats for å bedre tillitsforholdet er representert i disse tallene. Det vi kan undersøke er om respondentenes oppfattelse av prosessrettferdighet samvarierer med endringen i tillit. Derav se om politiets fremferd er relevant for endring i tillit.

Til nå har jeg kun funnet frekvenser på variablene. For å kunne tolke dataene videre er jeg nødt til å se hvordan variablene relaterer seg til hverandre. Det er naturlig å begynne med enkle bivariate analyser som krysstabeller før jeg begir meg på regresjonsanalyser.

4.3 Bivariate analyser

For å få svar på forskningsspørsmålene jeg stiller er jeg nødt til å være selektiv for hvilke statistikker jeg fremlegger. Siden fokuset her er på minoritetsungdom, er det naturlig å fremlegge tall der jeg finner rapporterte likheter og forskjeller fra dem og majoritetsungdommen. Så de fleste diagrammene blir presentert med etnisitet som uavhengig variabel.

Det første jeg ønsker å undersøke er hvordan etniske grupper rapporterer tillit til politiet. Ved en dikotomisk analyse av etnisitet og tillit fikk jeg følgende resultater:

Figur 4.13 Diagram fordeling av tillit til politiet basert på etnisitet. $N = 228$.

I figur 4.13 blir det tydelig å se at etniske minoriteter rapporterte mistillit til politiet to ganger mer en majoriteten i denne undersøkelsen. Årsaken til at jeg fokuserer på mistillit fremfor tillit her er at det gjør det komparativt med Fafo (se figur 3.1). Gruppen som har flest representanter i dette datasettet er etnisitet Norden med 158 respondenter som melder 12% mistillit til politiet. I denne fremstillingen er hele 68 respondenter som har verdien etnisk minoritet og dermed vil det ikke være den samme utfordringen med skjevheter som i landgruppene. Det vil også si at gruppen minoriteter gir et bedre sammenlikningsgrunnlag med Fafo sine funn enn landgrupper. Disse funnene viser de samme tendensene som Fafo som også kom frem til en vesentlig større mistillit rapportert fra etniske minoriteter enn majoriteten. Hvis vi bare ser på guttene som rapporterer at dem selv og foreldrene er født i Norge er tallet 16,7%. Dersom vi sammenlikner det med Fafo sitt funn av gruppen av etnisk norske gutter ser vi at de meldte 16% mistillit til politiet. Så tallene fra akkurat denne gruppen viser de samme tendensene. Forholdstallene i dette datasettet viser at 25% av etniske minoriteter rapporterte mistillit til politiet til sammenlikning med etnisk norske med kun 12,5%.

For å undersøke om funnene er signifikante er det nyttig å kjøre en Kji-kvadrattest. Det er en signifikanstest for krysstabeller som brukes når variablene er på ordinal eller nominal målenivå (Johannessen et al., 2003, s. 379). Vi kan tenke oss at nullhypotesen i dette tilfelle er at det ikke er forskjeller på minoriteter og majoriteten og dersom faktisk og forventet fordeling er liten vil det indikere at det er stor sannsynlighet at nullhypotesen er riktig. Dersom Kji-kvadraten er stor tilsier det at det er stor sannsynlighet for at det er forskjell på gruppene og nullhypotesen kan forkastes (Johannessen et al., 2003, s. 379 - 383). Dette vises som «Signifikans (2-sidet)» i tabellene jeg bruker og hvis verdien der er 0.05 eller lavere viser det at det er mindre enn 5% sjans for at funnene er statistisk tilfeldig. Med et såpass lite utvalg er det greit å sette grensen for signifikans til 0.05.

Kji-kvadrattest

	Verdi	Signifikans (2-sidet)
<i>Pearson Chi-Square</i>	7,600a	,022

Tabell 4.4 Kji-kvadrattest av tillit til politiet basert på etnisitet.

Som vi ser fra Kji-kvadrattesten er signifikansen målt til 0,022 som vil si at det er mindre enn 5% sjans for at funnene er statistisk tilfeldig.

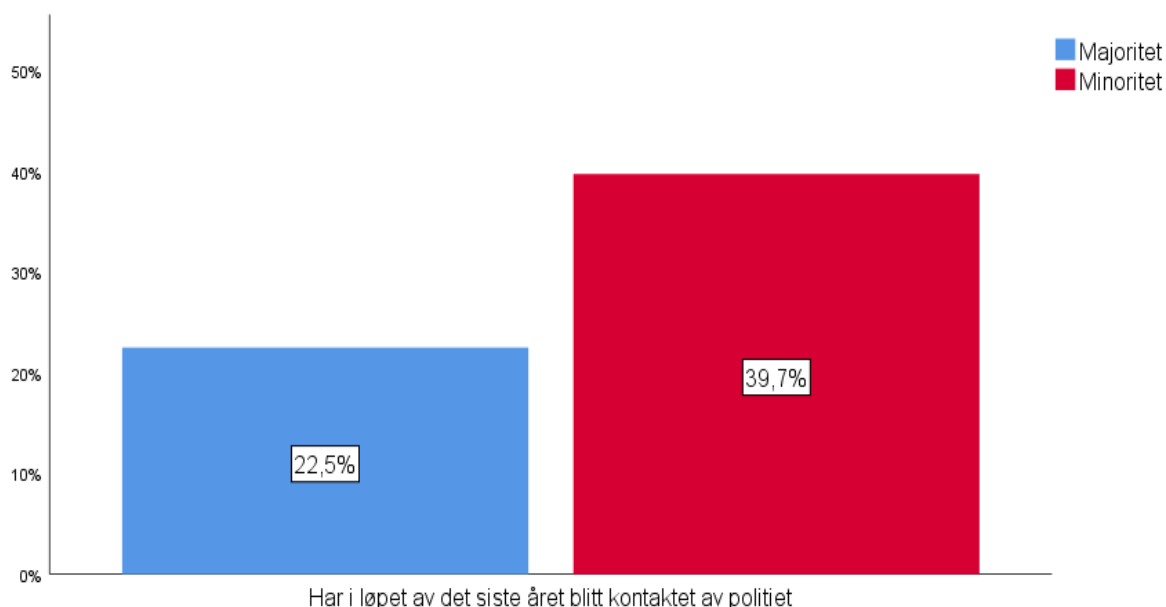
Jeg har også analysert den mer subjektive variabelen «I hvilken grad anser andre meg som norsk» opp mot tillit til politiet. Det viste en klar samvariasjon med at i mindre grad

respondentene oppfattet at andre anså dem som norske, jo mindre tillit hadde respondentene til politiet. Kji-kvadrattesten viste at den statistiske sammenhengen kunne være statistiske tilfeldigheter. Det hadde vært interessant å se om et større utvalg hadde vist de samme sammenhengene og samtidig fått et signifikant funn.

Når vi først ser at det er forskjeller på etnisitet og tillit, er det på sin plass å diskutere hvordan politimøter og etnisitet gir utslag i statistikken. En måte å få direkte svar på dette var å undersøke hvem som oftest kontaktet og eller ble kontaktet av politiet. Dette er relevant å undersøke siden det kan være en sammenheng mellom det å bli kontaktet av politiet, og tilliten publikum har til politiet (Solhjell et al., 2018). Jeg har som sagt skilt mellom publikums-initiert kontakt og politi-initiert kontakt da den internasjonale litteraturen viser til at det kan gi utslag på opplevd tillit til politiet (Skogan, 2006). Jeg valgte å ikke la variablene være gjensidig utelukkende fordi en som selv har kontaktet politiet kan også ha blitt kontaktet. I så tilfelle ville de dukke opp på begge statistikker. Jeg hadde ingen forventinger om forskjeller eller likheter mellom etnisitetene når det gjaldt publikums-initiert kontakt. Resultatene viste at 46,9% av majoriteten og 42,6% av minoritetene hadde kontaktet politiet det siste året. Så det er ganske jevnt, men kji-kvadrattesten viste høy P-verdi (0,232) og forskjellene kan ikke sies å være signifikante. Siden forskjellene ikke er signifikante vil det ikke utdypes videre i oppgaven. Det vi vet er at det finnes studier som viser til at de fleste som initierer kontakt med politiet er fornøyde med kontakten (Bradford, Jackson & Stanko, 2009)

Ettersom minoriteter rapporterer lavere tillit var jeg interessert i undersøkte hvem politiet velger å kontakte (uavhengig av årsak) og fikk følgende resultater.

Har du i løpet av det siste året blitt kontaktet av politiet?

Figur 4.14 Diagram av respondenter som har blitt kontaktet politiet det siste året fordelt på etnisitet. $N = 228$.

Dataen var tydelig her på at 39,7% av minoritetsungdommen hadde opplevd å bli kontaktet av politiet det siste året mot 22,5% majoritetsungdom. Undersøkelser i datasettet viser at av de 67 personene som hadde blitt kontaktet av politiet var 62,7% av disse gutter mot 32,9% jenter.

Kji-kvadrattest

	Verdi	Signifikans (2-sidet)
<i>Pearson Chi-Square</i>	7,144 ^a	,028

Tabell 4.5 Kji-kvadrattest av rapportert politi-initiert kontakt med publikum basert på etnisitet.

Som vi ser fra Kji-kvadrattesten er signifikansen målt til 0,028 som vil si at det er mindre en 5% at forskjellen er statistisk tilfeldig.

Samlet viser funnene om politikontakt at det var hele 17,2 prosentpoeng flere av minoritetsungdommen som opplevd at politiet kontaktet dem i løpet av det siste året. Dette støttes i teorien om at minoriteter oppsøkes oftere av politiet (Pettersson, 2014, s. 103; Sollund, 2007).

Det er interessant å undersøke om disse resultatene kan være påvirket av fritidsaktiviteter eller hvor ungdommen tilhører. Først vil jeg se om det er noen vesentlige forskjeller på hvor

majoritetsungdom oppholder seg på fritiden sammenliknet med minoritetsungdommen da dette kan ha sammenheng med hvor ofte politiet ser ungdommen.

<i>Aktivitet</i>	<i>Etnisk majoritet</i>	<i>Etnisk minoritet</i>
<i>Hjemme hos deg selv</i>	15,2%	23,4%
<i>Hjemme hos andre venner</i>	40,4%	20,3%
<i>Fritidsklubb</i>	2,0%	1,6%
<i>Idrettsaktivitet/ annen organisert aktivitet</i>	21,2%	7,8%
<i>Henge ute/ sentrum/kjøpesenter</i>	19,9%	46,9%
<i>Friluft/skog/fjell/sjø</i>	1,3%	0,0%
<i>Total</i>	100%	100%

Tabell 4.6 Aktiviteter respondentene gjør mest på fritiden. N= 231.

De store skillene jeg fant her var at de med etnisk minoritetsbakgrunn var mer ute i sentrum og liknende enn etnisk majoritetsungdom. Dette samsvarer med annen litteratur (Solhjell, 2019, s. 166). Majoritetsungdommen var noe mer hjemme hos andre og i stor grad med på organiserte aktiviteter. Det er vanskelig å si om minoritetsungdommens lave oppslutning rundt det å være hos andre eller organiserte aktiviteter har noe med bosituasjon eller økonomi eller fritidstilbud da de ikke ble spurt direkte om dette.

Disse verdiene kan også tolkes i opp mot hverandre. Da jeg så på forholdstall så jeg at 40,4% av majoriteten rapporterte at de var hjemme hos venner mot 20,3% av minoriteter altså dobbel så mange respondenter. Jeg så også at minoritetsungdom rapporterte at de noe oftere var hjemme hos seg selv en majoritetene. Dersom jeg slo sammen verdiene for at de var hjemme hos seg selv eller andre så jeg fortsatt en forskjell på henholdsvis 43,7% av minoritetene og 55,6% hos majoriteten. Så vi ser at samlet er begge gruppen en del hjemme i private boliger. Når det gjelder idrett-/organisert aktivitet derimot så er det nesten tre ganger så mange av majoriteten som rapporterer dette enn minoritetene, henholdsvis 21,2% mot 7,8%. Til sammenligning viser tallene at mer enn dobbelt så mange av de som inngår i kategorien etnisk minoritet, anser ute/sentrum/kjøpesenter som sin primære fritidsaktivitet. Det som er interessant her er at av disse kategoriene er de offentlig stedene gjerne i større grad tilgjengelige for politipatruljer. Dette samsvarer med det som ble presentert i teorikapitlet om at minoriteter i større grad er umiddelbart tilgjengelige for politiets kontroll.

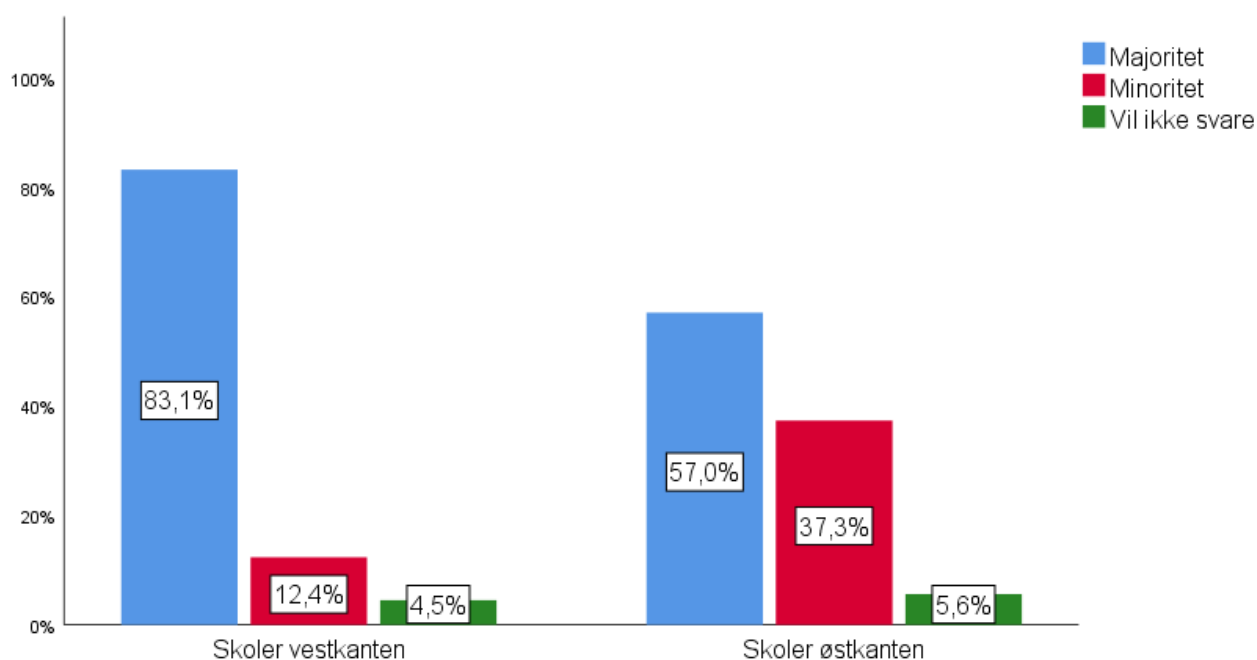
Kji-kvadrattest

	Verdi	Signifikans (2-sidet)
<i>Pearson Chi-Square</i>	35,411 ^a	,000

Tabell 4.7 Kji-kvadrattest av fritidsaktivitet basert på etnisitet.

Her ser vi at signifikansen er målt til 0,000 som vil si at forskjellen ikke er statistisk tilfeldig (Tabell 4.7).

Disse resultatene er uavhengig av hvor i Oslo ungdommen oppholdte seg. I karakteristikker til datasettet (tabell 4.1) fremgår hvordan etnisitet er fordelt på skoler, men det kan være greit å få visualisert det og teste om forholdet mellom etnisitet og skoler er tilfeldig.

Figur 4.15 Diagram av skolekrets og etnisitet. N=231.

Av alle respondentene fra vestkantskolene, var 12,4% minoriteter, mens andelen minoriteter var hele 37,3% ved østkantskolene. Dette samsvarer med hvordan innbyggere er fordelt i Oslo slik det fremgår i teorikapittelet. Med en slik fordeling er det selvfølgelig relevant hvor i Oslo politiet satser på kontrollvirksomhet.

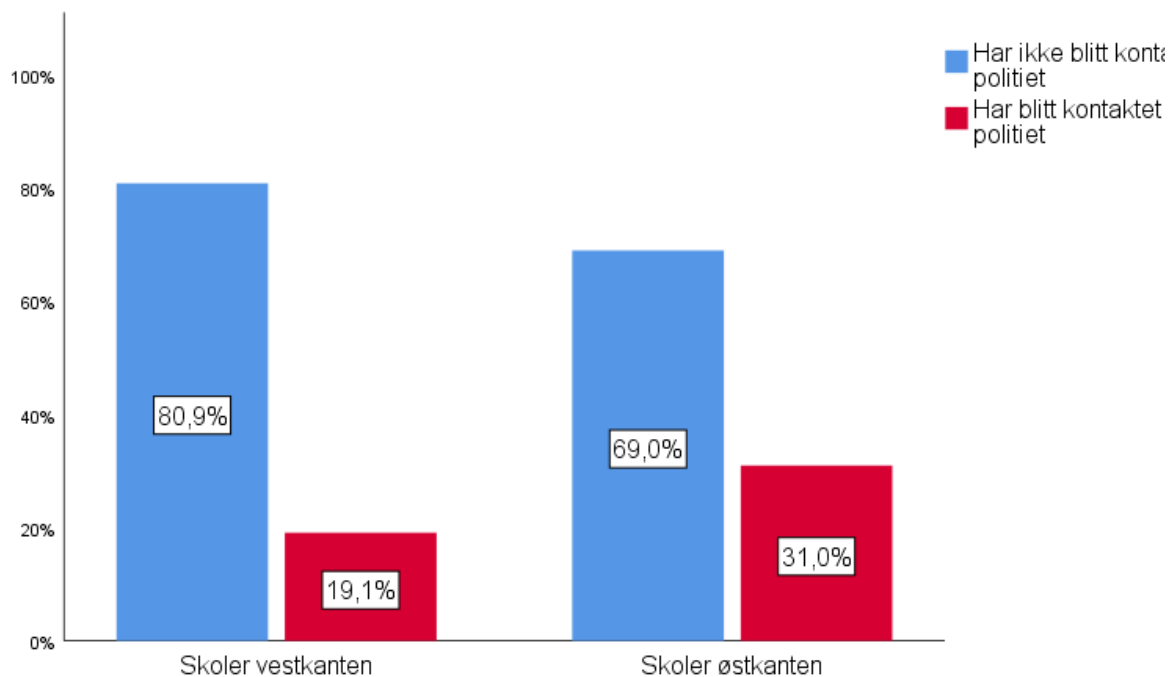
Kji-kvadrattest

	Verdi	Signifikans (2-sidet)
<i>Pearson Chi-Square</i>	17,999 ^a	,000

Tabell 4.8 Kji-kvadrattest av skolekrets basert på etnisitet.

Kji-kvadrattesten viser at funnet er signifikant. Datasettet viser at minoritetsungdom oftere er ute i de offentlige rom. Det neste er å se på fordelingen er mellom hvor ungdom uavhengig av etnisitet oppholder seg i forhold til om de blir kontaktet av politiet. Frekvensene viste forskjeller på hvor ungdommens fritidsaktiviteter og om de ble kontaktet av politiet. Imidlertid viste kji-kvadrattesten at det ikke er noen signifikante forskjeller på fritidsaktiviteter og om de har blitt kontaktet av politiet. Ved utviklingen av spørreundersøkelsen utelukket jeg skole og jobb som svaralternativer da jeg ikke anså dette som fritiden. I ettertid skrev Solhjell (2019) en artikkel som adresserte at ungdom i Oslo opplever ofte kontakt med politiet nettopp på skolen. Så at funnene ikke er signifikante kan skyldes svarsalternativene i spørreundersøkelsen. Så jeg kan ikke utelukke at det kan finnes statistisk sammenheng mellom oppholdssted og politi-initiert kontakt dersom skoler hadde vært inkludert som et alternativ.

Det jeg fikk undersøkt er i hvilken deler av Oslo ungdommen tilhører og om de ble kontaktet av politiet. Basert på skolekrets fikk jeg følgende resultater på politi-initiert kontakt:

Figur 4.16 Diagram av skolekrets og politi-initiert kontakt. $N=231$.

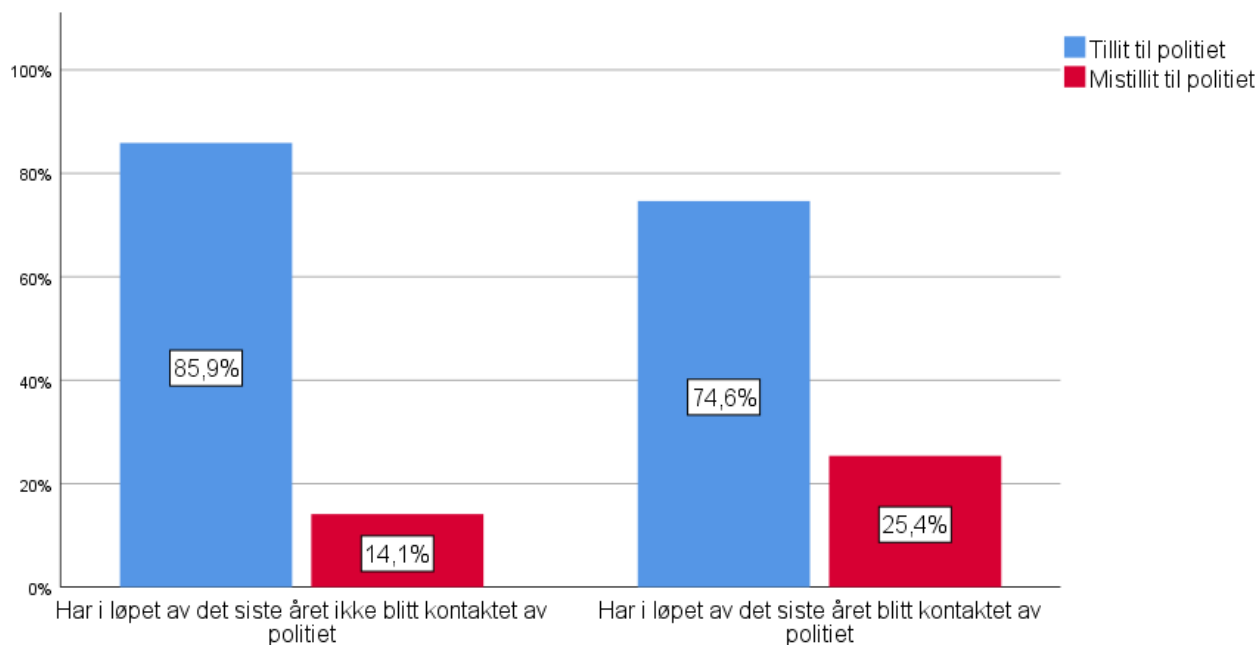
Datasettet viser at 12 prosentpoeng flere respondenter på østkanten rapporterte å ha blitt kontaktet av politiet. Dette styrker antagelsen om at større politiaktivitet ved deler av byen kan ha sammenheng med hvor ofte publikum blir kontaktet av politiet. Det støttes også av litteraturen om at politiets tilstedeværelse er større på østkanten (Finansdepartement, 2017; Solhjell, 2019). Så datasettet viser at det er forskjeller på øst og vest, men klarer ikke å vise til hvor på henholdsvis østkanten og vestkanten det er mest sannsynlig å bli kontaktet av politiet. Forskjellene i politi-initiert kontakt og skolekrets er signifikante som vi ser fra Kji-kvadrattesten i tabell 4.8.

Kji-kvadrattest

	Verdi	Signifikans (2-sidet)
<i>Pearson Chi-Square</i>	3,976 ^a	,046

Tabell 4.9 Kji-kvadrattest av rapportert politi-initiert kontakt med skolekrets.

Siden vi ser resultater som gir utslag på etnisitet vil det være fornuftig å undersøke sammenheng mellom politikontakt og tillit. I denne undersøkelsen viste tallene om politi-initiert kontakt og tillit følgende:

Figur 4.17 Diagram av politi-initiert kontakt og tillit. N=244.

Kji-kvadrattest

	Verdi	Signifikans (2-sidet)
Pearson Chi-Square	4,316 ^a	,038

Tabell 4.10 Kji-kvadrattest av rapportert politi-initiert kontakt og tillit til politiet.

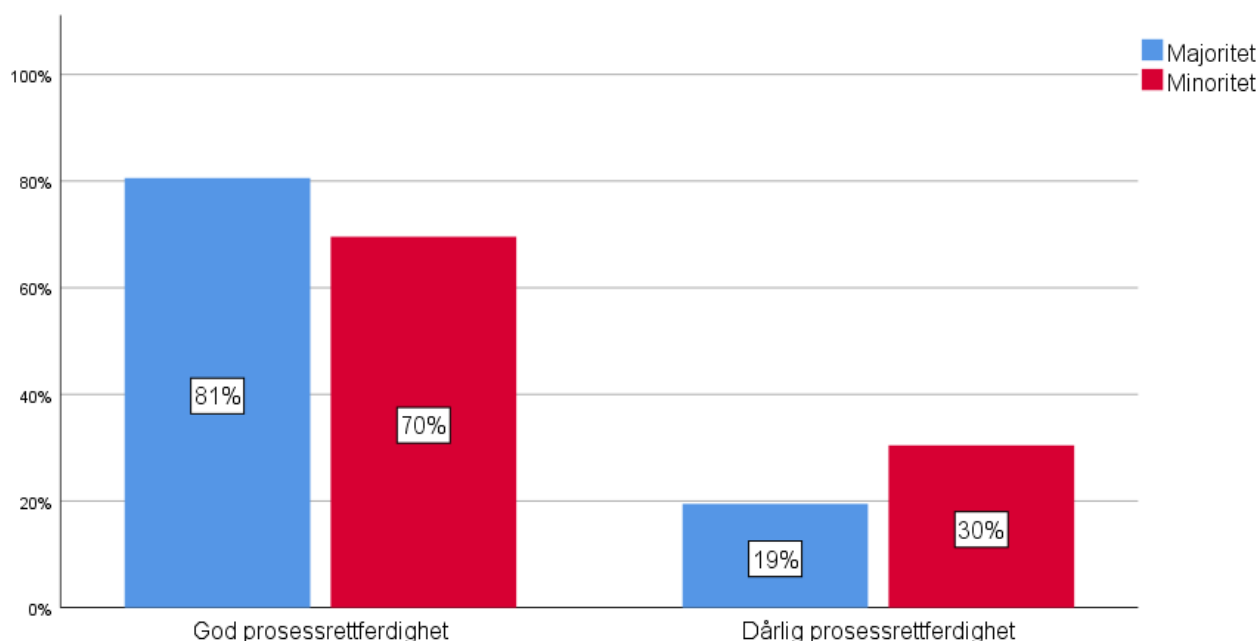
Først er det greit å se at Kji-kvadrattesten viser at signifikansen målt til 0,038 som vil si at det er mindre enn 5% sjanse for at funnene er statistisk tilfeldig.

Av de 202 respondentene som har tillit til politiet hadde 152 respondenter ikke blitt kontaktet av politiet. På den andre siden ser vi at de 67 respondentene som hadde blitt kontaktet av politiet var det 50 stykker som har tillit til politiet. Når vi da ser på forskjellene i prosenter ser vi en markant forskjell på 11,3 prosentpoeng rapportert lavere tillit dersom respondentene hadde blitt kontaktet av politiet (se figur 4.17). Dette samsvarer med det jeg presenterte i teorikapittelet om lavere tillit hvis det er politiet som initierer kontakten. På den andre siden fant Thomassen (2017, s. 37) at det er noe variasjon i tillit fra ingen kontakt, publikums-initiert og politi-initiert kontakt, men de forskjellene var på fire prosentpoeng og hadde fortsatt over 80% av rapportert høy tillit hos respondentene. Noe av forskjellene på det studiet og denne oppgaven kan kanskje forklares med at utvalget mitt har en annen demografisk

profil. Siden det er i politi-initiert kontakt jeg har funnet signifikante forskjeller og det er denne formen for kontakt som kan oppleves mer ladet valgte jeg rette mer oppmerksomhet på dette videre i oppgaven.

Så kan vi se på hvordan sammenhengen er med oppfattelse av prosessrettferdighet fordelt på majoriteter og minoriteter. Prosessrettferdighet er en vurdering av politiets tilnærming målt ut fra de 64 respondentene også svarte at de ble kontaktet av politiet.

Figur 4.18 Diagram av prosessrettferdighet under politi-initiert kontakt fordelt på majoriteter/minoriteter. N=64.

Kji-kvadrattest

	Verdi	Signifikans (2-sidet)
<i>Pearson Chi-Square</i>	8,059 ^a	,018

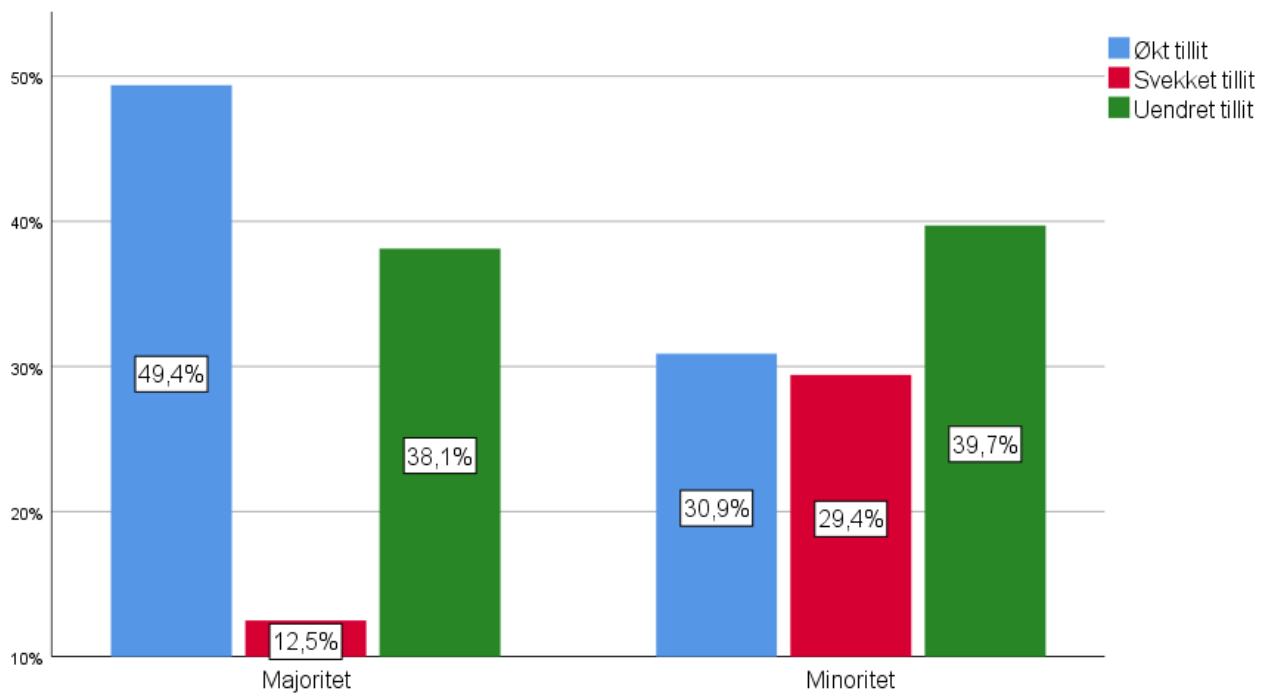
Tabell 4.11 Kji-kvadrattest av rapportert prosessrettferdighet fordelt på minoriteter.

Kji-kvadrat testen viser at funnene er statistisk signifikant med p-verdi målt til 0,018.

Her ser vi at det er ca. 10 prosentpoeng forskjell på etniske majoritet og minoritet. Enda begge gruppene i hovedsak opplever god prosessrettferdighet etter at de har blitt kontaktet av politiet så er det henholdsvis 10 prosentpoeng dårligere opplevelse hos minoritetene. At det er noen forskjeller på opplevd prosessrettferdighet hos minoriteter støttes i litteraturen (Jackson et al.,

2013, s. 128 - 130; Solhjell et al., 2018, s. 12; Tyler, 2003). Det er interessant å se at både etnisitet og prosessrettferdighet har ganske lik effekt på tillit. Dette er et utgangspunkt for å undersøke videre da det kan si noe om etnisitet direkte eller indirekte påvirker tillit og endring i tillit eller om prosessrettferdighet kanskje har en effekt i de funnene. Slike resultater kan innebære indirekte effekter eller bakenforliggende variabler (Fekjær, 2015, s. 56 - 58). Derfor vil jeg kontrollere for disse variablene i regresjonsanalysen.

I problemstillingen er endring i tillit et sentralt tema sammen med fokuset på minoritetsungdom. Her vil jeg undersøke om det vises noen statistiske sammenhenger samtidig kan jeg se om funnene er parallelle med majoritetsungdommen.

Figur 4.19 Diagram endring i tillit og etnisitet. $N = 228$.

Figur 4.19 viser en del funn som var i tråd med det jeg forventet, og noen litt mer oppsiktsvekkende funn. Som vi så av den univariate analysen så rapporterte 62,3% av respondentene at møte med politiet påvirket deres tillit til politiet uavhengig av etnisitet. Det som fremgår i denne analysen er at det er en synlig forskjell på hvordan etniske minoriteter rapporterer at tilliten endrer seg enn den etniske majoriteten. Det samsvarer med litteratur som påpeker sårbare relasjonelle forhold mellom etniske minoriteter og politiet (Bradford, 2017, s.

115; Loftus, 2009, s. 144; Solhjell, 2019). Jackson med flere (2013, s. 130) fant at for de fleste i deres studie var det ingen endring i tillit etter at de hadde blitt stoppet av politiet, men for en fjerdedel av de som allerede hadde rapportert lav tillit ble det forverret etter møtet med politiet. Her ser vi at forholdsvis hadde halvparten av majoritetsungdommen så god erfaring med politiet at tilliten økte, mot 30,9% av minoritetene som opplevde økning. Det betyr alarmerende nok at når det gjelder svekkelse i tillit rapporterer hele 29,4% av minoritetsungdommen at møtet med politiet var en negativ opplevelse mot 12,5% av majoritetsungdommen. Betydningen av dette vil fremgå i neste kapittel.

Kji-kvadrattest

	Verdi	Signifikans (2-sidet)
<i>Pearson Chi-Square</i>	15,058 ^a	,005

Tabell 4.12 Kji-kvadrattest av endring i tillit og etnisitet.

Funnene har P-verdi 0,005 som tilsier at de er statistisk signifikante.

Siden det er relevante forskjeller mellom majoritets og minoritetsungdom undersøkte jeg gjennomsnitt og gjorde en t-test på gruppene. Tallene i tabellen (4.13) er basert på at tillit er målt i en fempunktsskala fra økt tillit til minket tillit.

		<i>N</i>	<i>Gjennomsnitt</i>	<i>Std. avvik</i>	<i>Std. feil gjennomsnitt</i>
<i>Tenk deg en situasjon du har opplevd med politiet som gjorde mest inntrykk. Påvirket dette møte tilliten din til politiet?</i>	Etnisk majoritet	160	2,51	1,040	,082
	Etnisk minoritet	68	3,00	1,246	,151

Tabell 4.13 Gjennomsnitt og standardavvik for majoritet og minoritet på endring i tillit.

T-test

	t	Signifikans (2-sidet)	Gjennomsnitt forskjell	Std. feil forskjell
<i>Like varianser</i>	-2,834	,005	-,487	,172

Tabell 4.14 T-test for gruppene majoritet og minoritet på endring i tillit.

Som vi ser her viser T-testen at funnene ikke er statistiske tilfeldigheter, men at det er en signifikant forskjell mellom de to gruppene. Så Kjikvadrat-testen viser at sammenhengen mellom etnisitet og endring i tillit er statistisk signifikant, mens T- testen viser at forskjellene

vi ser i ved å regne på gjennomsnittet for endring i tillit hos gruppene majoritet og minoritet også er statistisk signifikant.

Ved å se på sammenhengen mellom alle disse krysstabellene har jeg dannet meg et bilde av konteksten problemstillingen min er basert på. Jeg har funnet hvilke variabler som viser signifikante funn og hvilke som ser ut som ikke har så stor statistisk betydning. Terrenget viser at relasjonen mellom politiet og minoritetsungdom er preget av flere faktorer som kan si noe om hvorfor minoritetsungdom rapporterer lavere på tillit en majoriteten og en mer negativ endring i tillit. Dette er faktorer som skolekrets, form for politikontakt og ikke minst prosessrettferdighet. Dette må undersøkes og kontrolleres i regresjonsanalyser.

4.4 Regresjonsanalyse

I denne delen av kapittelet ser jeg på hva som gir utslag på tilliten og endringen i tilliten til respondentene. En god måte å gjøre dette på er å gjøre regresjonsanalyser. Grunnen til at jeg gjør det er at jeg allerede har vist til noen statistikker som kan tyde på samvariasjon mellom variabler. Det neste blir nå å se etter direkte sammenhenger og samtidig kontrollere for andre bakenforliggende variabler som kan påvirke resultatene. Dermed kan jeg altså undersøke for effekt, spuriøsitet og signifikans i funnene. Siden etnisitet er hovedfokuset mitt brukte jeg tre modeller i begge regresjonsanalysene og kontrollerte for de andre variablene. Ved å gjøre dette har jeg mulighet for å få et mer fullstendig bilde av årsakvariabler som bidrar til variasjon til henholdsvis tillit og endring i tillit.

Før jeg kan sette i gang med regresjonsanalysen har jeg valgt å snu tillitsvariabelen slik det fremgår i tabell 3.1. I utgangspunktet så verdiene i variablene organisert slik at høy tillit kommer først og har verdien 1. Når tilliten synker så øker verdiene i variabelen. For logikk og ordens skyld velger jeg å snu verdiene i variabelen før analyse, slik at mer positive holdninger gir stigende verdier. Så 1 og 2 indikerer lav tillit og 4 og 5 indikerer høy tillit. Dette gjør resultatene enklere å lese av og tolke. Referansekategorien for kjønn er 1.

Den første regresjonsanalysen er å undersøke tillit til politiet som avhengig variabel. Denne variabelen er det ungdommen rapporterte før de ble spurt om konkrete møter med politiet. Noen uavhengige variabler som kan ha innflytelse på dette i mer eller mindre grad, er de uavhengige variablene etnisitet, generell prosessrettferdighet, politi-initiert kontakt, kjønn, skolekrets og den generelle tilliten respondenten opplever i møte med andre.

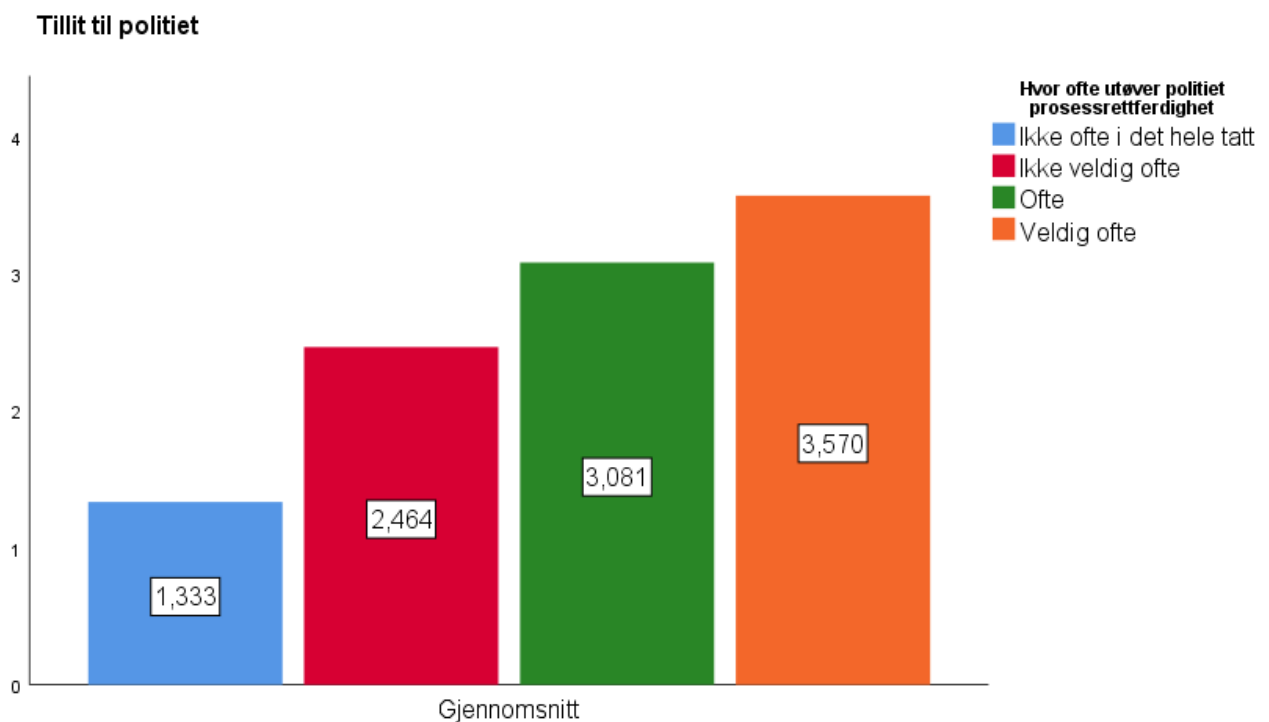
Avhengig variabel: Tillit til politiet

<i>Modeller</i>	<i>Uavhengige variabler</i>	<i>Ustandardiserte koeffisienter (B)</i>	<i>Standardfeil (SE)</i>	<i>Signifikans</i>
<i>Modell 1</i>	(Konstant)	3,676**	,173	,000
	Etnisitet	-,320*	,126	,012
<i>Modell 2</i>	(Konstant)	1,048**	,326	,002
	Etnisitet	-,087	,109	,424
	Generell prosessrettferdighet	,734**	,082	,000
<i>Modell 3</i>	(Konstant)	1,153**	,441	,010
	Etnisitet	-,032	,112	,774
	Generell prosessrettferdighet	,688**	,084	,000
	Politi-initiert kontakt	,045	,107	,673
	Er du gutt eller jente?	,191	,100	,058
	Skoler	-,052	,107	,629
	Generell tillit	-,175	,100	-,110

Tabell 4.15 Regresjonsanalyse med avhengig variabel «Tillit til politiet».

Tabell 4.15 viser resultater som er både mer eller mindre oppsiktsvekkende. Modell 1 viser at etnisitet i seg selv samvarierer positivt med tillit til politiet og funnene er signifikante. Vi ser at en negativ helning ($b_1 = -0,320$) som viser at tilliten synker i overgangen majoritet til minoritet. Bildet endrer seg med en gang vi kontrollerer for generell prosessrettferdighet i modell 2. Vi ser da at både at etnisitet samvarierer i mindre grad og at funnene ikke lenger er statistiske signifikante. Dette kan innebære at etnisitet har en indirekte effekt på tillit som går gjennom prosessrettferdighet. Det vil si at variabelen etnisitet har en effekt på generell prosessrettferdighet som deretter har den direkte effekten på tillit til politiet. Denne slutningen støttes ved at generell prosessrettferdighet har en sterk samvariasjon med tillit til politiet og er signifikant på 0,000 nivå. Signifikansen vil si at funnene ikke er et resultat av statistiske tilfeldigheter og vi kan forkaste en nullhypotese om at prosessrettferdighet og tillit ikke samvarierer. Den største effekten ser vi når det kun kontrolleres for etnisitet i modell 2 ($b_2 = 0,734$). De andre variablene som kontrolleres i modell 3 har verken sterk samvariasjon eller er signifikante. Analysen viser tre modeller med varians på henholdsvis 0,034 for modell 1, 0,328 for modell 2 og 0,358 for modell 3. Dette sier oss noe om hvor godt modellene forklarer funnene og gjøres ved å se på residualene som er variasjonene modellene ikke klarer å fange opp. Så forklart varians øker fra 3,4% til hele 32,8% ved å inkludere variabelen generell prosessrettferdighet i modell 2. Videre øker det til 35,8% ved å inkludere de variablene i modell 3. Jeg skal være forsiktig med å være bestemt på den kausale retningen her. I utgangspunktet vil det være naturlig å tenke seg at opplevd god prosessrettferdighet fører til

bedre tillit. Men det kan også hende at dersom respondentene allerede har høy tillit til politiet så vurderer de også deres prosessrettferdighet som høyere når de i ettertid svarer på spørreskjema. Siden generell prosessrettferdighet er en så sterk indikasjon er det greit å visualisere det ved å sammenlikne gjennomsnitt på de ulike verdiene av tillit til politiet i figur 4.20. Dermed kan vi se en sammenheng på at lav tillit til politiet samvarierer med lav opplevelse av generell prosessrettferdighet. Dette stiger da tilsvarende når tilliten til politiet øker.

Figur 4.20 Diagram av gjennomsnitt av generell prosessrettferdighet målt mot tillit til politiet. N = 244.

Med den andre regresjonsanalysen ønsker jeg å sette endring i tillit til politiet som avhengig variabel. Denne variabelen viser hvordan ungdommen rapporterte om et konkret møte med politiet som de mener gjorde mest inntrykk. Skalaen er femdelt fra «minket tilliten mye» opp til «økte tilliten mye». Noen uavhengige variabler som kan ha innflytelse på dette i mer eller mindre grad, er de uavhengige variablene etnisitet, prosessrettferdighet i møte med politiet, politi-initiert kontakt, kjønn, skolekrets og den generelle tilliten respondenten opplever i møte med andre. Tabell 4.16 viser resultatet av hvordan disse slår ut på den avhengige variabelen «tillit til politiet». De uavhengige variablene er etnisitet, prosessrettferdighet i møte med

politiet, politi-initiert kontakt, kjønn, skolekrets og den generelle tilliten respondenten opplever i møte med andre.

Avhengig variabel: Endring i tillit til politiet

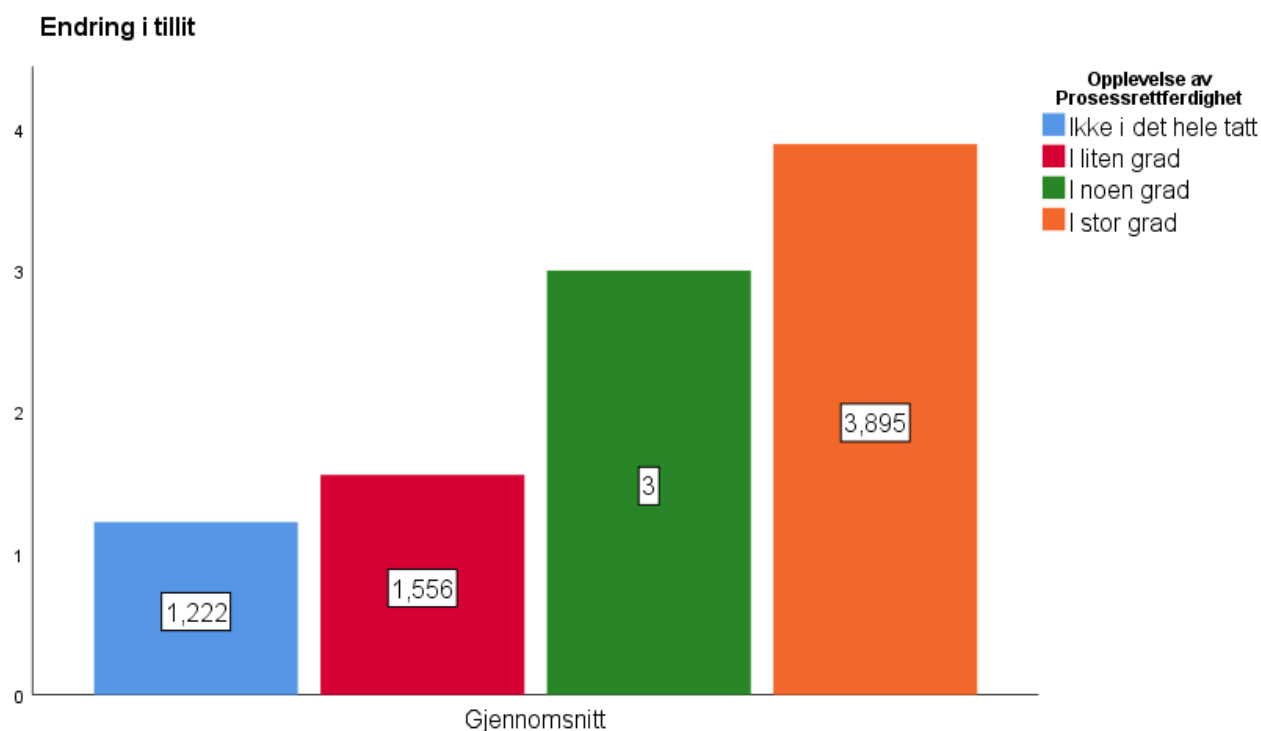
<i>Modeller</i>	<i>Uavhengige variabler</i>	<i>Ustandardiserte koeffisienter (B)</i>	<i>Standardfeil (SE)</i>	<i>Signifikans</i>
<i>Modell 1</i>	(Konstant)	3,955**	,565	,000
	Etnisitet	-,561	,394	,161
<i>Modell 2</i>	(Konstant)	,074	,726	,919
	Etnisitet	-,244	,294	,411
	Generell prosessrettferdighet	1,082**	,166	,000
<i>Modell 3</i>	(Konstant)	-,933	1,046	,378
	Etnisitet	-,339	,321	,297
	Generell prosessrettferdighet	1,176**	,183	,000
	Politi-initiert kontakt	,380	,679	,579
	Er du gutt eller jente?	-,041	,319	,899
	Skoler	-,020	,327	,505
	Generell tillit	,342	,356	,342

Tabell 4.16 Regresjonsanalyse med avhengig variabel «Endring i tillit til politiet».

Igjen er det interessante funn som i stor grad forsterker funnene om innvirkningen av prosessrettferdighet. Etnisitet i seg selv samvarierer, men funnet er ikke statistisk signifikant slik det fremkommer i modell 1. Prosessrettferdighet derimot har betydelig samvariasjon med endring i tillit både når vi bare kontrollerer for etnisitet i modell 2 ($b_2= 1,082$), men også i modell 3 ($b_2= 1,176$) med flere uavhengige variabler. I tillegg er funnene på prosessrettferdighet signifikant på med verdi 0,000. I dette tilfelle vil det si at etter å ha kontrollert for en del andre variabler så er det så lite sannsynlig at prosessrettferdighetens effekt på endring i tillit er tilfeldig, at vi kan forkaste ideen (nullhypotesen) om at prosessrettferdighet ikke samvarierer med endring i tillit. For å se hvor godt de tre modellene forklarer funnene undersøkte jeg residualene i denne analysen også for å finne variansen. Undersøkelsen viste at andelen forklart varians øker henholdsvis fra 4,0% for modell 1, til 49,1% for modell 2 og videre til 52,0% for modell 3. Når modell 3 klarer å forklare over halvparten funnene er vi godt på vei til å forstå fenomenet bedre. Vi har tidligere sett at etniske minoriteter skårer 10 % lavere på prosessrettferdighet etter møte med politiet enn majoriteten. Dette styrker ideen om det kan være en indirekte effekt av etnisitet at etniske

minoriteter rapporterer en mer negativ endring i tillit. Det vil si at etniske minoriteter opplever lavere prosessrettferdighet, men det er lav prosessrettferdighet i seg selv som slår ut i regresjonsanalysen uavhengig av etnisitet. Modellene viser dermed også at etniske majoriteter som opplever dårlig prosessrettferdighet vil dermed også gi negativt utslag på endring i tillit. At dårlig opplevelse av politiet har negativ effekt på tillit samsvarer med et annet studie i Norge (Thomassen & Kääriäinen, 2016). Generelt er sammenhenger mellom prosessrettferdighet og tillit også omtalt i litteraturen (Bradford, 2017; Paulsen, 2017, s. 270) Vi må ta hensyn til at analysen er basert på 64 respondenter som rapporterte på prosessrettferdighet i konkret møte med politiet det siste året. Så når vi ser i analysen at etnisitet ikke lengre er signifikant kan det ha med at utvalget er lite. Det er en logisk tidsmessig sammenheng mellom årsak og virkning slik at det kan gjøres noen antakelser om årsaksretning. Når det gjelder årsakssammenhenger vil det være naturlig å tenke at opplevelse av god prosessrettferdighet fører til en endring i tillit. Det er også en del uavhengige variabler som ikke er signifikante opp mot endring i tillit. Egen kjønnsidentitet, hvilken skolekrets respondentene tilhører og om respondentene i utgangspunktet er tillitsfulle mennesker synes ikke å ha betydning i endring i tillit. Her hadde jeg heller ikke noen store forventninger om effekter, men når det gjelder politi-initiert kontakt kunne det i større grad forventes effekter på tillit (tabell 4.15) og endring i tillit (tabell 4.16). Det fremkommer i de bivariate analysene at det er signifikant effekt mellom politi-initiert kontakt og tillit, men disse assosiasjonene er ikke lengre signifikante når det kontrolleres for andre variabler. Dette viser fordelene med regresjonsanalyser. I dette datasettet fremkommer det dermed at politi-initiert kontakt kan være spuriøs eller indirekte knyttet til tillit. Igjen kan det være et resultat av et lite utvalg. Disse analysene forsterker at det ikke er *at* politiet kontakter publikum som er det viktige, men *hvordan* politiet kontakter publikum (se også Skogan, 2006; Solhjell et al., 2018; Tyler et al., 2014). Prosessrettferdighet påvirker endringen i tilliten såpass mye at det er greit å få visualisert det. Figur 4.21 viser i hvilken grad gjennomsnitt av rapportert endring i tillit avhenger av god eller dårlig prosessrettferdighet. Der ser vi tydelig hvor sterk sammenheng det er mellom prosessrettferdighet og endring i tillit i dette datasettet.

Figur 4.21 Diagram av gjennomsnitt av endring i tillit til politiet målt mot prosessrettferdighet. $N = 64$.

5. Diskusjon og konklusjoner

Med dette kapittelet ser jeg på funnene i kontekstuell sammenheng. Jeg drøfter problemstillingen i to deler med tillit til politiet i en del og endring i tillit i siste delen:

I hvilken grad har minoritetsungdom tillit til politiet, og hvordan endres tilliten i møte med politiet?

Diskusjonen i kapittelet vil gjennomgående tematisere underspørsmålene jeg har stilt. Forskningsdesignet har hatt prosessrettferdighetsteori som det dominerende utgangspunktet så diskusjonen vil være vinklet mot denne teorien. Dataene og funnene som blir tolket i dette kapittelet er basert på det relativt lave antall respondenter i utvalget. Dermed må både diskusjoner og konklusjoner som trekkes her ses i lys av at det ikke nødvendigvis er representativt utover de respondentene som svarte på undersøkelsen. Det vil dog være mulig å se på tidligere studier for å se om funnene samsvarer med dem, og i så fall kan man tenkte seg en overføringsverdi.

5.1 Tillit til politiet

Når vi ser på funnene rundt tillit rapporterer en høy andel av respondentene tillit til politiet uavhengig av etnisitet. Dette samsvarer med eldre og nylige spørreundersøkelser (Gallup TNS, 2009a, 2009b; Ipsos, 2017; Kantar TNS, 2018) . Det som er interessant er når vi ser på tallene på andre siden av skalaen så skårer 25 % av minoritetene på mistillit mot majoritetens 12,5%. Så forholdstallene viser at det er en betydelig andel minoriteter som rapporterer mistillit i forhold til majoriteten. Dette samsvarer med tidligere nasjonal forskning som politidirektoratets innbyggerundersøkelser (Gallup TNS, 2009a, 2009b) og Fafo sin ungdomsundersøkelse (se figur 3.1). På andre siden tyder regresjonsanalysen (tabell 4.15) på at effekten kan være indirekte. Dette kan ha med at utvalget i dette datasettet er lite og tatt fra en annen del av befolkningen enn de store undersøkelsene. Det er også en betydelig andel varians i analysene som ikke er forklart. Det kan indikere at det er uteblivende faktorer som jeg ikke har hatt med i undersøkelsen som kan ha effekter, for eksempel institusjonelle og instrumentelle aspekter av tillit. Når det gjelder relasjonelle forhold mellom minoritetsungdom og politiet så handler det ikke bare om data. Det kan være en forforståelse at årsaken til mistilliten rapportert fra ungdommen assosieres med etnisitet fremfor prosessrettferdighet. Dersom politikk, organisasjoner og media forsterker at det er dårlig relasjon mellom minoriteter og politiet så kan det fort bli en sannhet i seg selv. Det er såpass påfallende at en ungdomsgruppe fra Oslo sør har konstruert en egen plakate på hvordan de skal opptre dersom ungdom møter politiet⁴. Uansett om det er en direkte sammenheng eller ikke så vet vi at det er en betydelig andel etniske minoriteter som faktisk ikke har tillit til politiet. Det gir både gruppen og politiet et handlingsrom for å utbedre relasjonen.

Jeg valgte bevisst å ikke skille mellom det å bli kontaktet av politiet og det å bli kontrollert av politiet i selve spørreundersøkelsen. Politikontroller er et noe mer ladet begrep og vil ofte innebære at publikum må oppgi hvem de er (personalia). Det vil samtidig være mange tilfeller hvor publikum blir kontrollert som en del av politiets virksomhet uten at det fremstår som en kontroll. Det kan være i forebyggende sammenheng eller politiet får en melding, men tar en veldig uformell tilnærming til situasjonen og forlater stedet uten behov for inngrep. På den andre siden kan noen oppleve å bli kontrollert uten at politiet har tatt fysisk kontakt, hvor bare politiets tilstedeværelse kan oppleves som inngripende. Dette kan for eksempel forekomme ved områder hvor det har oppstått en klage eller i forbindelse med utesteder/arrangement og politiet har helt legitime og forsvarlig grunn til å ha kontroll på publikum med sin

---

⁴ Plakaten fra organisasjonen Unge Holmlianere ligger vedlagt i oppgaven.

tilstedeværelse. Fra et publikumperspektiv vil politi-initiert kontakt i større grad kunne oppfattes som politikontroll når respondentene samtidig rapporterer dårlig prosessrettferdighet. Det som fremkommer av dataene i studiet er at nesten dobbelt så mange minoritetsungdom rapporterte at de var blitt kontaktet av politiet. Vi skal være forsiktig med å konkludere med at det er i kraft at ungdommen er minoriteter at politiet tar kontakt med dem. Dataene viser også at det er forskjeller på hvor i Oslo minoritets- og majoritetsungdommen oppholder seg og hvilke aktiviteter de har på fritiden. Samtidig vet vi at politiinnsatsen også er fordelt ulikt i Oslo. Dette med andre faktorer utenfor studiet kan være utslagsgivende for hvorfor flere minoritetsungdom rapporterer at de er blitt kontaktet av politiet. For eksempel viser dataene at minoritetene er overrepresenterte på østkantskolene og at de rapporterte at de var på offentlige steder som primær fritidsaktivitet. Det vi ser fra funnene er at politikontakt er ujevnt fordelt på sosiale grupper og geografiske områder. Dette samsvarer også med tidligere studier om politikontakt (Bradford, 2017, s. 68-122). Det vi også har sett fra andre studier er at dersom disse kontaktene oppfattes som kontroller og at de er hyppige så kan det ha negativ utslag på tillit (Skogan, 2006). Og funnene her viser nettopp at minoritetsungdom blir kontaktet oftere og rapporterer lavere tillit til politiet enn majoritetsungdommen. At det er gutter som både blir kontaktet noe oftere og rapporterer noe lavere tillit en jenter samsvarer også med tidligere forskning (Solhjell et al., 2018).

Det er bivariat- og regresjonsanalyse i undersøkelsen som viser at det er noe lavere tillit blant respondenter som har blitt kontaktet av politiet. Men de funnene var ikke signifikante da de ble kontrollert opp mot nettopp prosessrettferdighet. Dette er igjen en indikasjon om at det ikke formen for kontakt, men hvordan kontakten oppleves som påvirker tilliten. Skogan (2006) har funnet at publikums-initiert kontakt assosieres med styrking av tillit mens politiets kontrollvirksomhet assosieres med nedgang i tillit. Et studie av Thomassen og Kääriäinen (2016) viser at kontaktilfredsheten påvirket tilliten kun når publikum var misfornøyde eller opplevde kontakten som nøytrale. Et annet studie av Thomassen (2017) viste faktisk at politi-initiert kontakt assosieres med noe mer tilfredshet enn blant de som kontaktet politiet selv. En svakhet ved undersøkelsen jeg har gjort er at det ikke fremkommer fra spørsmålene og datasettet hvor ofte ungdommen er i kontakt med politiet. Spørsmålstillingen var kun om de hadde blitt kontaktet i løpet av det siste året. Det er derfor ikke mulig å slutte om antall politikontakter fører til «slitasje» av tillitsforholdet i dette datasettet. Det er derimot diskutert rundt tillitsforhold og kontaktfrekvens i andre studier (Solhjell, 2019).

Det er kanskje mer interessant å diskutere hvordan publikum evaluerer selve kontakten av politiet. Dette har sammenheng med opplevd prosessrettferdighet. Spesielt hvis ungdommen også reagerer på om de blir behandlet med respekt, verdighet og nøytralitet. Solhjell med flere (2018) har argumentert at dersom dette ikke er ivaretatt kan en slik kontakt oppfattes som politikontroll. En videre tolkning kan være at dersom politiet tar kontakt med publikum uten at publikum forstår hvorfor de har blitt kontaktet eller at de får inntrykk at kontakten ikke er rettmessig så kan publikum oppfatte dette i verste fall som en «stopp og sjekk» situasjon (Bradford, 2017, s. 1). Dette kan være uavhengig av politiets faktiske hjemler eller intensjoner for kontakten dersom det aldri fremkommer for publikum i det konkrete møtet. Jeg skal være forsiktig med å konkludere om noen tilfellene registrert i dette studiet kan tolkes som «stopp og sjekk». Det jeg kan si noe om er av de som rapporterte at de ble kontaktet av politiet det siste året skåret 28% av respondentene interaksjonene som dårlig prosessrettferdighet. Det vi kan slutte ut fra funnene og tidligere studier er at politiet kan med fordel bidra selv til å avklare hva de gjør og hvorfor de gjør det i kontakt med publikum. Enda politiet oppfatter seg som flinke, respektfulle og hensynsfulle så er det ikke nødvendigvis det blir oppfattet slik av publikum. Da blir dialogetablering med publikum viktig i samband med de løsninger og tiltak politiet må gjennomføre i oppdrag (Singh & Simensen, 2017, s. 156).

5.2 Endring i tillit til politiet

Det at over 60% av respondentene føler at møte med politiet påvirker tillitsforholdet deres kan vi tilnærme oss på flere måter. Det gir et bilde av at på en side så har politiet innflytelse på tilliten i møte med ungdom. På den andre siden er det også en betydelig andel som ikke endrer sitt tillitsforhold. Politibetjenters evne til å aktivt påvirke tilliten kan ses på med to perspektiver. At det er noe begrensinger av innflytelse politiet i oppdrag har, og/eller at politiet ikke har anvendt sine muligheter til å påvirke publikum i de oppdragene. Dataen kan ikke vise hvor omfattende den konkrete situasjonen respondentene brukte som referanse var. Det kan heller ikke vise om politiet hadde intensjoner om å påvirke publikums forhold til dem. Dette er data som kanskje ville kunne komme av kvalitative undersøkelser hvor vi også hadde fått undersøkt politiets perspektiver. Dataen sier kun noe om hvordan politiet oppfattes. Så opplevelse av prosessrettferdighet vil kunne si noe om endring i tillit i dette datasettet. Som også teorien viser kan det være asymmetri som for eksempel være slik at «god politiadferd» lar tillitsforholdet stå uendret mens «dårlig politiadferd» svekker tilliten. Skogan (2006, s. 99) fant at å ha dårlige opplevelser har fire til fjorten ganger så stor innvirkning en

gode opplevelser. «Tillit skapes over tid, men samtidig kan den brytes ned på et øyeblikk. Samtidig må det legges til grunn at dårlig håndtering av kontroversielle hendelser er tillitsnedbrytende» (Flaaten, Gundhus & Kleiven, 2009, s. 15). Det er den andelen respondenter som rapporterer at de faktisk endret tillitsforholdet i møte med politiet som er påfallende. Her ser vi en betydelig forskjell på rapporteringene fra majoritetsungdommen og minoritetsungdommen. Av majoritetsungdommen rapporterte 49,4% styrket og 12,5% svekket tillit i møte med politiet. Av minoritetsungdommen rapporterte 30,9% styrket tillit og 29,4% svekket tillit i møte med politiet. Dette er funnene som knyttes direkte til problemstillingen. Funnene viser at respondentenes tillit er høy også etter møte med politiet når vi ser at samlet sett har de fleste en positiv eller uendret tillit etter møtet med politiet (figur 4.19). At det er en stor andel minoritetsungdom som rapportere en svekkelse i tillit er fortsatt bekymringsverdig og forsterker grunnlaget for politiets ønske om utbedre relasjonen.

Den store andelen uendret tillit kan komme av at politiets tilnærming til ungdommen samsvarer til forventningene ungdommen hadde av politiet. Det kan også være slik at politiets tilnærming i enkeltepisoder ikke har nok innflytelse til å endre underliggende holdninger hos flere av respondentene. Det vil si at de fleste ungdommer, uavhengig av etnisitet, skårer politiet høyt på tillit, så når møtet med politiet er positivt så endrer ikke tillitsforholdet seg særlig. Så lenge de fleste ungdom har god tillit til politiet er ikke dette nødvendigvis problematisk. Samtidig åpner det for at dersom møtet oppfattes som en negativ erfaring så risikerer tilliten å dale (Runhovde, 2010, s. 192). Siden minoritetsungdom skårer både lavere tillit som utgangspunkt og i større grad får svekket tillit i møte med politiet enn majoriteten er det gjenstand for å undersøke nærmere hvordan disse møtene oppfattes.

Dermed er det fruktbart og se på respondentenes oppfattelse av prosessrettferdighet. Basert på det ungdommen rapporterer kan det se ut som om deres opplevelse av prosessrettferdighet er en sterkere faktor på endring i tillit en det faktum om de er minoriteter eller ikke. Dataene i dette studiet viser at oppfattet prosessrettferdighet har en signifikant effekt på endring i ungdommens tillit til politiet. Dette samsvarer også i studier gjort i tidligere som viser effekten av prosessrettferdighet i Norge (Thomassen, 2017) og internasjonalt (Tyler, 2001, 2005). Regresjonsanalysene viser at prosessrettferdighet var den kontrollvariabelen som både hadde mest effekt og var signifikant i forhold til de andre uavhengige variablene som etnisitet, kjønn, politikontakt og skolekrets osv. Samtidig skårer flere respondenter med minoritetsbakgrunn dårlig opplevelse av prosessrettferdighet. Når vi ser at politiet oftere tar kontakt med minoritetsungdom, og at de respondentene skårer noe lavere på tillit, behøver det

ikke å bety at det er en kausal sammenheng. Samvariasjonen kan godt være der, men prosessrettferdighet forklarer statistikken bedre. Dersom politiet ønsker å øke andelen ungdom som endrer tillitsforholdet ser vi at det kan fokuseres på hvordan kontakten oppfattes. Siden det er en skjevfordeling mellom det minoriteten og majoriteten rapporterer her og i andre studier, så kan politiet ta det til etterretning i møte med ungdommene. Ved å erkjenne at minoritetsungdom spesielt er sårbare for svekkelse i tillit kan politibetjentene med fordel bruke sine ferdigheter i kommunikasjon og relasjonsbygging for å sørge for god prosessrettferdighet og styrke tilliten.

I denne oppgaven har jeg ønsket å rette oppmerksomheten mot minoritetsungdoms forhold til politiet. Som tidligere beskrevet har tillit og etnisitet vært sentral i mye av den nasjonale og internasjonale politiforskningen (Bradford, 2017; Runhovde, 2010; Solhjell et al., 2018). Det er også tematisert i politikken og samfunnet for øvrig. Denne undersøkelsen er basert på hvordan det *relasjonelle* forholdet påvirker endring i tillit til politiet. En svakhet ved denne oppgaven ligger i sider av tillit til politiet som ikke blir målt. Andre studier (Kääriäinen, 2008; Thomassen, 2010; Thomassen & Kääriäinen, 2016) har funnet at institusjonelle faktorer (system satisfaction) er viktigere prediktorer på tillit en kontaktilfredshet med politiet. Enda institusjonelle faktorer er viktig så betyr det ikke at relasjonelle faktorer ikke har effekt. Og for de individuelle politibetjentene ute som møter ungdom så er det i relasjon de primært har handlingsrom for direkte påvirkning. Jeg har ønsket å bidra for å få noe innsikt over hva som skjer i Oslo slik at det kan vekke interesse både i politietaten og publikum generelt. På en side er det leit å se at ungdommens etnisitet er faktor for hvordan de rapporterer på tillit til politiet. Samtidig føler jeg optimisme rundt potensialet funnene viser. Politibetjenten har kanskje mulighet til å påvirke ungdommens tillit uavhengig av etnisitet. Dataene her viser et handlingsrom når det er en stor andel respondenter som føler at tilliten kan påvirkes i hvert enkelt møte. På samme måte som Thomassen (2017, s. 40) oppdaget er det ikke bare et rom for å bedre forholdet til de med dårlig tillit, det er også rom for å øke tilliten for de som allerede rapporterer god tillit. At politibetjenten oppfattes som rettferdig, respektfull og forklarer det som skjer i hvert møte med publikum vil være nyttig for tillit, i tillegg til at det er gode egenskaper å jobbe etter. Dette prosessrettferdighetsperspektivet kan være interessant for å utvikle undervisning ved politihøgskolen og som innsikt for aktive betjenter.

Jeg kan konkludere med at en del av funnene i denne oppgaven støttes av tidligere studier da de kan vise like tendenser. Samtidig er det lave antallet respondenter problematisk og kan i liten grad generaliseres. Det vi ikke kan se bort fra er at minoritetsungdommen i

undersøkelsen svarer at de i større grad har mistillit til politiet og opplever svekkelse i tillit i møte med politiet enn majoritetsungdommen. Analysene fra dette datasettet viser at disse resultatene kan henge sammen med ungdommens opplevelse av prosessrettferdighet.

Under utvikling av oppgaven har det dukket opp noen andre perspektiver som kan være interessant å se videre på, som hvor bevisst er politibetjentene selv på egen prosessrettferdighet når de møter ungdom. Eller i hvilken grad det er kommunikasjon, holdning, atferd eller hvordan inngrep blir gjennomført som påvirker oppfattelse av prosessrettferdighet. Videre undersøkelser kunne også fokusere på politiets egne perspektiver på møter med publikum for å få mer innsikt i temaet. Håpet er at det gjøres videre forskning på området og at funnene kan ha innvirkning i hvordan politiet blir utdannet og hvordan de opererer.

Antall ord: 26 507

6. Litteraturliste

- Ali, H. (2019, 14.05.). Kjære minoritetsungdom. Ikke kall kollegaen min for rasist! VG. Hentet fra <https://www.vg.no/nyheter/meninger/i/K3Lq97/kjaere-minoritetsungdom-ikke-kall-kollegaen-min-for-rasist>
- Auglend, R. L., Mæland, H. J. & Røsandhaug, K. (2004). *Politirett* (2. utg.). Bergen: Ad Notam Gyldendal.
- Bittner, E. (2005). Florence Nightingale in pursuit of Willie Sutton. I T. Newburn (Red.), *Policing: key readings* (s. XIV, 834 s.). Cullompton: Willan Publishing.
- Bjørger, T. & Myhrer, T. (2015). Forskningsetisk veileder for Politihøgskolen. Oslo: Politihøgskolen.
- Bourdieu, P. (1986). The forms of capital. I M. Granovetter & R. Swedberg (Red.), *The sociology of economic life* (3. utg.). New York: Routledge, 2018.
- Bradford, B. (2017). *Stop and search and police legitimacy*: Routledge.
- Bradford, B., Jackson, J. & Stanko, E. A. (2009). Contact and confidence: Revisiting the impact of public encounters with the police. *Policing & Society*, 19(1), 20-46.
- Brown, K. & Coulter, P. B. (1983). Subjective and objective measures of police service delivery. *Public administration review*, 43(1), 50-58.
- Bukve, O. (2016). Forstå, forklare, forandre: om design av samfunnsvitskaplege forskningsprosjekt. Oslo: Universitetsforlaget.
- Det kongelig justis- og beredskapsdepartement. (2019). *Proposisjon til Stortinget Prop. 1 S (2019 – 2020)*. Det kongelig justis- og beredskapsdepartement,. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-1-s-20192020/id2671253/?ch=1#kap1-3>
- EGGE, M., BERG, M. & JOHANSEN, N. B. (2010). *En god dag på jobben: evaluering av prosjektet "Trygghet og tillit"*. Oslo: Politihøgskolen.
- EGGE, M. & GANAPATHY, J. (2012). Snakk om tillit! I P. Lagestad (Red.), *Kommunikasjon og konflikthåndtering* (s. 52-69).
- EGGE, M., STRYPE, J. & THOMASSEN, G. (2012). *Tillit til politiet etter 22. juli*. Oslo: Politihøgskolen.
- EIE, L. G. & INTISAAR, A. (2019, 01.08.). Hevder ungdommer blir trakassert av politiet. NRK. Hentet fra <https://www.nrk.no/osloogviken/hevder-ungdommer-blir-trakassert-av-politiet-1.14644821>
- EIKEMO, T. A. & CLAUSEN, T. H. (2012). *Kvantitativ analyse med SPSS: en praktisk innføring i kvantitative analyseteknikker*: Tapir akademisk forlag.
- ESPINAL, R., HARTLYN, J. & KELLY, J. M. (2006). Performance still matters: Explaining trust in government in the Dominican Republic. *Comparative Political Studies*, 39(2), 200-223.
- FEKJÆR, S. B. (2015). *Hvordan forstå statistikk? : politi og kriminalitet*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- FIELD, A. (2018). *Discovering Statistics Using IBM SPSS Statistics* (5 utg.). London: SAGE Publications.
- FINANSDEPARTEMENT, D. K. (2017). *Statsbudsjettet for budsjettåret 2018*.
- FINSTAD, L. (2014). Det konfliktfylte politiarbeidet. I R. Granér, P. Larsson & H. I. Gundhus (Red.), *Innføring i politivitenskap* (s. 348 s.). Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- FINSTAD, L. (2018). *Hva er politi*. Oslo: Universitetsforlaget.
- FLAATEN, S., GUNDHUS, H. I. & KLEIVEN, M. E. (2009). *Demokrati, kontroll og tillit: Forskningskonferansen 2009*: Politihøgskolen.

- Friberg, J. H. & Bjørnset, M. (2019). Migrasjon, foreldreskap og sosial kontroll. *Fafo rapport*, 1, 19.
- Gaffigan, S. J. & McDonald, P. P. (1997). *Police Integrity: Public Service with Honor: a Partnership Between the National Institute of Justice and the Office of Community Oriented Policing Services*: US Department of Justice.
- Gallup TNS. (2009a). *Politiets nasjonale innbyggerundersøkelse: 2008*: Oslo: TNS Gallup. Hentet fra <https://evalueringsportalen.no/evaluering/politiets-nasjonale-innbyggerundersokelse-2008-rapport>
- Gallup TNS. (2009b). *Politiets nasjonale innbyggerundersøkelse: 2009*. Oslo: TNS Gallup. Hentet fra <https://evalueringsportalen.no/evaluering/politiets-nasjonale-innbyggerundersokelse-2009-rapport>
- Goldar, D. (2019, 07.02.). Politiet er utrolig dårlig likt av minoritetsungdommer. *Dagsavisen*. Hentet fra <https://www.nrk.no/osloogviken/hevder-ungdommer-blir-trakassert-av-politiet-1.14644821>
- Grimen, H. (2008). Profesjon og tillit. I A. Molander, & L.I. Terum (Red.), *Profesjonsstudier*. (s. 197-215). Oslo: Universitetsforlaget.
- Grimen, H. (2009). *Hva er tillit*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Grindem, K. (2019a, 02.09.). Slik skal Oslo-politiet bygge tillit med minoritetsungdom. *Politiforum*. Hentet fra <https://www.politiforum.no/artikler/slik-skal-oslo-politiet-bygge-tillit-med-minoritetsungdom/472922>
- Grindem, K. (2019b, 15.08.). Vi må ikke tape gata. *Politiforum*. Hentet fra <https://www.politiforum.no/artikler/benedicte-bjornland-om-bogerudsaken-vi-ma-ikke-tape-gata/471622>
- Gundhus, H. I. & Egge, M. (2013). Grenser for forebygging: De unge fremmede. I N. B. Johansen, T. Ugelvik & K. F. Aas (Red.), *Krimmigrasjon?: den nye kontrollen av de fremmede*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Hansen, I. (2019). *Klager på politiet*. Oslo politidistrikt. Hentet fra <https://kilden/contentassets/f34717ed7ffd444ca633661e9713ce6e/klagesaker-oslo-politidistrikt-2018.pdf>
- Holmberg, L. (2014). Hva gjør politiet? I P. Larsson, H. I. Gundhus & R. Granér (Red.), *Innføring i politivitenskap* (s. 153-177). Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Hough, M., Jackson, J. & Bradford, B. (2013). Legitimacy, trust and compliance: An empirical test of procedural justice theory using the European Social Survey. *Oxford: Oxford University Press*.
- Ipsos. (2017). *Politiets nasjonale Innbyggerundersøkelse*. Oslo, Politidirektoratet. Hentet fra <https://www.politiet.no/aktuelt-tall-og-fakta/tall-og-fakta/innbyggerundersokelsen/>
- Jackson, J. & Bradford, B. (2009). Crime, policing and social order: on the expressive nature of public confidence in policing. *The British journal of sociology*, 60(3), 493-521.
- Jackson, J., Bradford, B., Stanko, B. & Hohl, K. (2013). *Just authority? : trust in the police in England and Wales*. Abingdon: Routledge.
- Johannessen, A., Tufte, P. A. & Christoffersen, L. (2003). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (5. utg.): Abstrakt forlag.
- Johansen, N. B. (2010). Mysteriet med befolkningens tillit til politiet. I S. R. Runhovde (Red.), *Tillit til politiet* (Bind 2010:4). Hentet fra <https://phs.brage.unit.no/phs-xmlui/bitstream/handle/11250/175070/Tillit%20til%20politiet.pdf?sequence=1>
- Jonathan-Zamir, T., Mastrofski, S. D. & Moyal, S. (2015). Measuring procedural justice in police-citizen encounters. *Justice Quarterly*, 32(5), 845-871.
- Kantar TNS. (2018). *Politiets nasjonale innbyggerundersøkelse*. Oslo, Politidirektoratet. Hentet fra <https://www.politiet.no/aktuelt-tall-og-fakta/tall-og-fakta/innbyggerundersokelsen/>

- Kääriäinen, J. (2007). Trust in the police in 16 European countries: A multilevel analysis. *European journal of criminology*, 4(4), 409-435.
- Kääriäinen, J. (2008). Why do the Finns trust the police? *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, 9(2), 141-159.
- Larsson, P. (2010). Tillit til politiet - Fra nærhet til forhandlet legitimitet. I S. R. Runhovde (Red.), *Tillit til politiet* (s. 7-19). Oslo: Politihøgskolen.
- Loftus, B. (2009). *Police culture in a changing world* (Clarendon studies in criminology). Oxford: Oxford University Press.
- Mazerolle, L., Sargeant, E., Cherney, A., Bennett, S., Murphy, K., Antrobus, E. & Martin, P. (2014). *Procedural justice and legitimacy in policing*: Springer.
- Myhrer, T. (2014). Politiretten. I R. Granér, P. Larsson & H. I. Gundhus (Red.), *Innføring i politivitenskap* (s. 348 s.). Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Nowlis, S. M., Kahn, B. E. & Dhar, R. (2002). Coping with ambivalence: The effect of removing a neutral option on consumer attitude and preference judgments. *Journal of Consumer Research*, 29(3), 319-334.
- Oslo Kommune. (2017). *Bydel Søndre Nordstrand Faktaark om befolkning, levekår og bomiljø*. Oslo. Hentet fra <https://bydelsfakta.oslo.kommune.no/>
- Paulsen, J. E. (2017). Legitimitet, etikk og prosessrettferdighet. I J. M. Phelps, N. M. L. Larsen & M. Singh (Red.), *Kommunikasjon og konflikthåndtering i operativt politiarbeid: sosialpsykologiske perspektiver* (s. 260 -281). Oslo: Universitetsforlaget.
- Pettersson, T. (2014). Complaints as Opportunity for Change in Encounters between Youths and Police Officer. *Social Inclusion*, 2, 102-112.
- Phelps, J. M., Larsen, N. M. L. & Singh, M. (2017). *Kommunikasjon og konflikthåndtering i operativt politiarbeid: sosialpsykologiske perspektiver* (Kommunikasjon og konflikthåndtering i operativt politiarbeid: sosialpsykologiske perspektiver). Oslo: Universitetsforlaget.
- Politiet. (2019). Hentet 07.12.19 fra <https://kilden/distrikt-og-saerorgan/oslo-politidistrikt>
- Porter, S. R., Whitcomb, M. E. & Weitzer, W. H. (2004). Multiple surveys of students and survey fatigue. *New Directions for Institutional Research*(121), 63-73.
- Putnam, R. (1993). Making democracy work. Civic traditions in modern Italy. *Princeton University Press*.
- Putnam, R. (2000). *Bowling alone: The collapse and revival of American community*: Simon and Schuster.
- Reiner, R. (2010). *The politics of the police* (4. utg.). Oxford: Oxford University Press.
- Runhovde, S. R. (2010). *Tillit til politiet*. Oslo: Politihøgskolen.
- Ruud, M. (2019, 16.08.). Tre statsråder lager konkrete tiltak mot ungdomskriminalitet. *Utdanningsnytt*. Hentet fra <https://www.utdanningsnytt.no/innvandring-kriminalitet/tre-statsraeder-lager-konkrete-tiltak-mot-ungdomskriminalitet/208994>
- Ruyter, K. W. (2003). *Forskningsetikk: beskyttelse av enkeltpersoner og samfunn*: Gyldendal Akademisk.
- Sellerberg, A.-M. & Fangen, K. (2011). *Mange ulike metoder*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Siisiainen, M. (2003). Two concepts of social capital: Bourdieu vs. Putnam. *International Journal of Contemporary Sociology*, 40(2), 183-204.
- Singh, M. & Simensen, T. K. (2017). Kommunikasjon i politioppdrag. I J. M. Phelps, N. M. L. Larsen & M. Singh (Red.), *Kommunikasjon og konflikthåndtering i operativt politiarbeid: sosialpsykologiske perspektiver* (s. 153 - 178). Oslo: Universitetsforlaget.
- Skogan, W. G. (2006). Asymmetry in the impact of encounters with police. *Policing & Society*, 16(02), 99-126.
- Solhjell, R. (2019). Hele skolen trenger ikke den oppmerksomheten. *Nordisk Politiforskning*, 6(02), 156-168.

- Solhjell, R., Saarikkomäki, E., Haller, M. B., Wästerfors, D. & Kolind, T. (2018). "We are seen as a threat": Police stops of young ethnic minorities in the Nordic countries. *Critical Criminology*. doi: 10.1007/s10612-018-9408-9
- Sollund, R. A. (2007). *Tatt for en annen: En feltstudie av relasjonen mellom etniske minoriteter og politiet*: Gyldendal akademisk.
- Statistisk sentralbyrå. (2019). Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Hentet 27.11.2019 fra <http://www.ssb.no/befolkning/statistikker/innvbef>: Datasett.
- Steen, R. B. (2019, 11.08.). Etnisk profilering er en realitet. *Nettavisen*. Hentet fra <https://www.nettavisen.no/nyheter/etnisk-profilering-er-en-realitet/3423826108.html>
- Strype, J. (2010). Politiets omdømme i Norge. I S. R. Runhovde (Red.), *Tillit til politiet* (s. 21-41). Oslo: Politihøgskolen.
- Strype, J., Sakrisvold, M. L. & Thomassen, G. (2019). Vi trenger kyndig og nøktern formidling av statistikk. Hentet 09.05.2019 fra <https://forskersonen.no/forskningsformidling-kronikk-media/vi-trenger-kyndig-og-noktern-formidling-av-statistikk/1334039>
- Sunshine, J. & Tyler, T. R. (2003). The role of procedural justice and legitimacy in shaping public support for policing. *Law & Society Review*, 37, 513-548.
- Thomassen, G. (2010). Sosial tillit, politisk tillit og tillit til politiet. I S. R. Runhovde (Red.), *Tillit til politiet*. (s. 71-89). Oslo: Politihøgskolen.
- Thomassen, G. (2017). Når politiet møter publikum. *Nordisk Politiforskning*, 4(01), 29-44.
- Thomassen, G. & Kääriäinen, J. (2016). System satisfaction, contact satisfaction, and trust in the police: A study of Norway. *European Journal of Policing Studies*, 3(4), 437-448.
- Thrane, C. (2018). *Kvantitativ metode: en praktisk tilnærming*: Cappelen Damm Akademisk.
- Tjora, A. A. (2016). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis, 2. utgave* (Chronicle): Gyldendal akademisk.
- TNS. (2018). *Innbyggerundersøkelsen*. Oslo Politidistrikt. Hentet fra <https://kilden/contentassets/a6cad53d9ab743cf9b2a225b2091bcd6/oslo-politidistrikt-innbyggerundersokelse-2018.pdf>
- Tyler, T. R. (2001). Public trust and confidence in legal authorities: What do majority and minority group members want from the law and legal institutions? *Behavioral Sciences & the Law*, 19(2), 215-235.
- Tyler, T. R. (2003). Procedural justice, legitimacy, and the effective rule of law. *Crime and justice*, 30, 283-357.
- Tyler, T. R. (2004). Enhancing police legitimacy. *The annals of the American academy of political and social science*, 593(1), 84-99.
- Tyler, T. R. (2005). Policing in black and white: Ethnic group differences in trust and confidence in the police. *Police quarterly*, 8(3), 322-342.
- Tyler, T. R. (2006). *Why people obey the law*: Princeton University Press.
- Tyler, T. R., Fagan, J. & Geller, A. (2014). Street stops and police legitimacy: Teachable moments in young urban men's legal socialization. *Journal of Empirical Legal Studies*, 11(4), 751-785.
- Van Craen, M. (2013). Explaining majority and minority trust in the police. *Justice Quarterly*, 30(6), 1042-1067.
- Østkant og vestkant i Oslo. (2019). Hentet 24.11.2019 fra https://no.wikipedia.org/w/index.php?title=%C3%98stkant_og_vestkant_i_Oslo&oldid=19680702.

7. Vedlegg

7.1 Spørreundersøkelsen

Survey Tillit til politiet (alle spørsmål) V5.0

1) * Q1: Er du gutt eller jente?

- Gutt
- Jente
- Jeg identifiserer meg ikke som gutt eller jente
- Jeg ønsker ikke svare

2) * Q2: Hvilket år er du født?

- 1990
- 1991
- 1992
- 1993
- 1994
- 1995
- 1996
- 1997
- 1998
- 1999
- 2000
- 2001
- 2002
- 2003
- 2004
- 2005
- 2006
- 2007
- 2008
- 2009
- 2010
- 2011
- 2012

2013

3) * Q3: Hvilken skole går du på?

- Bjerke videregående skole
- Bjørnholt videregående skole
- Blindern videregående skole
- Edvard Munch videregående skole
- Eikelund videregående skole
- Elvebakken videregående skole
- Etterstad videregående skole
- Foss videregående skole
- Fyrstikkalleen skole
- Hartvig Nissens skole
- Hellerud videregående skole
- Hersleb videregående skole
- Holtet videregående skole
- Kirkeveien videregående skole
- Kongshavn videregående skole
- Kongsskogen videregående skole
- Kuben videregående skole
- Lambertseter videregående skole
- Nordre Aker skole
- Nydalen videregående skole
- Oslo handelsgymnasium
- Oslo katedralskole
- Persbråten videregående skole
- Stovner videregående skole
- Sykehuskolen i Oslo
- Ullern videregående skole
- Ulsrud videregående skole
- Valle Hovin videregående skole
- Jeg ønsker ikke å svare

4) * Q4: Er du, eller noen av foreldrene dine født i et annet land enn Norge

- Ja
- Nei
-   Jeg vet ikke
-

5) * Q5: Hvor er du født?

(Nasjon)

6) * Q6: Hvor er moren din født?

(Nasjon)

7) * Q7: Hvor er faren din født?

(Nasjon)

8) * Q8: I hvilken grad er du enig i påstanden: Jeg ser på meg selv som norsk.

- Helt enig Delvis enig Litt uenig Helt uenig

9) * Q9: I hvilken grad er du enig i påstanden: Andre folk ser på meg som norsk.

- Helt enig Delvis enig Litt uenig Helt uenig

10) * Q10: I hvilken grad er du enig i påstanden: Jeg identifiserer meg med mine foreldres nasjonalitet? (Ser du for eksempel på deg selv som svensk, pakistansk, italiensk?) Hvis det er flere en ett land, tenk deg det landet du har sterkest tilhørighet til.

- Ikke i det hele tatt I liten grad I noen grad I stor grad

11) * Q11: Omtrent hvor mange nære venner har du (med nære mener vi folk som du ofte er sammen med på fritiden og som du kan kontakte hvis du kjeder deg)?

- Jeg har ingen nære venner 1-3 4-9 10 eller fler

12) * Q12: Hvor ofte går du glipp av aktiviteter vennene dine gjør, fordi du ikke har råd til å være med?

- Ofte Av og til Sjelden Aldri Jeg ønsker ikke å svare

13) * Q13: I hvilken grad har du med deg vennene dine hjem for å omgås?

- Ofte Av og til Sjelden Aldri

14) * Q14: Er du medlem og/deltar du i aktiviteter, møter eller øvelser i følgende organisasjoner, klubber eller lag? (du kan krysse flere)

	Ja	Nei	Ønsker ikke å svare
Idrettslag	☐	☐	☐
Fritidsklubb/Ungdomshus/ungdomsklubb	☐	☐	☐
Religiøs forening	☐	☐	☐
Musikk-, danse- eller dramagruppe	☐	☐	☐
Politisk organisasjon	☐	☐	☐
Treningscenter	☐	☐	☐
Annen organisasjon, lage eller forening	☐	☐	☐

15) Q15: Velg hvor du omgås mest og minst med vennene dine utenom skole/jobb?

	Hjem me hos deg selv	Hjem me hos andre venner	Fritidsklu bb	Idrettsaktivitet/an nen organisert aktivitet	Henge ute/sentrum/kjøpes enter	Friluft/skog/fjell /sjø
Mes t	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mye	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Noe	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Min st	☐	☐	☐	☐	☐	☐

16) Q16: Syner du de fleste er til å stole på, eller kan man ikke være forsiktig nok i møte med andre?

De fleste mennesker kan man stole på Man må være veldig forsiktig Jeg vet ikke

17) * Q17: Folk kan bli dårlig behandlet på mange forskjellige måter. Man kan for eksempel bli fornærmet, beskyldt for noe man ikke har gjort, bli nektet å komme inn på et sted, trakkasert eller bli utsatt for vold. Har du blitt dårlig behandlet i løpet av det siste året?

Ja, ofte Ja, en eller noen få ganger Nei Jeg ønsker ikke å svare

18) * Q18: Tror du noe av den dårlige behandlingen skyldtes diskriminering altså at du ble dårlig behandlet fordi du tilhører en bestemt gruppe eller har en bestemt bakgrunn?

Ja Nei Jeg ønsker ikke å svare

19) * Q19: I det norske samfunnet er det en del institusjoner som styrer og bestemmer. I hvilken grad stoler du på disse?

	Stoler på fullt og helt	Stoler ganske mye på	Stoler ikke helt på	Stoler overhode ikke på
Politiet	☐	☐	☐	☐
Politikerne/politiske partier	☐	☐	☐	☐
Domstoler og rettsvesenet	☐	☐	☐	☐
Media/journalister	☐	☐	☐	☐

20) * Q20: I hvilken grad er du enig i påstanden: Generelt støtter jeg måten politiet vanligvis opptrer på.

Svært enig Enig Uenig Svært uenig

21) * Q21: Basert på hva du har hørt eller din egen erfaring, hvor ofte vil du si at politiet behandler folk i Norge med respekt?

Ikke ofte i det hele tatt Ikke veldig ofte Ofte Veldig ofte

22) * Q22: Omtrent hvor ofte vil du si at politiet tar rettferdige, upartiske avgjørelser i de sakene de behandler?

Ikke ofte i det hele tatt Ikke veldig ofte Ofte Veldig ofte

23) * Q23: Hvor ofte vil du si at politiet forklarer avgjørelsene og handlingene sine når de blir bedt om det?

Ikke ofte i det hele tatt Ikke veldig ofte Ofte Veldig ofte

24) * Q24: Har du i løpet av det siste året selv tatt kontakt med politiet av følgende grunner? (Du kan krysse flere svar)

Nei, jeg har ikke kontaktet politiet Ønsket å anmelde noe Søkte pass eller politiattest Ville ha informasjon om noe jeg lurte på Ringte politiet for å få hjelp Ønsket å prate med dem da jeg så dem ute på jobb Ønsket informasjon om politiyrket/utdanningen Jeg ønsker ikke å svare

25) * Har du i løpet av det siste året blitt kontaktet av politiet og i så fall hvor? (Du kan krysse flere svar)

Nei, politiet har ikke kontaktet meg. Ja, på skolen/jobb Ja, hjemme hos meg selv Ja, på offentlig sted Ja, i forbindelse med trafikkkontroll Ja, jeg var passasjer i et kjøretøy som ble kontrollert Ja, i sentrum eller kjøpesenter Ja, i skogen/på fjellet/ på sjøen. (friluft) Ja, hjemme hos noen andre Ja, på fritidsklubb Ja, ved der jeg driver idrett/klubb/religiøs aktivitet Ja, annet sted Jeg ønsker ikke å svare

26) * Q26: Føler du...

	Ikke			
	i det			
	hele	liten	noen	stor
	tatt	grad	grad	grad
at du ble forklart hvorfor du ble stoppet/kontaktet?	☐	☐	☐	☐

- at du ble forklart hva som skulle skje videre?
- at du ble behandlet med respekt?
- at politiet hadde rett til å stoppe deg?
- at du ble behandlet på en rettferdighet måte?
- at du kom til ordet / ble hørt?

27) * Q27: Tenk deg en situasjon du har opplevd med politiet som gjorde mest inntrykk. Påvirket dette møte tilliten din til politiet?

- Økte tilliten mye Økte tilliten noe Påvirket ikke tilliten Minket tilliten noe
- Minket tilliten mye

28) * Q28: Hva ved dette møte som påvirket tilliten du har til politiet? (Du kan krysse av flere)

- Måten politiet pratet på Måten politiet handlet Hvordan saken ble avgjort Annet
- Jeg vet ikke

© Copyright www.questback.com. All Rights Reserved.

7.2 Kart over bydeler i Oslo

Bydelskart over Oslo

Kilde: Folkehelseinstituttet

Hentet fra: <https://www.fhi.no/hn/folkehelse/artikler/bydelskart-fire-byar/>

Hva gjør du i møte med politiet?

Her får du oversikt over dine rettigheter og plikter hvis du blir stanset av politiet. Du får også vite hvordan du kan klage til politiet hvis du føler deg urettferdig behandlet, eller si din mening om politiets arbeid.

Når kan politiet stanse deg?

- Hvis de mistenker deg for å ha gjort noe straffbart
- Hvis du er under 18 år og politiet er bekymra for deg
- Hvis du er et sted hvor det kan bli uroligheter, og politiet trenger å få oversikt over situasjonen

Hva kan politiet spørre om?

- Du plikter å opplyse om ditt riktige navn, fødselsdato og adresse hvis politiet spør. Man er ikke pliktig til å opplyse mer enn dette.
- Ofte vil det å svare på spørsmål være lurt fordi det kan hindre misforståelser
- Ingen plikter å bære legitimasjon i Norge.
- Politiet kan be om eller selv lete etter legitimasjon, hvis du nekter å oppgi navn, oppgir falsk navn, eller dersom du er utenlandsk statsborger.

Når kan politiet undersøke bager, ransler, lommer osv?

- Hvis politiet mistenker deg for noe straffbart
- Hvis politiet tror du har med deg farlige gjenstander
- Hvis du nekter å oppgi personalia
- Politiet kan frata deg farlige eller ulovlige gjenstander, eller gjenstander/verdier knyttet til en straffbar handling

Hva må politiet opplyse om?

- Tjenestenummer, men ikke navnet. Tjenestenummer skal bæres synlig på uniformen, eller på politiskiltet hvis politiet er i sivil.
- Hva du er mistenkt for, hvis du er mistenkt for noe.
- Hvis du ikke er mistenkt, plikter politiet å opplyse om hvorfor de tar kontakt med deg hvis de har mulighet til det

Hva kan politiet pålegge deg å gjøre?

- Politiet kan gi pålegg når det er nødvendig for å ivareta ro og sikkerhet
- De kan pålegge deg å bli på stedet, forlate stedet eller slutte med en aktivitet.
- Du plikter å følge pålegget selv om du er uenig. Bryter du pålegget kan du få bot.
- Dersom du er uenig kan du klage til politiet etterpå

Hva kan politiet gjøre hvis du er under 15 år?

- Hvis du er under 15 år kan du ikke straffes. Politiet kan likevel etterforske om du har gjort noe ulovlig.
- Hvis du er under 15 år kan du ikke bli arrestert, men politiet kan kjøre deg hjem eller i alvorlige tilfeller til barnevernsvakten.
- Politiet kan kjøre deg hjem, hvis du er under 15 år og de finner deg ute sent på kvelden eller på farlige steder.

Klage til politiet?

Dersom du er uenig i måten politiet har behandlet deg på, eller har et erstatningskrav, bør du sende en klage til politiet i Oslo. Klage sendes på mail til post.oslo@politiet.no, og merkes med "Klage på politiet". Husk å oppgi tid og sted for hendelsen og eventuelt vitner. Det er fint hvis du har merket deg tjenestenummer, men ikke nødvendig. De som behandler klager, ivaretar dine rettigheter og har taushetsplikt.

Hjelp fra Ungdom og politi-prosjektet?

Vil du ha hjelp til å klage til politiet, kan du ta kontakt til Unge Holmlianere eller Holmliainitiativet som har dannet gruppen [Ungdom og politi på Holmlia](#). Vi kan f.eks. hjelpe med å skrive ned hva du har opplevd. Vi kan også bistå med kontakt til advokat, rettshjelp eller klageorganer. Hvis du ønsker å gi en positiv tilbakemelding eller råd til politiet, kan vi også hjelpe.

Gode råd

Høflighet begge veier. Ta tid til å lytte til hverandre.

Ikke løp når politiet kommer. Ikke rør politibetjentene.

Hvis du får et **forelegg (bot)**, er du ikke forpliktet til å underskrive på dette. Du har krav på **betenkningstid**, og hvis du er uenig er det en domstol som skal avgjøre saken.

Hvis du blir **arrestert**, har du rett til å bruke **advokat**. I mindre alvorlige saker må du skaffe og betale advokaten selv. I alvorlige saker skal politiet skaffe og betale for advokat.

Hvis du blir **avhørt**, må du oppgi navn, adresse og fødselsdato. Du kan fortelle mer, men må ikke. Du kan vente til du har snakket med foreldrene dine eller en advokat. Du kan også be om **tolk**, hvis du vil forklare deg på et annet språk.

Det er lov å ta opptak eller bilder av politiet, så lenge det ikke er til hinder for arbeidet deres.

Foto: Politiet / Kåre M. Hansen

UNGE HOLMLIANERE

Denne brosjyren er utgitt av Unge holmlianere og Holmliainitiativet med støtte fra Enhet for Mangfold og Integrasjon, Oslo kommune.

Unge holmlianere
ungeholmlianere@gmail.com
Insta /FB: @ungeholmlianere

Holmliainitiativet
kontakt@holmlia.org
FB: @holmliainitiativet

Takk til Oslo Politidistrikt for sakkyndig/juridisk bistand. Takk også til Organisasjonen mot offentlig diskriminering (OMOD) for inspirasjon og faglig veiledning.